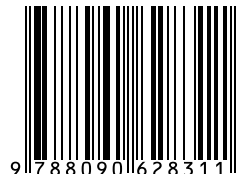




ISBN 978-80-906283-1-1



9 788090 628311

VENKOVSKÉ
STAVBY 2016

VENKOVSKÉ STAVBY 2016



VENKOVSKÉ
STAVBY 2016



TVÁŘ VENKOVA

VENKOVSKÉ
STAVBY **2016**

I. Vesnice roku 2016

Cehnice	14
Hněvotín	16
Kašava 1. místo a titul „Vesnice roku 2016“	18
Konstantinovy Lázně	20
Kozojídky 3. místo v soutěži Vesnice roku 2016	22
Lípa	24
Nové Sedlo	26
Prysk 2. místo v soutěži Vesnice roku 2016	28
Rudník	30
Sebranice	32
Úholičky	34
Valy	36
Velké Hoštice	38

II. Zlatá cihla v Programu obnovy venkova - oceněné stavby

II. I. Obnova či rekonstrukce památkově chráněných objektů a památek místního významu

Andělská Hora, Rekonstrukce zříceniny hradu Engelsburg	42
Dešenice, Dešenická tvrz	43
Dlouhá Loučka, Kamenný klenbový most	44
Dolní Újezd, Základní škola	45
Hukvaldy, Památník obětím světových válek na Hukvaldech	46
Jiřetín pod Jedlovou, Areál poutního místa na Křížové hoře	47
Křtiny, Centrální kříž na hřbitově ve Křtinách	48
Loučky, Sokolovna v Loučkách	49
Žlunice, Společenské a kulturní centrum	50

II. II. Obnova či rekonstrukce staveb venkovské zástavby

Břehy, Mlýn ve Výrově	51
Buková, Budova bývalé školy	52
Jezernice, Most a kamenný kříž s reliéfem Panny Marie	
Bolestné	53
Jiřetín pod Jedlovou, Rekonstrukce podstávkového domu č.p. 129	54
Kobyly, Základní škola v Kobylech	55
Křižovatka, Obecní budova	56
Větrkovice, Kaple (u sochy sv. Felixe)	57

II. III. Nové venkovské stavby

Dalovice, Společenský objekt Dalovice	58
Dolní Město, Úprava a zkapacitnění středu obce	
Dolní Město	59
Chlumany, Objekt pro volnočasové aktivity v areálu „U Rybníka“	60
Jalubí, Replika větrného mlýna	61
Křtiny, Zámecký park ve Křtinách	62
Pržno, Občanské centrum	63
Tisá, Obytný dům č.p. 520	64



III. Zlatá cihla v Programu obnovy venkova - nominované stavby

III. I. Obnova či rekonstrukce památkově chráněných objektů a památek místního významu

Albrechtice nad Vltavou, Kapličky hřbitov Albrechtice nad Vltavou	66	Mladý Smolivec, Kaple sv. Michaela v Dožicích	75
Břasy, Kaplička Kříže	67	Mořice, Kostel sv. Martina	76
Buk, Kaple sv. Urbana	68	Osečná, Sousoší Tří svatých	77
Bukvice, Kaple sv. Jana Nepomuckého	69	Osečná, Centrální kříž na hřbitově v Osečné	78
Drahouš, Památník obětí I. sv. války a pomník obětí II. sv. války	70	Roseč, Farní stodola	79
Druztová, Fara v Druztové	71	Rudník, Drobné sakrální stavby	80
Hrobčice, Kostel sv. Jakuba v Mrzlicích	72	Svijany, Zámek Svijany	81
Kunratice, Kaple Panny Marie Bolestné	73	Vrbátky, Kostel Narození Panny Marie	82
Lodín, Pomník Krista spasitele, panny Marie s Ježíškem, plastika kříže v Janatově	74	Zbraslav, Kostel sv. Jiljí	83
		Železné, Kaplička sv. Václava	84

III. II. obnova či rekonstrukce staveb venkovské zástavby

Borotín, Radnice Borotín	85	Měrunice, Budova obecního úřadu v Měrunicích	97
Bukvice, Škaloudův statek č.p. 28	86	Nevřeň, Centrum Caolinum a hasičská zbrojnice Nevřeň	98
Čelechovice na Hané, Budova základní školy U Sokolovny	87	Nová Ves u Chotěboře, Základní škola Nová Ves u Chotěboře	99
Dolní Radechová, Víceúčelové obecní centrum Dolní Radechová	88	Patokryje, Rekonstrukce obecního domu	100
Hvoždany, MŠ a ZŠ Hvoždany	89	Přehýšovice, Bytový dům	101
Kaliště, Dům č.p. 53	90	Radvanice, Multifunkční dům	102
Kostelec, Kulturní dům	91	Rapotín, Revitalizace náměstí Svobody	103
Kostelní Lhota, Základní škola Kostelní Lhota	92	Ratiboř, Kostel Českobratrské církve evangelické v Ratiboři	104
Libochovany, Multifunkční dům	93	Sebranice, Kulturní dům v Sebranicích „Orlovna“	105
Liptál, Hospoda U Kleslů	94	Věžnice, Základní škola a Mateřská škola Věžnice	106
Lodín, Budova obecní školy	95	Železné, Kulturní dům Železné	107
Louňovice pod Bláníkem, ZŠ a MŠ Louňovice pod Bláníkem	96		

III. III. nové venkovské stavby

Běleč, Kulturní centrum Bzová	108	Hrobčice, Altán se zvoničkou sv. Anny	114
Boršov nad Vltavou, Obecní knihovna	109	Kostomlaty pod Milešovkou, Zámecké náměstí	115
Bory, Mateřská škola Bory	110	Librantice, Mateřská škola ECO	116
Černý Důl, Kaple u Boudy Slovanka v Černém Dole	111	Patokryje, Výstavba spojovacího chodníku	117
Davle, Nemovitost č.p. 96	112	Úholičky, Mateřská škola Úholičky	118
Druztová, Rodinný dům v Druztové	113	Vítonice, Park u kostela	119

IV. Pozemkové úpravy

Polní cesta CHN1-II.etapa a polní cesta P1	121
Výstavba polní cesty C7 v k.ú. Hradec nad Svitavou	121
Kolejové polní cesty	122
Vodohospodářské opatření Rtyně nad Bílinou	122
Protipovodňová opatření Hněvnice	123
Vodní nádrž Cenklov	123
Protierozní opatření v k.ú. Horní Lipka	124
Výsadba zeleného pásu v k.ú. Myslkovice	124
Realizace společných zařízení Třanovice – I. etapa	125
Realizace výsadby lokálního biokoridoru K-14	125



Úvodní slovo

Milý čtenáři!

Nechť tato - v pořadí již sedmá kniha s názvem Tvář venkova - Venkovské stavby naplní to, co si každý neseme od nejútlejšího věku. Prostě jsme zvyklí jakýmsi jiným způsobem nahlížet na číslo, jež je nazýváno sedmičkou. Někteří jej nazývají číslem šťastným, jiní mohou mít náhled jiný. Ať tak či tak, je určitě dobře, že se i v roce 2016 podařilo poskládat mozaiku lidí, příběhů a vůbec počinů, které vyústily v dílo, jež by mělo stejně jako v šesti letech minulých postihnout pozitivní stavební dění na našem venkově.

Soutěž Vesnice roku 2016 i její dnes již nedílná součást Zlatá cihla v Programu obnovy venkova znovu ukázaly, kolik invence nejen společenské, ale i stavební, kolik nadšení, ale i financí je ochoten náš venkov vrhnout do prostoru, který jej obklopuje a na rozdíl od všech počinů nehmotných na dlouhou dobu přechází.

V závěru letošního roku jsem vyslechl rádoby hlubokou úvahu o tom, zda investovat do církevních památek. Dotyčný lidumil poukazoval na to, že opravovat kostely (památky) je plýtvání, neboť je třeba tyto peníze věnovat lidem. Náзор nechť si každý udělá sám. I já jsem v začátcích svého veřejného působení narazil na mladého člověka - dokonce duchovního, který v kostele prohlásil, že je to pro něj jen hromada kamení, stačí se za lidi modlit a chrámy nechat zbožně zchátrat.

A právě v okamžiku, kdy jsem výše zmíněné slyšel znovu jsem si vzpomněl na počátek devadesátých let. Televize, tisk, čelní představitelé naší země i široká veřejnost se tehdy velmi kriticky stavěli k tomu viditelnému kolem sebe a volali po nápravě. Panelová sídliště, šumperáky, obrovské zbytečné balkony završené rovnými střechami na našich obcích, necitlivé megalomanské zemědělské objekty hyzdící staletími utvářené obrazy našich vsí, to vše jsme chtěli změnit. A to, co stálo za opravu a zůstalo nám jako odkaz předků, nechat znovu se nadýchnout a oživit.

Čtvrtstoletí práce je vidět v každé i té neodlehlejší vesničce. A právě proto, že čas nám vymezený pozemským bytím bláznivě odpočítává dny a roky a i paměť je velice vybíravá v tom, co uchová, je dobře, že budeme i po letech moci zalistovat dnes již sedmi Tvářemi venkova a třeba se i potěšit tím, co se nám podařilo.

Všem realizátorům (nejen těm letos opublikovaným) stále krásnější tváře našich českých, moravských a slezských venkovských staveb děkuji, že svou prací těší nejen sebe, ale i všechny sousedy či náhodné návštěvníky a přejí i nadále hodně sil i příjemných chvil s naší sedmou Tváří venkova.

Eduard Kavala
předseda Spolku pro obnovu venkova ČR



Soutěž Vesnice roku v Programu obnovy venkova

Soutěž Vesnice roku v Programu obnovy venkova je každoročně vyhlašována již od roku 1995. Cílem soutěže Vesnice roku je povzbudit obyvatele venkova k aktivní účasti na rozvoji svého domova, zveřejnit rozmanitost a pestrost programů obnovy vesnic a upozornit širokou veřejnost na význam venkova, ale také vyzdvihnout aktivity obcí, jejich představitelů a občanů, kteří se snaží nejen zvelebovat svůj domov, ale rozvíjejí i místní tradice a zapojují se do společenského života v obci. Význam soutěže podtrhuje každoroční účast téměř tří stovek obcí.

Soutěž byla poprvé vyhlášena Spolkem pro obnovu venkova ČR v roce 1995 pod názvem Soutěž o nejzdařilejší program obnovy vesnice. Od roku 1996 je jedním z vyhlašovatelů Ministerstvo pro místní rozvoj ČR a Svaz měst a obcí ČR. Ministerstvo zemědělství se mezi vyhlašovatele připojilo v roce 2007.

Soutěž je každoročně vyhlašována na jarním Dnu malých obcí v Praze. Obce přihlášené do soutěže jsou hodnoceny v následujících oblastech: koncepční dokumenty, společenský život, aktivity občanů, podnikání, péče o stavební fond a obraz vesnice, občanská vybavenost, inženýrské sítě a úspory energií, péče o veřejná prostranství, přírodní prvky a zeleň v obci, péče o krajinu, připravované záměry a informační technologie obce.

Organizace soutěže probíhá ve dvou kolech – krajské a celostátní. Všechny přihlášené obce jsou nejprve hodnoceny v krajském kole. Do celostátního kola pak postupuje za každý kraj vždy maximálně jedna obec, které byla udělena Zlatá stuha v krajském kole. V rámci celostátního kola jsou vyhodnocena první tři místa. Vítěz celostátního kola soutěže Vesnice roku postupuje do nadnárodní soutěže s názvem Evropská cena obnovy vesnice, kterou vyhlašuje ve dvouletém intervalu Evropská pracovní společnost pro rozvoj venkova a obnovu vesnice (Europäische Arbeitsgesellschaft Landentwicklung und Dorferneuerung ARGE).

V roce 2016 se do soutěže přihlásilo celkem 251 obcí ze třinácti krajů České republiky. Třináct obcí, které získaly ocenění Zlatá stuha za vítězství v krajském kole postoupily dále do celostátního kola, které proběhlo v prvním zářijovém týdnu.

Vítězem jedenadvacátého ročníku a nositelem titulu „Vesnice roku 2016“ se stala obec Kašava ze Zlínského kraje. Na druhém místě se umístila obec Prysk z Libereckého kraje a třetí místo získala obec Kozojídky z Jiho-moravského kraje.



Slovo architekta

Zachovat si tvář

Mění se tvář venkova? A měla by se vůbec měnit?

Pravidelně pořádaná přehlídka Vesnice roku a ostatně i sedmá edice tohoto titulu dokazují, že se bezpochyby mění.

Mění se k lepšímu? A co je vlastně to „lepší“?

Často je změnou k lepšímu „jen“ návrat ke kvalitě. Životní nároky a potřeby se v čase mění, kvalita ale stále spočívá především v kvalitě lidských vazeb - vztahu jednotlivců k okolí, k sobě navzájem, k sobě samým.

Nejviditelnějším projevem vývoje nejen venkova jsou stavby vytvořené člověkem a prostředí jím ovlivňované, do kterého jsou zasazeny. Na naše hodnoty ukazují nově vznikající stavby i zacházení s těmi starými. Běžná zástavba i výjimečné stavby. Význam obojího je nezpochybnitelný.

Označení „běžná“ není správné zaměňovat za slovo „banální“. Umět být zdrženlivý ve chvílích, kdy se to patří, je důkazem kultivovanosti. Není dobré křičet tam, kde postačí běžná mluva nebo je na místě mlčet. S domy a prostory je to stejné. Podstatná část prostředí musí být „pozadím“, aby vyniklo to důležité pro identitu místa a těch, kteří je obývají. Znak obcí a měst, jako jsou kostel, obecní úřad, dobrá hospoda. Přístup k těmto „znakovým“ stavbám je o to důležitější, že mají reprezentovat i ty, které se stáhly, aby ony vynikly. Pokud ostatní připravili pozadí pro výstup jednoho, nesmí být tento výstup plácnutím do vody.

Zodpovědnost při plánování, stavění a rekonstruování výrazných staveb může být jen stěží dostatečná, stěží kvantifikovatelná a vždy nedocenitelná. Především tyto stavby by měly důkladně reflektovat okolí. Reflexí není nutně respekt. Každá stavba může říkat „pojďme to dělat jinak“ nebo „dělejme to pořád stejně dobře“. Obojí je relevantní, obojí je otázkou míry, vyváženosti nového a starého, plného a prázdného.

Není zdůvodnitelný přístup „dělejme to pořád stejně“. Okolí se vyvíjí a stavby se musí vyvíjet s ním.

Především vesnická architektura vždy odrážela aktuální potřeby svých obyvatel, současně vzhledem k nutné jednoduchosti a svázanosti s okolními zdroji ctíla a dotvářela genius loci. Toto je základním principem, jehož vnějším projevem byly sedlové střechy s keramickou krytinou a další znaky, které často bezhlavě přejímají současné stavby nejen na venkově. Nesledují princip, ale vnější znaky. Zatímco princip může být zdrojem inspirace a nekonečné variability, vnější znaky donekonečna opakované – často bez jejich hlubšího pochopení – musí být postupem času nutně významově vyprázdněny a vnímány jen jako omezení.

Jak rozpoznat kvalitní stavby neopakující všeobecně přijímaný úzus jak stavět? Do regulí ploch územních plánů s popisem „vesnická zástavba“ se snadno „vejdou“ stavby se znaky 18. století provedené mimo kontext, ale málokdy skutečně kvalitní stavby. Je velmi složité rozlišit kvalitní „jinou“ stavbu a stavbu „jen jinou“. Toho by si měli být vědomi všichni, kdo mají vliv na tvorbu prostředí. Stavebníky počínaje, zodpovědnými státními úředníky konče, architektky a stavební inženýry nevyjímaje. Dům s plochou zelenou střechou může svému okolí někdy přispět více, než domek s keramickou krytinou a s kohoutem ve štítu. Bezhlavá aplikace šablony: sedlová střecha – povolit, cokoli jiného – zakázat, dokáže „ořezat“ excesy, ale nevede k tvorbě skutečně kvalitního prostředí.

Ano, tvář venkova se mění a musí se měnit. Někdy k lepšímu, někdy k horšímu. Jako všechny tváře. Důležité je zachovat si tvář.

Ing. arch. Petr Moráček



kapitola I.

VESNICE ROKU 2016

Cehnice

V západní části Jihočeského kraje, východně od města Strakonice leží Cehnice a sídlo Dunovice. Cehnice, ležící na okraji Českobudějovické pánve ve Strakonické kotlině, charakterizuje zvlněná krajina s množstvím rybníků a drobných vodních toků. Obec s necelými pěti sty obyvateli zřizuje plně organizovanou základní a mateřskou školu se spádovým obvodem třinácti obcí. Nejdůležitější součástí kulturního dění je společné udržování tradic a obyčejů, ale také vytváření tradic nových. Obec též podporuje společenskou činnost, kdy se 12 sdružení, spolků a klubů zabývá různorodými aktivitami, do kterých se zapojuje většina obyvatel od malých dětí po seniory.

Jméno obce Cehnice je zmiňováno zhruba ve 13. století. Staré prameny však uvádějí založení podstatně dříve, někdy v rozmezí mezi 9. až 11. stoletím. Obec měla být původně založena na vrchu zvaném Kostelík v okolí menšího strážního hradu. Roku 1540 se obec stala městečkem, jehož význam vyplýval z polohy na křižovatce místních cest. Současně mu byl přidělen znak, právo pečete, právo vařit pivo a pořádat dvakrát ročně trhy. Od roku 1782 přešly Cehnice do majetku hraběte z Windischgratzu, později povýšeného do stavu knížecího. V majetku tohoto rodu byla obec prakticky až do založení Československa. Obec Dunovice zřejmě získala jméno podle starého selského rodu Dunovských, který do Čech přišel z ukrajinské části Polska údajně za panování Přemysla Otakara I., tedy kolem 11. století. První historické zmínky pocházejí z roku 1253, kdy byly Dunovice darovány rytířem Bedřichem, maršálkem královny Kunhuty, manželky Václava I., Křižovníkům s červenou hvězdou. Další zprávy o obci jsou z doby panování krále Jana Lucemburského. K definitivnímu sloučení došlo v roce 1974.

Cehnice a její sídlo Dunovice jsou typickou jihočeskou vesnicí s původní zástavbou, kdy návsi obou obcí zahrnují historicky rostlý organismus založených středověkých zemědělských sídel. V obou obcích jsou centrální parky atypického trojúhelníkového tvaru, kterým dominují kaple. Další drobné sakrální stavby jsou umístěny i v okolní krajině na návrších a křižovatkách lesních a polních cest. Po celý rok žije obec bohatým kulturním

životem. Počínaje masopustním průvodem, vynášením Morany, velikonočním řehtáním a koledou přes stavění májky a tradiční pouť. Následují prázdninové hudební slavnosti, posvícení a na sklonku roku po zahájení adventu a vánočním koncertu, který je spojený s živým Betlémem a setkáním občanů z obou sídel v místě zvaném „U dubu“.

Cehnice jsou z hlediska širšího zapojení do území součástí Svazku obcí Dolního Pootaví. Toto území, které přetíná řeka Otava, je z minulosti známé rýžováním zlata. V osmnácti obcích, které se zde nacházejí, jsou hojně zachována typická zděná stavení jihočeské lidové architektury ve stylu tzv. selského baroka. Na cyklostezce Helfenburg – Sudoměř je navštěvováno slavné Žižkovo bojiště, známé jako dějiště první vítězné bitvy Jana Žižky v roce 1420. Na paměť této události byl na bojišti postaven 16 m vysoký pomník Jana Žižky. V blízkých Strakonících se ob rok koná slavný Dudácký festival, ve Vodňanech každoročně Rybářské slavnosti a klidné místo pro přespání poskytuje zámek ve Štěkni, který spravuje Řád anglických panen.



Hněvotín

Jihozápadně od krajského města Olomouce, v nadmořské výšce 244 m se rozkládá obec Hněvotín. Protéká jí Hněvotínský potok, který se vlévá do potoku Stouska. Patří mezi nejstarší vesnice na Moravě. Hněvotín má charakteristickou podobu větší původně zemědělské obce – střed je tvořen zemědělskými usedlostmi s dominantou kostela Sv. Leonarda a původní budovy obecné školy. Další části obce jsou tvořeny zástavbou podél jednotlivých komunikací. Postupně se pak vytvořily celé ulice. V několika částech obce jsou nové lokality domů, které tvoří samostatné celky a jsou buď včleněny, nebo navazují na původní výstavbu.

O tom, že území obce bylo obydleno již v mladší době kamenné, svědčí nalezené archeologické vykopávky v podobě zlomků keramických nádob. První písemná zmínka pochází z roku 1078. V tomto roce daroval olomoucký přemyslovský kníže Ota I. Sličný vesnici Hněvotín spolu s několika dalšími vesnicemi a pozemky olomouckému klášteru Hradisko. Druhou písemnou zmínkou o Hněvotíně je zápis v listině, vydané roku 1141 olomouckým biskupem Jindřichem Zdíkem. Píše se v ní, že Hněvotín je majetkem katedrálního kostela sv. Václava v Olomouci. Oba tyto písemné zápisy svědčí o tom, že vesnice Hněvotín je slovanského původu. To, že v průběhu 13. století král Přemysl Otakar II. povolal do českých zemí německé osadníky, ale způsobilo pravděpodobně pozdější převahu obyvatel německého původu a užívání německého výrazu Nebotein pro označení vesnice.

Mnoho měst může Hněvotínu závidět sportovní areál či vybavení základní školy. Příkladem je také činnost dobrovolníků. V obci působí skupina mladých myslivců Vlčata, spolek ProVás, nabízející využití volného času dětí, mládeže i celých rodin. Fit stezka je příkladem realizace, že i při omezeném množství finančních prostředků může vzniknout velice atraktivní areál, pokud za ním stojí zájmová myšlenka a množství času a práce dobrovolníků.

Intenzivní výstavba rodinných domů a nárůst nových obyvatel obce zákonitě vyvolal potřebu absorbování těchto občanů do společenského a kulturního života

obce. Tradiční pro obec Hněvotín je vyhrávání kapel po jednotlivých rodinných domech na hody. Tato tradice v obci trvá více než 100 let. Dále je to sjezd rodáků a přátel obce, poslední se uskutečnil v roce 2012. Tradiční rozsvícení vánočního stromu obce nebo Josefovský košť slivovice se soutěží o nejlepší vzorek. Akce je doprovázena hudbou a ochutnávkou buchet (frgály, milosti, koblihy apod.). Mezi tradiční akce, které se v obci konají, patří plesy, podzimní a jarní setkání s důchodci, sportovní den, slet čarodějnic, drakiáda nebo také kácení máje.

Obce Mikroregionu Kosířsko, jehož je Hněvotín součástí, postavily v roce 2013, s firmami a občany, na 25 m vysokém vrcholu kopce Velký Košíř rozhlednu.



Severovýchodně od Zlína, v údolí Hostýnské hornatiny leží valašská obec Kašava. Ves leží na říčce Dřevnici, která v minulosti roztáčela vodní kola, v současnosti napájí na jižní straně obce přehradu Slušovice, která je zásobárnou pitné vody pro velkou část Zlínska. Svou polohou na úpatí Hostýnských vrchů je zdejší lokalita velmi zajímavým a vyhledávaným místem pro pěší turistiku.

První písemná zmínka o obci je z roku 1373. Kašava byla součástí lukovského panství a už pravděpodobně v polovině 15. století existovala v Kašavě fara a kostel zasvěcený svatě Kateřině. V dochované listině z 20. prosince 1440 udělil Lacek ze Šternberka kašavské fojstství Janovi a jeho manželce Dorotě s lánem, vařecí krčmou, s mlýnem, honem na zajíce a koroptve a s podmínkou, že budou odvádět každé vánoce do panské kuchyně dva zajíce a deset koroptví.

Kašava byla sídlem několika mlýnů, sice nevelkých, ale zvládajících zpracovat veškerou domácí i okolní produkci. Majitelé panství také zřídili na říčce pilu. V roce 1749 měla obec už svou vlastní pečeť. Symbolem obce, vyobrazeným na pečeti, byla svatá Kateřina.

Společenský život v Kašavě je velmi pestrý. Za zmínku určitě stojí Orelský ples, Fašank s končinovou zábavou, který pořádají hasiči, zabíjačka a soutěž o nejlepší kyselicu a klobásku, kterou pořádají kašavští dobrovolníci a nadšenci. Stavění máje zase organizují za pomoci OÚ svobodní mládenci. Kdo do Kašavy zavítá na Mezinárodní dětský folklorní festival Kašava – Fryšták nebo na Noční Hasičskou soutěž pořádanou uprostřed léta, určitě nebude litovat. Hudecké a gajdošské slavnosti – Hudgaj – jsou ojedinělé díky lidovým nástrojům, které soubory užívají. Patří k nim gajdy, kobza, grumle, píšťaly, koncovky, fujary a další. Mezi nejvýznamnější oslavy v obci určitě patří Kateřinské hody.

Obec Kašava je součástí přírodního parku Hostýnské vrchy. Evropsky významná lokalita Nad Kašavou je chráněným územím v rámci soustavy NATURA 2000. K procházce láká Naučná stezka Kašava, na jejíž trase je nain-

stalováno celkem 11 stanovišť, 2 posezení, 32 směrových ukazatelů a také 14 zastavení Křížové cesty. Autorem dřevěných plastik znázorňujících Ježíšovo ukřižování je Tomáš Procházka.

Nedaleko výchozího bodu naučné stezky stojí sakrální dominanta obce. Na místech nynější zděné stavby stával původně dřevěný kostelíček. Nahradil ho barokní svato-stánek, který vznikl roku 1745 a který byl zasvěcen patronce obce, sv. Kateřině.

Na památku tříčlenné americké posádky bombardéru B17, kterou sestřelil německý stíhač, a na památku místních obětí II. světové války byl v roce 1967 odhalen pomník.

Zajímavostí v obci je jezírko Vinohrádek uprostřed lesa, se vzácným výskytem rostlin i živočichů. Pověst říká, že zde Kašavjané stavěli kostel, který sa jim do jezírka propadl. S regionálními lidovými zvyky a tradiční architekturou se můžete seznámit v Muzeu dřevěného porculánu, nebo také v Expozici karpatského salašnictví v Hostýnských horách, v sousední Držkové.



Konstantinovy Lázně

Konstantinovy Lázně jsou jedinými lázněmi v Plzeňském kraji, které jsou zároveň nejmenšími lázněmi v České republice. Obec je citlivě zasazena do panensky čisté krajiny chlubící se jedním z nejčistších ovzduší v republice, kde se snoubí přírodní krásy s historickými památkami.

Vlastní obec Konstantinovy Lázně vznikla sloučením částí sousedních katastrálních území a právní subjektivitu získala až v roce 1924. Nyní je obec tvořena 7 částmi: Konstantinovy Lázně, Břetislav, Dlouhé Hradiště, Nová Ves, Okrouhlé Hradiště, Poloučany, Potín. Historii obce sahá do 16. století, kdy se v písemných dokladech objevuje zmínka o sirnatém prameni zvaném lidově smraдох právě pro svůj vysoký obsah sirovodíku.

Nejvýznamnějším kulturně společenským akcím můžeme přiřadit především každoroční květnové Slavnostní zahájení lázeňské a turistické sezóny či projekt Konstantinolázeňské kulturní léto, jehož nosnými projekty jsou především tři hudební festivaly (multižánrový, rockový a country folkový), prázdninová série sobotních koncertů na náměstíčku Hudební pergola a nedělní koncerty v letním amfiteátru. Region Konstantinolázeňska je protkán sítí značených cyklostezek, v jejichž okolí najdete celou řadu historických objektů. Jsou tu krásné zříceniny, např. hrad Krasíkov, Gutštejn či Falkenštejn nebo majestátní rotunda na Ovčím vrchu či zámek v Bezdruzích.

Konstantinovy Lázně jsou charakteristické typickým lázeňským klidem, pestrou skladbou zeleně lesoparků a jedním z nejčistších ovzduší v republice. Kromě návštěvy vlastních lázní a s tím neodmyslitelné procedury v uhlíkové vodě či jen pití minerální vody obsahující nejvíce kyslíčnicku uhličitou v cele České republice, stojí určitě za návštěvu třeba údajně nejromantičtější zřícenina hradu v Čechách – Gutštejn, atraktivní scénérie přináší návštěva zatopeného bývalého kamenolomu Hradišský vrch, na jehož úpatí se Konstantinovy Lázně nacházejí.

Pro milovníky aktivní rekreace je v širokém okolí vyznačeno více jak 350 km cyklotras, k dispozici je dále například cyklostezka s vhodnými parametry pro in-line bruslení,

čtyři naučné stezky, hustá síť turistických tras, lanové centrum, sportovní areál a třeba venkovní plavecký bazén. Po sportování se sama nabízí relaxace ve wellness centru Konstantin. Za návštěvu určitě stojí i nějaký ten koncert či festival z velmi pestré celoroční nabídky.

Pro region Konstantinolázeňska je charakteristické množství vývěrů minerály nasycené vody. Prameny v okolí Konstantinových Lázní bezpochyby svědčí o dozvucích zdejší vulkanické činnosti, kterou dokládají také čedičové sloupy v dnes zatopeném lomu na Hradišském vrchu. V létě je lom krásným místem pro koupání s průzračnou vodou, nebo cílem procházek po místní naučné stezce. Na úpatí vrchu, trochu skryto, je tiché poutní místo se sochou Panny Marie. Ta se zde podle pověsti zjevila v roce 1650 dítěti hajného z nedalekých Poloučan, které se ztratilo v lese a celou noc o něj pečovala, dokud se jej druhý den nepodařilo rodičům nalézt.



Kozojídky 3. místo v soutěži Vesnice roku 2016

Jihovýchodně od Veselí nad Moravou a 7 km východně od Strážnice leží obec Kozojídky. Obec se nachází na hranici chráněné oblasti Bílé Karpaty. Obec leží v nadmořské výšce 188 m n. m.

První písemná zmínka o Kozojídkách pochází z roku 1490. Byla vystavěna na místě kozojedu, tj. kozí pastviny. Kolem roku 1850 zde byly nízké domy s malými okny, stavěné většinou z nepálených cihel, kryté slaměnými došky. Měly většinou předsíň s kuchyní, jednu obytnou místnost a komoru. Hospodářské budovy byly ze stejného materiálu a těsně se přimykaly k obytnému stavení, střecha byla společná pro obytnou část a chlévy. Jen tři domy byly pojištěny proti ohni. Zdejším rodákem je akademický malíř Karel Benedík (1923–1997).

Název obce se odvíjí pravděpodobně od původních obyvatel, kteří se zabývali zejména pastevectvím koz. V historii se název obce mnohokrát změnil - např. Kozogitky, Kozogedek, Kozoidek.

Duchovním centrem je Kaple sv. Martina, která je dominantou obce. Obec dbá na venkovský charakter, tak byly stylově dobudovány místní sklepy, replika původní zvonice u vinných sklepů a obnoven rodinný dům malíře Karla Benedíka. Tyto stavby jsou přístupné veřejnosti.

Společenský život v obci, která je nedaleko města, je na vysoké úrovni. Nebyla přerušena kontinuita spolků a tradic. V obci jsou udržovány místní tradice – krojové hody s opékáním kozojídkského kozla, fašank, den matek, den dětí, košt vína, a více jak 40 let i říjnové výstavy ovoce a zeleniny. V posledních letech vznikly nové společenské aktivity, jako obecní turnaj ve stolním tenise jak pro děti, tak i dospělé, charitativní košt vína, pálení čarodějnic, memoriál v malé kopané a vánoční koncerty. Lampionové průvody ke vzniku republiky, kurzy vyšívání, pokud to počasí dovolí tak lyžařské závody a noční sáňkování. Mezi nejzajímavější novinky patří obecní slavnosti na přelomu července a srpna u příležitosti výročí jednotlivých spolků a zpívání na vodě každoročně v srpnu.

Kozojídky jsou tradiční vinařskou a ovocnářskou obcí. Každoročně je pořádána výstava vín a ovoce. Z ovocnářství se pěstují tradiční odrůdy jablka, meruňky, slívy durancie a další.

Spolková činnost je rozmanitá. V Kozojídkách pracují tyto spolky - Sbor dobrovolných hasičů, Sportovní klub, Český zahrádkářský svaz, Místní spolek rybářů, Myslivecké sdružení Kozojídky, Mužský pěvecký sbor Malina a ženský pěvecký sbor Jahoda, Cimbálová muzika Capella, dívčí folková skupina Róžinky a sdružení místních důchodkyň zvaných Babinec.

Kozojídky náleží do regionu Strážnicko, který leží v samém centru Slovákka a prolínají se zde jedinečné přírodní, kulturní a historické fenomény. Region se vyznačuje světoznámým dolňáckým folklórem lidových písní, zvyků, krojů i lidové architektury. Je známým vinařským regionem kvalitních vín z úpatí Bílých Karpat. Je to kraj panenské přírody květnatých luk a hlubokých lesů.

Tradičním výrobcem místních pokrmů je spolek Babinec. Ten ve zrekonstruovaných prostorách obecního úřadu organizuje kurzy vaření a pečení. Několikrát vydali svou kuchařku a pravidelně nabízí své produkty jak na obecních akcích, tak i na akcích v širokém okolí. Jejich nejznámější pochutinou jsou tzv. běláše. Je to jednoduché, je to sladké, je to dobré a můžete si k tomu dát místní víno nebo mošt.



Lípa

Lípa se nachází Nedaleko Havlíčkova Brodu. Obec se snaží zachovávat původní půdorys a panorama obce. V obci nejsou žádné památkově chráněné objekty. Ve středu obcí je zachován původní ráz staveb. V roce 2014 byla kompletně rekonstruována stará hasičská zbrojnice z roku 1903 v obci Petrkov.

První písemná zmínka o vesnici Lípa pochází z roku 1351, kdy se nazývala německy Shönlinden – Krásné Lípy. Při kolonizaci zdejší krajiny sem přicházelo za prací mnoho německých horníků s rodinami. V okolí začala probíhat v té době těžba rudy obsahující stříbro. Husté lesní porosty měly velké množství statných lip. Zřejmě proto vznikl název vesnice po těchto krásných a voňavých stromech. Název se několikrát změnil. V roce 1629 Lippa, 1651 Při lípách, poté 1787 Linden, až se nakonec v roce 1854 ustálil název Lípa, který používá obec dodnes.

Velmi aktivní spolkový život je jedním z největších kladů naší minulosti i současnosti. Řada akcí pro veřejnost je v Lípě organizována právě ve spolupráci místních neziskových organizací (Spolek TILIA, ČSŽ Lípa, SDH Lípa a TJ Sokol Lípa) a se Základní a Mateřskou školou Bohuslava Reynka Lípa. V Petrkově a Dobrohostově, jsou hlavními organizátory akcí místní dobrovolní hasiči nebo neformální skupiny obyvatel. Obec tyto aktivity podporuje jak materiálově, tak finančně.

Společně se udržují a obnovují místní zvyky a tradice. Masopustní průvod v Dobrohostově, Masopustní rej v Petrkově, Masopustní zabíjačka v Lípě, Zabíjačkové hody v Dobrohostově, Velikonoční tradice v Lípě, Pálení čarodějnic (Filipojakubská noc), Lipské jarní slavnosti spojené s kácením máje, srazy rodáků, Poutí u Svaté Anny v Dobrohostově, Pohár starosty, Mše svatá u kapličky ve Chválkově a v Petrkově, Lampiónový průvod v Dobrohostově, Sousedské posezení, Havelské posvícení, Průvod na sv. Martina v Lípě, Slavnostní rozsvícení vánočního stromu, Vánoční zpívání s Betlémským světlem, Roznášení Barborek po domech a Posezení u lipového čaje.

V roce 2015 Spolek TILIA realizoval projekt Hurá za sousedy, který byl podpořen nadací VIA v rámci Regionálního fondu rozvoje Poštovní spořitelny. Cílem projektu bylo ve spolupráci se žáky základní školy v Lípě mapovat tradice, zvyky, řemesla a tradiční recepty. Výstupem projektu byla elektronická verze publikace Zvyky a tradice v Lípě a okolí.

V obci je řada křížků, památníků a smírčích kamenů. V posledních pěti letech obec financovala rekonstrukci kapliček v Petrkově, Chválkově a Dobrohostově kapli sv. Anny v Dobrohostově, kde značnou část prací provedou občané Dobrohostova. O pravidelnou údržbu kapliček a památníků se iniciativně starají občané.

Obec patří do širší oblasti Českomoravské Vysočiny ve střední části České republiky. Okolní krajina má mírně členitý terén. K nejvýše položeným místům patří u Lípy Ločarův kámen a Mandlův kopec (524 m n. m.) a u Dobrohostova vrchol Hradiště (591 m n. m.) a Vršek (551 m n. m.). Katastrem obce protéká Úsobský potok, Žabinec a Petrkovský potok, které často tvoří hranice katastru. Území náleží do povodí Dolní Vltavy.



Nové Sedlo

Západně od města Žatec se nachází obec Nové Sedlo. Pod obec dále spadá ještě pět částí Břežany, Číňov, Chu-deřín, Žabokliky a Sedčice. V obci a i v jeho ostatních částech se nachází řada nemovitých kulturních památek. Nejvýznamnější památkou je kostel sv. Václava. Kostel se zachoval v původním stavu, slohově neporušený a proto má velkou kulturně historickou hodnotu. U kostela stojí barokní sloup Nejsvětější Trojice z roku 1730. Mezi další dominanty obce patří zámek Nové Sedlo a fara.

Nejstarší zmínka o obci se datuje 13. února 1249, kdy král Václav I. vyhotovil v Žatci dokument, který klášteru Waldassen věnuje za škody utrpěné válkou tvrz Sedlo s honitbou, rybolovem a lesy. Podle záznamů, tvrz zcela lehla popelem. Později byla znovu vystavěna jako Nové Sedlo. Dnešní obec Nové Sedlo se vyznačuje kvalitní občanskou i bohatou společenskou a sportovní aktivitou. Obec má převážně zemědělský charakter. Pěstuje se zde chmel a obiloviny. Vyskytuje se zde i chov skotu.

Obec Nové Sedlo se pro své obyvatele i širokou veřejnost snaží udržet a rozvíjet společenský, kulturní, sportovní i duchovní život v obci. Obec svou snahou patří k vesnicím, kde se v hojném počtu udržují místní tradice a zvyky, které provázejí celý kalendářní rok. Obec organizuje akce nejen nové, ale snaží se navazovat i na obnovu místních tradic, oslovit dnešního moderního člověka a zároveň obohatit vesnickou kulturu.

Mezi tradiční kulturní a společenské akce, které obec pravidelně pořádá, patří Honba za prvosenkou jarní, Maškarní bál pro děti, Pálení čarodějnic, Dětský den, Sranda bez plotů, Chmelfest, Mezinárodní setkání ŽABO OBCÍ, Podzimní pábení – Drakiáda. Dále pořádá obec Velikonoční pochod, velikonoční trhy, Mikulášskou, Vánoční koncerty, Vánoční trhy spojené s rozsvícením vánočního stroměčku, Vítání občánků, ples obecního úřadu, koncerty známých i méně známých kapel. Nesmíme také zapomenout na akci pod názvem Poslední leč, kdy se sejdou všichni příznivci dobrého jídla, pití, tance a myslivosti v myslivně v Žaboklikách.

V obvodu obce se táhnou tři pahorky. Jihovýchodně je to tak zvané drážní úbočí, po kterém vede železniční trať Žatec – Plzeň a do něj se odvětvuje stráž směrem k obci Břežany. Sedlovitý výběžek, který prochází středem obce, končí vyvýšeninou proti řece Ohři, zvanou Ptačí úbočí. Pahorek zvaný Zlatý vrch tvoří hranici mezi katastrálním územím Nového Sedla a Libočan. Tento pahorek byl ve středověku osídlen, o čemž svědčí i archeologické nálezy.

Směrem k řece Ohři se nachází poslední vyvýšenina zvaná Kozí vrch, kde byly zaznamenány pokusy o otevření uhelných slojí, ale pro nekvalitní hnědé uhlí bylo od pokusů těžby upuštěno.

K zajímavostem regionu přírodní park Džbán, zámek v Libočanech a Líčkově, kostel sv. Václava v Novém Sedle, presbytář v kostele sv. Václava ve Staňkovicích a celá řada dalších. Typické pro daný region je pěstování chmele a výroba Žateckého piva.



Prysk 2. místo v soutěži Vesnice roku 2016

V úzkém údolí Pryského potoka, sevřeného strmými svahy okolních vrchů, se rozkládá obec Prysk. Území obce se nachází na západním okraji Libereckého kraje a spadá do Chráněné krajinné oblasti Lužické hory. Protáhla obec se skládá ze tří částí – Horní Prysk, Dolní Prysk a Vesničky.

První písemná zmínka o Prysku je dochována z roku 1382. Před 2. světovou válkou měla obec 2000 obyvatel, zejména brusičů skla, řemeslníků a drobných rolníků. Od sun Němců po konci války i odliv nových osídlenců do okolních průmyslových měst obec silně vylidnil. Z obce se stala především rekreační obec. Tento trend se změnil po oddělení obce od Kamenického Šenova v roce 1990.

Obec je vyhlášena především bohatým kulturním a společenským životem. Celoročně zde probíhají desítky akcí, které jsou hojně navštěvovány. Každoročně se v obci koná letní pásmo kulturních akcí s názvem Léto s Pryskem. Tejnou vyhledávanou akcí je také Silvestr na Středáku nebo Rock s Pryskem. V obci působí celá řada sdružení, spolků a klubů. Klub seniorů, Dětské zastupitelstvo, Umělci Prysku, Prešavský okrašlovací spolek, SKAL Prysk, Oddíl řeckořímského zápasu, SK kopaná, nohejbalu a volejbalu, motoristický oddíl mládeže Panská skála nebo Divadelní spolek Pryskadlo. Většina z nich vznikla z iniciativy OÚ Prysk, který jejich činnost podporuje a vytváří tak podmínky pro rozvoj společenského dění v obci.

Na území obce se zachovaly čtyři nemovitě památky zapsané v Ústředním seznamu nemovitých kulturních památek. Dále se v obci nachází četné cenné soubory bývalých selských usedlostí, které vytvářejí charakteristický ráz jednotlivých sídel. Současná architektonicko-urbanistická struktura Prysku se skládá ze tří sídelních útvarů. Nejvýznamnější památkou je Kostel sv. Petra a Pavla, na jehož záchraně obec spolupracuje s vlastníkem (Farností Horní Prysk) a Sdružením na záchranu Kostela sv. Petra a Pavla. V minulých letech byla opravena střecha, elektroinstalace, kazatelna a varhany. V letech 2008–2014 byla provedena kompletní rekonstrukce interiéru i exteriéru kostela a byla dokončena oprava areálu hřbitova, který má obec v pronájmu. Na obnově kostela se podílí řada

místních občanů a rekreantů a podnikatelů, kteří svou práci významně napomáhají k záchraně této významné barokní památky. Brigády v areálu kostela se staly nedílnou součástí života v obci.

Dolní a Horní Prysk propojuje Pohybová stezka. Je osazena herními a cvičebními prvky, tak aby sloužila k trávení volného času místních občanů. Samozřejmostí jsou lavičky, vyhlídková místa a lezecké terény s informačními tabulemi. V rámci projektu postupně dochází i k obnově historických vyhlídkových altánů a výletních chodníků, včetně dřevěné lávky vedoucí přes bažinu.

Mezi tradiční pochutiny regionu patří především jídla z brambor jako bramboráky nebo škubánky. Na jídelníčku nechybí tradiční pokrmy z hub, kterých jsou naše lesy plné. Z předválečných časů se v jídelníčku zachovaly pokrmy z ryb, jako například studený bramborový salát se slanečky.

Liberecký kraj je především krajem kopců, hor a překrásné přírody, Lužických hor, Jizerských hor, Krkonoš a Českého ráje. Region Lužické hory a sousední Národní park České Švýcarsko se vyznačují naprosto unikátním přírodním bohatstvím. Pravčická brána, Jetřichovické skály, Střední vrch, Zlatý vrch, Studený vrch, Pustý zámek, Zámecký vrch, jsou jen malou částí cílů, které je v okolí Prysku a Prysku samotném možno navštívit.



Rudník

Rudník se nachází v okrese Trutnov, pod mohutnou rozsochou Černé hory zhruba v polovině cesty mezi městy Vrchlabí a Trutnov. K Rudníku patří několik původně samostatných vsí: Arnultovice, Bolkov a Javorník. Dále se obec skládá z několika osad a čtvrtí: Janovice, Lázně Fořt, Leopold, místně zvaný Leopoldov, a Terezín.

Obec Rudník traduje svůj vznik z dob kolonizace Krkonoš ve 13. století. Založili ji zřejmě Němci i čeští přistěhovalci, kteří dolovali rudu (stříbro, zlato, železo, měď) na úpatí Černé hory. Počáteční zmínka o možné existenci obce se váže k letopočtu 1241. Místní horníci se prý společně s horníky z obou stran Krkonoš zúčastnili bojů křesťanského vojska s Tatary u slezské Lehnice. Rokem 1354 se připomíná existence farního kostela sv. Václava. Tehdy byla obec v držení pána Puty z Turgova.

Rudník je jednou z mnoha obcí českého pohraničí, na nichž se podepsaly dějiny. Poválečný odsun Němců a následné nucené osídlování napáchaly nepřeborné škody. Dnes se je ale naštěstí daří napravovat, z historie ponechat to dobré a odkaz harmonicky sladit s požadavky na moderní kvalitní život.

Kulturní a společenský život je velmi pestrý. Je samozřejmě obtížné navazovat na předválečné tradice německých obyvatel, ale něco málo se daří – vlajkovou lodí naší kultury jsou Svatováclavské slavnosti, určené pro všechny věkové kategorie. Z jiného soudku je snaha o připomenutí zemědělských tradic naší obce – každoroční Selské slavnosti, které formou soutěžních her připomínají dávné selské činnosti. Každý ročník se navíc koná v jiné místní části, takže se posiluje sounáležitost s odlehlejšími částmi obce. Stále populárnější je pak oslava Dne otců. Soutěž v pivním pětiboji s následným hudebním programem láká rok od roku více soutěžících i publika. Zvláštní pozornost si zaslouží motokrosový závod Rudnická rokle, jehož tradici se podařilo po takřka 20 letech obnovit.

Zajímavou součástí obce je lokalita zvaná Lázně Fořt. Skutečnými lázněmi s výstavnými budovami, parkem, lesoparkem, s léčivým minerálním pramenem, opředě-

ným pověstí o zázračném uzdravení nevidomé dívky, s vyhledávanými léčebnými kúrami, byly až do roku 1922. Vybudováním Prvního českého chemického závodu na výrobu umělého hedvábí v roce 1921 v jejich těsném sousedství ztratily na přitažlivosti a zanikly. Minerální pramen tu však dál vytéká z útrob země a je k dispozici všem kolemjdoucím.

Skutečně unikátní je rudnická fauna i flora. Díky výskytu raka kamenáče, mihule potoční či vranky obecné bylo koryto Lučního potoka vyhlášeno Evropsky významnou lokalitou. Na bolkovských lukách se vyskytují vzácné orchideje, na jaře se svahy kolem potoků promění v bledulový koberec.

Turisticky je velmi atraktivní celý Královéhradecký kraj. Především na svém severním okraji nabízí skutečně zajímavé pásmo táhnoucí se od Teplicko-adršpašských skal přes Krkonoše až k Českému ráji. Na horách vévodí jelen lesní a poslední dobou lze při trošce štěstí spatřit rysa ostrovida i sokola stěhovavého. V nížinných čistých říčkách zase ryby a raky. A kdo ví, třeba u nás potkáte i Krakonoše nebo Rumcajse.



Sebranice

V povodí Jalového potoka, který je levostranným přítokem Loučné, se nachází obec Sebranice. Údolí Jalového potoka a jeho přilehlé svahy jsou zcela pokryté zelení, vzrostlými stromy, leckde lesními porosty. Nejvíce je zde zastoupen jasan, lípa, bříza, javor. Okolní krajina je převážně využívána k zemědělství a lesnickému hospodářství. Sebranice je středně velká obec. K dobrému životu nám v Sebranicích nic nechybí, a to jak po materiální, společenské tak i po stránce duchovní. Obec působí malebně, na první pohled se jedná o bydlení v lese. Rozkládá se v terénu s velkými výškovými rozdíly.

První zmínka o Sebranicích je zapsána v berní rule v zemském archivu z roku 1347. Celý tento kraj patřil starobylému rodu Slavníkovců, později Vršovců a nakonec rodu Přemyslovců, kteří založili při pomezím hradu kolem roku 1098 litomyšlský klášter. V roce 1167 předal kníže Vladislav celý tento kraj tomuto klášteru s tím, že zakázal mýcení pohraničních lesů.

Název Sebranice je odvozen od slova sebrat a označoval lid sebraný z celého okolí. Obec vznikla sloučením tří samostatných obcí – Sebranic, Pohory a Kaliště a osad Třemošná a Vysoký Les v roce 1951.

Během celého roku se u nás odehrává řada kulturních, společenských, sportovních a vzdělávacích akcí, které pořádá nejen kulturní komise obce a zastupitelé, ale i jednotlivci, složky, spolky, Salesiánské středisko a farnost. Hlavním cílem a společnou myšlenkou těchto konání je vzájemná propojenost a spolupráce všech věkových skupin obyvatelstva od dětí až po seniory. Všichni, kteří se na organizaci akcí podílejí, tak konají nezištně a ve svém volném čase. Každý rok se tak pravidelně pořádá přes padesát akcí. Nejznámější je masopust, který má tradici víc jak sto let.

V létě zveme na místní krásné koupaliště a sportoviště a do stanového tábora. V obci jsou dvě cyklotrasy a poznávací stezka. Na podzim je rozšířené houbaření, na jaře procházka sněženkovým údolím a poutě po kaplích, kterých je v Sebranicích hodně.

Sebranice jsou připojené do Sdružení měst a obcí kraje Smetany a Martinů. Tento orgán se věnuje vytvářením značených cyklotras a příslušenství k nim. Přes naši obec vedou hned dvě cyklotrasy. První cyklotrasa Litomyšl – Dolní Újezd – Sebranice – Polička, druhá cyklotrasa Lubná – Sebranice – Vysoký Les – Trstěnice. V obci je dále poznávací stezka Sebranice v historii a současnosti, má dvanáct zastavení a je dlouhá 8,5 km. V obci jsou i informační tabule a podél cyklotras odpočívadla.

V letních měsících občané Sebranic, ale také lidé z širokého okolí hojně navštěvují koupaliště, kde je plavecký bazén, menší bazén s hříbkem pro děti, skluzavka, dvě hřiště na plážový volejbal, tenisový kurt, stolní tenis. Lidé se mohou na koupališti občerstvit v restauraci nebo v bufetu. Velmi navštěvovaná je osada Vysoký Les, kde v místním lese lidé rádi houbaří, ale také mohou pohladit svoji duši návštěvou nově zrekonstruovaných kaplí.



Úholičky

V údolí Podmoráňského potoka leží obec Úholičky. Strmé ulice a hluboké údolí připomínají horskou vesnici. Obec je dosažitelná příměstskou hromadnou dopravou – vlakem a autobusem. Převažují zde lesy a pole, která jsou zemědělsky využívána. Hlavní pracovní příležitosti nabízí blízké hlavní město, v místě je to práce v zahradnictví, na ekologicky řízené skládce, v restauraci nebo přímo na obci.

První zmínka o obci je ve 14. století, kdy byly Úholičky, tehdy Hoholice, majetkem pražské kapituly u sv. Víta. Obec měla mnoho majitelů a v roce 1873ji koupil hrabě Waldštejn. Založil zámecký park s řadou cenných dřevin, který je zachován dodnes. V roce 1901 koupil zámek, velkostatek i polnosti agrární velkopodnikatel moderního střihu a politik Josef Wohanka. O osm let později přestavěl a zrestauroval zámek, rok poté, co mu byl za velké zásluhy o rozvoj zemědělství císařem Františkem Josefem I. udělen rytířský titul. J. Wohanka byl skutečně mimořádnou osobností. Jako první v Čechách zavedl pěstování řepného semene ve velkém, na vědeckých základech a dle nejlepších zahraničních zkušeností. Založil zušlechťovací laboratoře, jednu z nich i v obci. Byl předsedou obchodní a živnostenské komory v Praze, později i jejím prezidentem. Tato doba je také nazývána zlatým věkem Úholiček.

Památkově chráněný zámek je obklopen parkem s vzácnými dřevinami. Je v péči soukromého vlastníka. Celkově je centrum obce tvořeno původními statky, které jsou vesměs opravené v původním stylu a obydlené. Hlavní budovu na návsi tvoří zrekonstruovaný statek č.p. 10.

V obci se scházíme u mnoha různých příležitostí. Některé tradice se udržují mnoho let, některé vznikly nedávno, k některým jsme se v poslední době vrátili. Společenské, kulturní nebo sportovní akce se v obci konají skoro každý týden. Ať už na statku na návsi, kde je zázemí obce i spolků, nebo na Švestkovně, kde je volnočasový areál pro všechny generace, nebo na náplavce u Vltavy v Podmoráni, kde pořádáme akce spojené s životem na řece.

Mezi aktivní spolky, které v obci působí, patří ochotní-

ci Úholičky sobě, hasiči, Ú-holky, výtvarný kroužek, TJ Úholičky, Klub seniorů, Golf Snail, motorkáři, rybáři, včelaři, zahrádkáři, hudební skupina TYP. Mezi akce, které každoročně pořádáme, patří Svatováclavské slavnosti, bal na Cecilku, slet čarodějnic s místní rockovou skupinou TY nebo adventní setkání na návsi u úholičského betlému.

Přímo pro naši oblast jsou typické archeologické nálezy únětické kultury. V sousedním Tursku se udála bitva Na Zabitém, podél řeky vedla Lužická stezka. Významnou památkou je rotunda na Budči, kostel na Levém Hradci, Muzeum Středočeského kraje v Roztokách. Turisticky zajímavá je procházka kolem řeky s vyhlídkami na Stříbrníku či Řivnáči, chráněná krajinná oblast Větrušická rokle nebo muzeum másla v Máslovicích.

V regionu se nachází několik soukromých pivovarů, nejblíže máme Únětické a Chýňské pivo. V kraji jsou známé kostelecké uzeniny, sedlčanský hermelín a pardubický perník. Perníčky se pečou a zdobí i v Úholičkách, stejně jako posvícenské koláče.



Valy

Na západě Čech mezi městy Mariánské Lázně a Lázně Kynžvart leží obec Valy. Obec vznikla jako roztroušené sídlo v údolí kolem potoků Kosového a Bahnitého. Údolí je také hranicí dvou pohoří – Slavkovského lesa a Českého lesa.

Od revoluce v 90. letech jsou Valy samostatnou rozvíjející se obcí s vlastním zastupitelstvem. Osídlení zde začalo za Třicetileté války. Původní název Staré Šance odrážel mocné zátarasy, sruby a valy, které začal v těchto místech od roku 1618 budovat loketský hejtman a v letech 1642–1643 pokračovala císařská vojska. Název obce se měnil, nejprve nesla jméno Staré Šance (Alte Schanz), po roce 1848 mizí z názvu slovo „Staré“. Obec Valy byla téměř ze 100 % německá. V roce 1946 bylo německé obyvatelstvo odsunuto a obec se stala zcela českou. V roce 1948 byl úředně schválen český název Valy.

Obec vznikala podél hlavní cesty, zástavba se rozšiřovala do stran, zaplňovala rovinu kolem potoků a zvedala se do mírných návrší. Zástavbu tvoří většinou jednopodlažní rodinné domy někdy s podkrovím a se sedlovými střechami. K zajímavým stavebním památkám zde patří kaplička na konci obce. Přímě v obci se nachází dvě roubenky a boží muka. Nedaleko v lese stojí památný strom, který v roce 1872 objevil lesník Vladimír Šindelář a vynaložil velké úsilí o jeho záchranu. V okolí je možné navštívit rezervaci Kladská, zámek Kynžvart, Mariánské Lázně, ale především krásnou přírodu s velkým množstvím pramenů, uprostřed níž Valy leží.

Každoročně pořádá obec ve spolupráci s místními občany a sdruženími téměř dvacet kulturních, společenských a sportovních akcí, které přivádí do obce také návštěvníky z širého okolí. Jedním z důvodů je i to, aby zdejší populace nestárla a udrželi jsme v obci mladší generace, neboť trendem posledních let je jejich odchod do větších měst. Mezi již tradiční akce patří Havelské posvícení, Valský klátílák nebo setkání seniorů, kdy se koná večírek s tancem, občerstvením a pokaždé jiným překvapením pro všechny místní občany nad 60 let věku. Dále pak Maškarní karneval pro děti i dospělé, kde se sejde velké množství

masek a kostýmů. Masky jsou tradičně vyhodnocovány a již několik měsíců předem panuje „rivalita“ mezi občany, kdo vymyslí lepší a originálnější masku. Stavění máje a pálení čarodějnic, Kácení máje, Dětský den a Mikulášská nadílka pak patří také mezi již tradiční společné akce. Mezi ty novější patří Rozsvícení vánočního stromu, Na prázdniny s pohádkou, Struny na terase, Promítání letního kina a ukončení prázdnin.

Karlovarský kraj je znám především svým lázeňským trojúhelníkem. Bohatý je na různé přírodní útvary díky své geologické a geomorfologické rozmanitosti. Velké množství historických památek je lákadlo pro mnohé turisty i lázeňské hosty. Asi nejvýznamnější jsou hrad v Chebu jako jediná císařská falc na území Česka, hrad v Lokti, zámek v Lázních Kynžvart a zámek v Bečově s relikviářem sv. Maura.

Do naší obce Vás můžeme pozvat na rybí specialitu jako je uzená ryba místního hospodářského rybáře Josefa Jirušky. V regionu jsou pak díky lázeňství známé lázeňské oplatky. Karlovarský kraj je proslaven aperitivem Bechevka. Ovšem v posledních letech vznikají nové malé rodinné farmy, kde se vyrábí celá řada regionálních potravin jako masné výrobky, mléčné výrobky, džemy, med a piva. Mnoho z nich bylo oceněno v různých soutěžích.



Velké Hoštice

Na severovýchodě České republiky asi 5 km východně od města Opavy, v sousedství města Kravaře ve Slezsku, necelých 10 km od hranice s Polskem leží obec Velké Hoštice. Leží v nadmořské výšce asi 260 m nad mořem. Rozkládá se v mírně se svažující rovině až k meandrující řece Opavě. Obcí rovněž protékají Mlýnská strouha a potok Čeplica.

Dominantu Velkých Hoštic tvoří již zmíněný barokní zámek a barokní kostel v centru obce a dvě barokní kapličky. Dále se zde nachází opravená budova úplné základní školy a mateřské školy, nově rekonstruovaná budova Obecního úřadu a hasičské zbrojnice, pošta, zdravotní středisko. Více než 20 let obec disponuje podnikatelskou zónou, která je využívána především místními podnikateli a poskytuje pracovní příležitosti místním občanům.

Obec má velice dlouhou a bohatou historii. Patří k nejstarším osídleným obcím na Hlučínsku i v rámci celé Slezska. Archeologické vykopávky dosvědčují přítomnost obyvatel na katastru obce již v 6. tisíciletí před n.l., byli zde zemědělci tak zvané lineární keramiky.

První písemná zmínka o existenci obce Velké Hoštice pochází z roku 1222. Největšího rozmachu obec dosáhla v době panství hraběte Ignáce Chorynského, který dal mimo jiné vystavět dosud stojící barokní zámek a barokní kostel s cennými freskami.

Stejně jako okolní vesnice byla i obec Velké Hoštice zasažena mnohými dějinnými událostmi, z nichž asi nejvýraznější bylo násilné připojení k Prusku po prohraných válkách Marie Terezie se všemi důsledky z toho vyplývajícími. Spolu s celým Hlučínskem pak byly i Velké Hoštice natrvalo připojeny k Československu po roce 1945.

V době po II. světové válce až do počátku 90. let v obci zaniklo nebo bylo potlačeno mnoho místních tradic, oslav svátků a udržování obyčejů. Tyto tradice a zvyky předků jsou v poslední době místními spolky, ale také sdruženími občanů obnovovány a těší se značnému zájmu místních obyvatel. Ve Velkých Hošticích se koná po celý

rok mnoho zajímavých akcí, jednou z nejnavštěvovanějších je každoroční Den dětí, pořádaný místními nadšenci vždy v určitém dobovém stylu.

V obci existuje a vyvíjí činnost třináct spolků a organizací. Český červený kříž, Český svaz chovatelů, Český svaz zahrádkářů, pěvecký a herecký amatérský sbor Devatero, Dobrovolný hasičský sbor, Fotbalový klub, spolek založený maminkami na mateřské dovolené s vtipným názvem Furtisami, Futsalový klub Olympia, Klub vojenské historie, Myslivecké sdružení Borka, nově vzniklý spolek místní skupiny žen Panímámy, Senior klub a Tenisový klub. Všechny spolky a organizace se aktivně podílejí na společenském, kulturním a sportovním životě obce.

Typickou laskominou, která se peče v celém regionu Hlučínsko, jsou hlučínské koláče. Ve Velkých Hošticích to jsou velkohoštické koláče. Velice typickou a jinde nevidanou dobrotou je tzv. viliová mačka, speciální moučník, který se připravuje o Vánocích téměř v každé rodině podle rodinného receptu.





kapitola II.

ZLATÁ CIHLA V PROGRAMU OBNOVY VENKOVA - STAVBY OCENĚNÉ

kapitola II. I.

OBNOVA ČI REKONSTRUKCE
PAMÁTKOVĚ CHRÁNĚNÝCH
OBJEKTŮ A PAMÁTEK
MÍSTNÍHO VÝZNAMU

kapitola II. II.

OBNOVA ČI REKONSTRUKCE
STAVEB VENKOVSKÉ ZÁSTAVBY

kapitola II. III.

NOVÉ VENKOVSKÉ STAVBY

Rekonstrukce zříceniny hradu Engelsburg Andělská Hora

První zmínka o hradu, kdysi zvaného „Engelsburg“ je datována k roku 1402. Kronikář Balbín však uvádí vznik do poloviny čtrnáctého století. Tomu nyní nasvědčuje i zatím poslední archeologický průzkum z posledních let dvacátého století. Díky své poloze je hrad neodmyslitelnou součástí obce. Nachází se na severovýchodním okraji obce. Romantická silueta tvoří přirozenou dominantu obce a okolí, místo je cílem turistických výletů, konají se zde kulturní akce.

„Již z dálky nás vábí proslavená Andělská Hora. Její hradní zřícenina patří k nejkrásnějším v českém království a z jejího vrcholu se nabízí neodolatelný pohled na panorama širého kraje,“ řekl nejznámější a největší znalec našich hradů, na přelomu devatenáctého a dvacátého století, heraldik a spisovatel, profesor August Sedláček. A kdo se na Andělskou Horu podívá dnes, nezbyvá než mu dát za pravdu. I když od té doby ze slavné hradní zříceniny znatelně ubylo stavebního kamene a naopak mohutné trachytové skalisko, na němž hrad stojí, dosti zarostlo stromovím, které necitelně, stále mohutnou stavbu, zakrývá. Torzo hradu, dochované do současnosti, je součástí kulturního dědictví národa a jako takové bylo zapsáno v Ústředním seznamu kulturních památek České republiky.

Doposud v rámci oprav proběhlo: Vnitřní zastřešení a I. etapa statického zajištění donjonu. Objekt donjonu se nachází v areálu zříceniny hradu Andělská Hora na části pozemku s parcelním číslem 57 na návrší kopce Andělská Hora situovaného na severovýchodním okraji stejnojmenné obce. Donjon se nachází na skalním výchozu v nejvyšší části návrší. Budova byla zřejmě patrová, plochostropá, čtvercového půdorysu. Do stěn bylo v komplikovaném stavebním vývoji prolomeno větší množství rozměrných oken. Tato stavba byla na východní straně přistavěna k nějakému, dnes zcela zaniklému, objektu. Uprostřed donjonu je v současné době příhradový stožár s vysílači bezdrátového internetu a leteckým osvětlením. Objekt donjonu je celkově v havarijním stavu. Meziokenní pilíře patra, které již nejsou ztuženy záklenky, hrozí při silnějším větru zřícením. Na mnoha místech jsou také plošně vypadané kameny z líce zdiva. Nejzávažnější

poškození je nad kvádrovou armaturou severozápadního nároží, kde je vypadaná rozsáhlá kapsa a hrozí zřícení kamenů ve vyšších částech nároží.



Dešenická tvrz Dešenice

Dešenická tvrz je zapsána na Ústředním seznamu kulturních památek ČR. První písemná zmínka sahá do 16. století. V 15. a na počátku 16. stol. byla obec v držení Dešenských, kteří roku 1533 panství prodali Trystamovi z Předenic. Předeničtí tu na přelomu 16. a 17. století přestavěli starou vodní tvrz na renesanční zámek. Vznik pivovaru pak předpokládáme na přelomu 16. a 17. století. Dešenický pivovar patřil mezi nejvýznamnější pivovary na Klatovsku. Osudovou ránu zasadila pivovaru první světová válka. V roce 1929 kníže Fridrich Viktor Hohenzollern-Sigmaringen prodal pivovar stodskému akciovému pivovaru. Nový majitel postupně provoz tlumil. Když skončila druhá světová válka, byla na dešenický pivovar uvalena národní správa a v roce 1946 byl provoz rozhodnutím ministerstva výživy uzavřen. V druhé polovině 20. století byla tvrz majetkem Státního statku Dešenice. Po ukončení činnosti státního statku byla budova uzavřena až do roku 2011, kdy v dubnu byla zahájena první etapa rekonstrukce tvrze. Bylo zde vybudováno zázemí pro Úřad městyse i administrativu lesů, zázemí pro spolkovou a společenskou činnost, součástí rekonstrukce byly i prostory výstavní a společenské. Pravidelně se zde konají výstavy v rámci anenské pouti, výstavy obrazů a výtvarných děl, Klub žen v prostorách pořádá jarní a podzimní tvoření. Rekonstrukce byla ukončena v květnu roku 2012. Celkové náklady (stavební práce, vybavení prostor) činily částku 28,9 mil. Kč.

Druhá etapa rekonstrukce tvrze byla zahájena v květnu 2014 a dokončena v červnu 2015. Zanedbané prostory tvrze byly přebudovány na muzeum šumavského pivovarnictví poukazující na místní historii a typický a oblíbený produkt. V průběhu snímání novodobých omítkových vrstev byl odhalen malovaný renesanční nápis, který odkazuje na bývalé držitele dešenického panství, rod Předenských z Předenic. Objev tohoto fragmentu nebyl přes provedené restaurátorské průzkumy předpokládán. Jedná se o poměrně vzácnou ukázkou renesanční výzdoby tvrze. Celkové náklady činily částku 21,5 mil. Kč. Obě etapy rekonstrukce tvrze byly podpořeny z programu ROP NUTS II Jihozápad.



Kamenný klenbový most Dlouhá Loučka

Kamenný klenbový most leží na krajské silnici III. třídy v dolní části obce, kde přemostuje říčku Oslavu. Pochází pravděpodobně z roku 1712 a je zapsán v Ústředním seznamu kulturních památek ČR. Most je kamenný o třech segmentových klenbách z lomového kamene. Jedno pole mostu sloužilo pro mlýnský náhon a zbývající dvě zajišťovaly průtočnost Oslavy. Na návodní straně na před-sunutém pilíři tvarovaném do ledolamu a mimo profil mostu se nachází socha sv. Jana Nepomuckého. Most s pilířem a mostní sochou tvoří jednotný celek, který má konstrukční a estetickou funkci a je významným prvkem z hlediska krajiny. Celková délka mostu činí 20,5 metru, z toho vlastní přemostění měří 18,11 metru. Volná šířka je 4,66 metru, šířka mezi obrubníky je 3,25 metru, přičemž celková šíře mostu činí 5,21 metru. Most se klene nad terénem ve výši 3,1 metru.

V roce 2013 se uskutečnila jeho zdařilá rekonstrukce, která tento most zachránila od totální sanace, která již byla naplánována v rámci nového mostu. Zásluhou občanské iniciativy s podporou místní samosprávy bylo od výstavby navrhovaného železobetonového obloukového mostu upuštěno. Slabá stránka historického mostu, nedostatečná únosnost pro současný provoz, byla vyřešena výstavbou železobetonového velkotonážního mostu 500 metrů níže po proudu Oslavy.

Kamenný most je neodmyslitelnou součástí života obyvatel dolního konce obce. Most v minulosti zvládal autobusovou dopravu do Plinkoutu, rozvoz uhlí automobilů, svoz obilí nákladními automobily nebo traktory s vlečkou. Bezprostředně před rekonstrukcí byly kameny v klenbách narušeny ve dvou obloucích, ve dvou místech s lomovou trhlinou. Historická podoba mostu v roce 1969 prošla změnou, na mostě proběhly stavební úpravy. Vnější části pilířů byly obetonovány tvary, které mu nepřídaly na krásu, ale zvýšily únosnost mostu. Mostovka byla rozšířena o železobetonovou desku s převisy spočívajícími na pilířích. Poslední úpravou mostovky byla výměna původního zábradlí z válcovaných profilů za ocelové trubkové zábradlí.



Základní škola Dolní Újezd

Budova základní školy byla vystavěna v roce 1910. Během více jak stoleté historie v budově proběhlo několik dílčích rekonstrukcí a stavebních úprav. V roce 1983 byl přistavěn nový učebnový pavilón. V rámci „architektonického sjednocení“ byla na historické budově demontována původní okna a osazena okna s velkoplošnými skly jako v přístavbě a proveden sjednocující nátěr fasády, který zcela zakryl nebo potlačil původní architektonické prvky historické budovy. Od roku 1993 bylo v rámci programu obnovy venkova přistoupeno k postupné cílené rekonstrukci budovy se záměrem odstranit závady a nevhodné stavební zásahy z minulosti a uvést objekt do stavu co nejvíce se přibližujícímu stavu původnímu. Jedním z prvních kroků bylo odstranění oplocení parčíku před budovou a zpřístupnění tohoto prostoru pro veřejnost. Následně byl celý parčík před základní školou zrekonstruován a doplněn opukovými zídkami, lavičkami a osvětlením. Při rekonstrukci parčíku bylo rovněž osazeno i slavnostní nasvícení budovy a doplněna výsadba dřevin a okrasných rostlin. Náklady ve výši 1 036 027 Kč byly hrazeny z rozpočtu obce. Dalším krokem v realizaci záměru byla obnova nadstřešních částí komínových těles. Celá akce byla plně financována z prostředků obce a stála 244 397 Kč.

K nejrozsáhlejší stavebně rekonstrukční opravě na historické budově došlo v roce 2012 v rámci akce „Snížení energetické náročnosti v areálu ZŠ Dolní Újezd“. Při akci, která byla zaměřena především na výměnu zdroje tepla (vytápění plynovými kotli bylo nahrazeno vytápěním tepelnými čerpadly země-voda) byla na historické budově vyměněna okna a provedena kompletní rekonstrukce celé fasády, včetně výměny pozinkovaných klempířských prvků za původní měděné. Nově osazená okna, euro okna s izolačním dvojsklem, jsou v členění jako původní okna. Rekonstrukce fasády spočívala hlavně v opravě a nových nátěrech omítky, v opravě ornamentální výzdoby a restaurování štukového reliéfu. Autory tohoto, podle prvních ohlasů místních obyvatel velice zdařilého díla, jsou Ing. arch. Radim Bárta a BcA. Petr Rejman. Nenápadná elegancie s citlivým vyzdvižením detailů, tak by se dal charakterizovat „nový kabát staré školy“.



Památník obětem světových válek na Hukvaldech Hukvaldy

Památník původně tvořila nápisová deska se jmény obětí 1. světové války a doplňovala ho postava francouzského legionáře, jemuž podávalo kytici malé děvčátko, a byl umístěn nad hukvaldským kostelem. Sousoší bylo vytvořeno z pískovce významným autorem, akademickým sochařem Františkem Juráněm a odhaleno v roce 1930. Dílo se v původní podobě nedochovalo, památník byl několikrát opravován, samotné sousoší bylo nějakou dobu umístěno v bývalé knihovně na Hukvaldech. Pak bylo zřejmě při stěhování poškozeno. Zbytek pak před dalším rozbitím zachránil místní občan pan Hyneček a uschoval ho ve své pálenci. Nabídl se ovšem možnost vzhledem k dochovaným archivním fotografickým záběrům původní sousoší restaurovat a obnovit tak autentičnost a hodnotu díla významného sochaře regionu.

V září 2015 pak nastaly úpravy stávajícího památníku. Nejprve byl vytvořen nový kamenný základ, na který byl osazen nový skládaný pískovcový sokl, vyplněn litým betonem. Na pravé straně soklu byla osazena masivní pískovcová deska se jmény obětí obou světových válek. Dožívající polychromie písma byla pročištěna, natažena nová podkladní vrstva a následně polychromována pravým plátkovým zlatem. Po dokončení všech etap restaurátorského zásahu proběhla závěrečná povrchová úprava. Povrchy kamene byly do nasycení napuštěny organokřemičitým hydrofobizačním prostředkem, který ochrání povrchy kamene před působením vody a pronikáním vlhkosti do hmoty kamene, zároveň omezí napadení povrchu kamene bioflórou. Cílem zásahů bylo obnovit význam díla včetně restaurovaného sousoší, dát mu možnost znovu fungovat v rámci svého určení při zachování a respektování autentických hodnot a to se díky odbornosti a schopnostem restaurátora pana Martina Bocka povedlo a obnovený památník opět zdobí obec.



Areál poutního místa na Křížové hoře Jiřetín pod Jedlovou

Areál byl postaven v kamenné podobě v druhé polovině 18. století. Původně se jednalo o dřevěné kříže, dřevěnou kapli, která vyhořela. Toto poutní místo je spojeno s legendou z doby protireformace v 17. století, kdy místní luteráni museli opustit zdejší kraj. Věž kaple s hodinami byla přistavěna až v roce 1900. V roce 1998 se věž začala trhat od kaple, tak jsme ji v rámci I. etapy rekonstrukce staticky spojili s kaplí, opravili spadlý oblouk nad oltářem, plechový kryt střechy nahradili beronitem, do kaple přivedli proud, rekonstruovali obrazy u jednotlivých kapliček.

Posledních pět let prochází areál II. etapou rekonstrukce. Při té se překládalo celé vstupní schodiště, upravovala se Getsemanská zahrada (oplocení, zeleň, restaurováno soch a pískovcových sloupků), překládaly se všechny schody u 11 kapliček, kolem nichž se pokládala drenáž, opravila se jejich barevnost, stříšky, křížky, restaurovala se všechna vitrážová okna a oltářní obraz v kapli na vrcholu křížové cesty. Upravovala se vnitřní omítka a celá kaple se vymalovala.

Vlastníkem je obec Jiřetín pod Jedlovou, financování obou etap probíhalo po malých částkách cca 300 tis. Kč/rok z toho cca 50 % hradila obec ze svého a zbývající část obec dostávala z Programu obnovy městské památkové zóny. Dláždění na vrcholu mezi kaplí a Božím hrobem financovala obec zcela ze svého rozpočtu a historickou čedičovou dlažbu si našetřili v době výkopových prací v obci (vodovod, kanalizace, plynofikace).

Obec vlastní část lesa rozkládajícího se kolem poutního místa. Již několik let se snaží s Lesy ČR směnit obecní les za zbývající část lesa stojícího kolem poutního místa. Až se směna podaří, plánuje zde obec zrekonstruovat stávající dlouho neudržovaný lesopark.



Centrální kříž na hřbitově ve Křtinách Křtiny

Na hřbitově ve Křtinách se nachází kříž z roku 1799. Při ne-systémovém zaplňování hřbitova se tato památka ocitla tzv. „utopená mezi okolními hroby“, což potlačilo její přirozenou funkci centrálního bodu hřbitova. K časté kritice obyvatel přispíval také havarijní stav památky.

Vzhledem k významnosti památky pro obec a jejímu současnému neutěšenému stavu bylo cílem akce celý kříž zrestaurovat a přemístit jej na důstojnější místo, kde bude opět obnovena jeho funkce ústředního bodu pohřebiště.

O realizaci tohoto projektu představitelé obce usilovali již několik let, proto velice přivítali možnost požádat o podporu na Ministerstvo pro místní rozvoj a velmi je potěšilo, že žádosti bylo vyhověno. Tento krok velmi ocenil také duchovní správce křtinské farnosti, se kterým byly plánované kroky obnovy historického kříže též konzultovány. K provedení restaurátorských prací byl osloven Mgr. Finger z Olomouce, který se ujal obnovy stávající památky. V souladu s vypracovanou studií bylo vybráno nové stanoviště pro památku, byl vybudován betonový podstavec pod kříž, který byl obložen žulou a provedeny závěrečné sádkovnické úpravy nejbližšího okolí. Celkové náklady akce činily 246 125 Kč. Úspěšně dokončenou akci završilo slavností žehnání kříže, které vykonal, ne náhodou, opat Strahovského kláštera J.M. Michael Josef Pojezdný, který jako představený premonstrátského kláštera, žehnal kříž v místě, které historicky pod správu řádu premonstrátu patřilo.

Zdánlivou zvláštností nového umístění je pootočení kříže. O tom, že věci se nedějí náhodou nebo jen nedopatření svědčí vysvětlení Ing. arch. Naděždy Rozmanové – autorky studie úprav hřbitova: „Ježíš se křížem otáčí k domu svého otce a k oltáři, na němž je jeho matka. Linie spojuje kříž a chrám, jako by Ježíš zval: „Jsem tu pro Vás zde na kříži, pohledte ke chrámu mého otce, tam přijďte, tam budu s Vámi“. Hlavní kříž s Ježíšem má na hřbitově výsadní místo, protože je člověk a Bůh současně. Kříž je proto pootočený. Nemůže mít stejné místo jako my ostatní smrtelníci.“



Sokolovna v Loučkách Loučky

Budova č.p. 92 v obci Loučky, tvoří jednu z dominant obce. Byla postavena v letech 1923–1925, převážně dobrovolnickou prací místních nadšenců. V roce 1990 ji dostala do majetku od ČSTV obnovená Tělocvičná jednota Sokol Loučky. Z části roubená budova, sloužila v minulosti, i jako vesnické kino. Nyní je využívána zejména k společenským a kulturním účelům.

Havarijní stav střechy a elektroinstalace byl ale pro další roky využívání budovy už neúnosný. Hrozilo její odpojení od energetické sítě a uzavření. Díky dotaci z Programu rozvoje venkova, partě nadšenců a spoustě dobrovolníků, byla tato situace zažehnána a budova byla rekonstruována. V rámci projektu „Záchrana budovy č.p. 92 v obci Loučky“, je sokolovna opět plně funkční a může sloužit nejenom svému účelu, ale rozšířila i turistickou nabídku obce, díky vzniku minimuzea historie sokola a kinematografie. Zpřístupnění promítárny, kde jsou dochovány původní promítací stroje, je velkou atraktivitou.

Projekt „Záchrana budovy č.p. 92 v obci Loučky“ byl podpořen dotací z PRV ve výši cca 1,2 mil. Kč. Dotace byla 90 %, zbylé prostředky přispěla ČOS, obec a samotní Sokolové. Práce, které byly provedeny dodavatelsky: výměna střešního pláště a oprava podhledů, sanace zdiva proti vlhkosti, dezinfekce budovy (opakovaný postřik proti dřevomorce a červotoči), částečná výměna parketové podlahy včetně podloží, kompletní elektroinstalace, výmalba, výměna části roubení a osazení nových výplní, instalace nové přístupové rampy do promítárny, instalace expozice muzea. Práce, které byly provedeny dobrovolníky: nátěry kovových a dřevěných konstrukcí budovy, vyklizení půdních prostor, úpravy okolního terénu, modernizace WC.



Společenské a kulturní centrum Žlunice

III. Obnova či rekonstrukce památkově chráněných objektů a památek místního významu

Barokní budova bývalé fary byla vystavěná v letech 1762–1765 Václavem Jirsákem podle staršího projektu Vojtěcha Schneidera z roku 1735. Jedná se o zděnou podsklepenou stavbu na obdélníkovém půdoryse o dvou nadzemních podlažích zakončenou vyšší mansardovou střechou krytou falcovaným plechem.

V roce 2013 byla celá budova zrekonstruována v rámci projektu „Obnova a rozvoj obce Žlunice“, financovaného z velké části dotací ze SZIF, a změnila se na Kulturní a společenské centrum obce. Během měsíce února 2013 proběhlo výběrové řízení na výběr zhotovitele této zakázky, v březnu začala rekonstrukce. Rámci tohoto projektu byla vyměněna střešní krytina, opravena fasáda budovy a repasována okna v druhém nadzemním podlaží a přední vchodové dveře. V druhém nadzemním podlaží vznikly funkční prostory pro volnočasové aktivity dětí a mládeže a zasedací místnost, klub SDH Žlunice a knihovna. Došlo také k opravě schodiště a přístupové cesty k budově fary. Vnější opravená část budovy byla slavnostně představena začátkem prosince na rozsvícení vánočního stromu, kdy byla zvenčí nádherně nasvícena. V roce 2014 byla uklizena budova Kulturního a společenského centra obce. Bylo sem umístěno zrekonstruované vnitřní zařízení, vysušeno přízemí, natřeno protiplišňovým nátěrem a nově vymalováno. V průběhu dubna a května došlo k vyčištění studny, k opravě skalky a k terénním úpravám kolem budovy. Muži ze SDH formou brigády opravili plot a ženy vysázely květiny do skalky a v okolí budovy. V roce 2015 byla zde vybudována a instalována ČOV.

Již v roce 2014 začala být rekonstruována budova používána ke svému účelu. Funguje zde místní knihovna, jsou zde kluby jednotlivých spolků – hasičů, myslivců, dětský klub s hernou. Je zde zasedací místnost používaná k různým společenským akcím – besídky, vítání občánků, výstavy, divadelní představení nebo Malá zahradní slavnost.



Mlýn ve Výrově Břehe

Obec Břehe zakoupila mlýn v roce 2008 od soukromého majitele za 7 mil. Kč. V té době byl celý soubor staveb mlýna v poměrně špatném stavu a v podstatě nevyužívaný. Obec postupně, z vlastních prostředků vrací této nejvýznamnější historicko-technické památce Břehů její krásu.

Proinvestováno zde bylo již přes 9 mil. Kč. V budově bývalé vily mlynáře se podařilo vybudovat 7 bytů a opět tak areál oživit obyvateli. Celá budova mlýna byla opravena a nyní se postupně rekonstruuí vnitřní prostory, které budou využívány jako společenské a kulturní zázemí obce. V přízemí je společenský sál a v dalším patře se dokončuje zázemí pro další aktivity občanů. Ve spolupráci s občanským sdružením NEZLOMENÍ - Sportovní klub vozíčkářů Pardubice využívají prostory i handicapovaní spoluobčané, pro něž stavíme výtah odstraňující bariéry užívání. Obec zde provozuje malou vodní elektrárnu osazenou francisovou turbínou fungující od roku 1930. Ta zajišťuje vytápění mlýnské budovy, které je tak díky tomu nezávislé na okolí.

Celý areál mlýnu díky značným investicím postupně ožívá. Majitelé opravených bytů v bývalé vile mlynáře se starají o pořádek a upravené okolí.

Mlýn byl založen nákladem Viléma z Pernštejna okolo roku 1513. Mlýn patřil v 16. až 18. století mezi nejvýznamnější hospodářské stavby Přeloučska (od roku 1574 patřil městu Přelouč, které jej pronajímalo za značné sumy mlynářům). Od roku 1748 byla součástí mlýna i pila. Velký technologický rozkvět zažil mlýn na konci 19. a počátku 20. století, kdy byla nahrazována složení mlýna, byla instalována turbína a proběhly i stavební úpravy objektu. Bohužel i přes mlýn se ve 20. století převládaly dějiny a padesátileté hospodaření státu znamenalo konec mlynářského řemesla, jež zde 450 let kvetlo.



Budova bývalé školy Buková

Budova bývalé školy pochází z konce 19. století. Rekonstrukcí obec vrátila budově její původní vzhled – kolem oken byly dány rámečky s klenery (původní byly při nějaké dřívější úpravě odstraněny). Zachovány byly původní dlažběné podlahy, dveře – byly pouze zrekonstruovány, instalováno osvětlení na chodbách, které koresponduje s celkovou koncepcí budovy.

V úřadovně obecního úřadu i zasedací místnosti odkryli parketovou podlahu (asi 50 let starou) a zrekonstruovali ji. Zmodernizovány byly toalety, které nevyhovovaly hygienickým předpisům. Budova má novou elektro instalaci, vodovod a odpady.

Před rekonstrukcí byla budova využívána pouze jako úřad a knihovna, v zimě těžko využitelná z důvodu absence topení. Nyní je zde v prvním poschodí centrální vytápění, které však nijak nenarušuje ducha budovy. V budově se nachází obecní knihovna a klubovna (využívají ženy, děti, složky v obci, divadelní spolek) a také obecní úřad.

Díky rekonstrukci byl budově vrácen původní lesk a stala se z ní opět jedna z dominant obce. Celkové náklady na rekonstrukci dosáhly výše 3 mil. Kč. Akce byla financována díky dotaci ve výši 600 tis. Kč z Ministerstva pro místní rozvoj ČR, z podprogramu Podpora obnovy a rozvoje venkova (odměna za ocenění Modrá stuha za společenský život v soutěži Vesnice roku), z PSOV PK a z rozpočtu obce.



Most a kamenný kříž s reliéfem Panny Marie Bolestné Jezernice

Most v obci Jezernice byl obnoven v roce 2013 v rámci projektu „Oprava mostu přes potok vč. místní komunikace a přilehlého veřejného prostranství“. Celkové náklady 1 143 179 Kč byly pokryty z dotace z Programu rozvoje venkova Ministerstva zemědělství ve výši 831 830 Kč. Navazující, v roce 2014, byl pak projekt „Oprava kamenného kříže s reliéfem panny Marie Bolestné“ za 69 tis. Kč, které obec uhradila z vlastního rozpočtu.

Havarijní most přes potok z r. 1916 byl nahrazen novým, který vyhovuje požadavkům současné dopravy a má zvětšený průtočný profil. Na mostu byl z iniciativy místního občana vytvořen reliéf se symboly obce a s rokem realizace. Navazující veřejné prostranství kolem kříže a dále podél potoka k dalšímu mostku po směru toku bylo sadovnický upraveno, přestálé stromy byly vykáceny, byly zde vysazeny nové stromy, vylepšen trávník a vysazeny narcisy.

Na břehu potoka byla vybudovaná plocha z kamenné dlažby s mobiliářem (lavičky se stolem, stojan na kola, tabule s mapou a s informacemi o obci a odpadkový koš). Následně byl odborně opraven a ošetřen kamenný kříž, který je dominantou zelené plochy.

Řešená lokalita vytváří významný ucelený prostor centrální části obce, kterému projekt vrátil původní funkci, zvýšil jeho provozní bezpečnost a estetickou hodnotu.



Rekonstrukce podstávkového domu č.p. 129 Jiřetín pod Jedlovou

Majiteli podstávkového domu jsou manželé Monika a Josef Zoserovi od roku 2006, kdy ho zakoupili ve velmi špatném stavu. Jeho stáří se odhaduje na 220 let.

Kolem roku 1900 bylo v domě sedlářství, později mezi válkami kloboučnictví. Rekonstrukce v letech 2006 až 2015 byla prováděna svépomocí, za přispění místních řemeslníků probíhala převážně o víkendech celých 9 let. Dům byl z větší části rozebrán a podle projektu a původních fotografií uveden téměř do původního stavu. Na přední část objektu byla namontována 100 let stará břidlice demontovaná z objektu, který se bural v sousedním Horním Podluží. Dům má sklep, který byl rekonstruován na vinný sklípek, dvě nadzemní podlaží, ve kterých se bydlí. V přízemí je zřízena nestálá galerie „V Podstávce“, kde se pořádají výstavy, různá rodinná i veřejná setkání zasedání Dobrovolného svazku obcí Tolštejn.

Rekonstrukce byla realizována za pomoci rodičů z rodinných úspor.



Základní škola v Kobylech Kobyly

Pro stavbu nové základní školy bylo vybráno velice příhodné místo, a to křižovatka silnic Turnov – Český Dub a Mnichovo Hradiště – Sychrov na stavební parcele č. 160 v k.ú. Kobyly. O stavbě bylo rozhodnuto v roce 1947 a ještě v tomto roce byla stavba zahájena. Dokončena byla v roce 1951 a vyučování bylo slavnostně zahájeno již 1. dubna 1951.

Vlastníkem budovy a zároveň zřizovatelem školy je obec Kobyly. V roce 1969 bylo nutné vyměnit střešní krytinu z pálených tvarovek za v té době populární eternitové šablony. V roce 1972 byla provedena rekonstrukce kotleny. Stávající kotel na tuhá paliva – koks byl nahrazen kotlem na LTO a zároveň byly vybudovány nádrže na 30 tis. litrů paliva a stáčecí zařízení. Z důvodu neustále se zvyšujících nákladů na vytápění budovy a havarijnímu stavu oken rozhodlo zastupitelstvo obce v roce 2014 o celkovém zateplení pláště budovy a výměně všech oken včetně venkovních dveří v rámci Operačního programu životního prostředí Státního fondu životního prostředí ČR. Na základě přidělení dotace byla v dubnu 2015 akce zahájena. V hlavní budově byla odstraněna původní špaletová okna – okna na severozápad se již nedala otvírat a učebny se při větších mrazích nedaly vytopit na požadovanou teplotu, veškeré výplně ze skleněných tvárnic, okna tělocvičny (byla neotvíratelná z profilů „copilit“). V rámci zateplení stropu tělocvičny byla odstraněna lepenková střecha tělocvičny, zateplena a nově zakryta střešní PVC folií. Všechny okenní výplně byly nahrazeny okny z plastových profilů s izolačním dvojsklem. Přestavba byla dokončena v srpnu 2015. Již nyní, po první zimě od dokončení zateplení budovy, lze konstatovat, že tyto finančně nákladné úpravy přinesly značné úspory v množství spotřebovaného LTO.

Budova neslouží pouze k zajištění školní výuky. Přispívá k obohacení kulturního a sportovního života nejen občanů z naší obce, ale i občanů sousedních obcí. Pořádají se zde výstavy výrobků dětí, setkání seniorů, přednášky a hlavně je v době mimo školní vyučování využívána tělocvična našimi spolky ke sportovnímu vyžití a to zvláště v zimním období.



Obecní budova Křižovatka

V obci se v minulosti nacházely většinou zemědělské usedlosti, které byly postupem času likvidovány. V současné době se zde zachovalo několik statků, které zvýrazňují podobu vzniku obce. Současní vlastníci se snaží statky rekonstruovat.

Stáří obnovované obecní budovy se odhaduje na 125 let. Do roku 1982 sloužila jako obecní škola nejen pro místní, ale i spádové obce. Po úbytku dětí školou povinných a soustředování školních zařízení do větších sídel byla škola uzavřena a budova byla poté přebudována na školu.

Školka se v obci udržela do roku 1999. Od té doby děti dojíždí i do předškolních zařízení do okolních obcí a měst. V roce 2001 se do budovy přestěhoval obecní úřad s knihovnou a v přízemí byly zřízeny dvě bytové jednotky. V následných letech úřad s knihovnou přestěhovali do protější budovy nad obchod a restauraci a budova tak osiřela.

V roce 2015 obec uspěla s projektem v programu OPŽP na zateplení objektu. Vzhled budovy, v průběhu realizace projektu, byl inspirován dochovanými fotografiemi.



Kaple (u sochy sv. Felixe) Větrkovice

Obec Větrkovice se nachází na náhorní planině mezi Nízkým Jeseníkem a Oderskými vrchy a rozkládá se po obou stranách historické moravsko-slezské zemské hranice. Obcí protéká Husí potok pramenící v lokalitě zvané „Dubina“, který se následně vlévá do řeky Odry. Dominantou obce tvoří kostel Nanebevzetí Panny Marie, který spolu s budovou fary prošel v posledních deseti letech rozsáhlou rekonstrukcí. Všechny historické stavby jsou opravené a udržované. Větrkovice byly zemědělskou vesnicí s existencí velkého množství zemědělských usedlostí a statků. Charakter výstavby je smíšený; původní statky byly postupně přestavěny a nová výstavba hlavně v 70.–90. letech minulého století byla poplatná své době. Povolení k výstavbě vydává v souladu s platným územním plánem stavební úřad MÚ Vítkov. Území obce se částečně nachází v Přírodním parku Moravice, což do jisté míry limituje stavebníky nebo majitele nemovitostí při výstavbě či rekonstrukcích. Obec vlastní pozemky určené k nové výstavbě a má zpracovanou závaznou územní studii pro napojení a umístění veřejné dopravní a technické infrastruktury k výstavbě rodinných domů.

Další významnou historickou stavbou je kaple v místní části Nové Vrbno. Dostavěna byla v roce 1843 a v téže době také vysvěcena a zasvěcena Bolestné Matce Boží. Zajímavý je její pravidelný symetrický čtvercový půdorys, jenž ji odlišuje především od mnohem běžnějšího obdélníkového půdorysu se zakruženou zadní stěnou, jež připomíná kněžiště (presbyterium) kostelů. V letech 2011–2015 prošla kaple celkovou rekonstrukcí, na jejíž financování obec využila dotace z podprogramu Podpora obnovy a rozvoje venkova vyhlášeného Ministerstvem pro místní rozvoj.

Vlevo od čela kaple stojí socha sv. Felixe. Plastika byla vedle kaple postavena zřejmě už v roce její dostavby. Po pravé straně čela kaple se nachází dřevěný kříž, zřízený v roce 1884.



Společenský objekt Dalovice Dalovice

Původní myšlenkou bylo využít a zrekonstruovat budovu bývalé mateřské školky, která roky chátrala a vytvořit důstojné prostory, kam by se mohl vrátit společenský život v obci. Dlouhodobě zde totiž chyběly prostory pro pořádání kulturních akcí. Již předchozí zastupitelstva se pokusila tuto otázku řešit a získat dotace na přestavbu bývalé mateřské školky. Bohužel ke zdárnému konci snaha nevedla. Školka chátrala a čas se na budově nemilosrdně podepsal. Během „oprášení“ projektu a důkladném vyhodnocení stavu budovy bylo zjištěno, že bude výhodnější si nechat vypracovat nový projekt a začít téměř od začátku. Nebylo to lehké rozhodnutí, protože na zajištění financování si obec musela vzít úvěr téměř 20 miliónů.

Výstavba Společenského objektu nebyla vůbec jednoduchá. V červnu 2014 se po nezbytných zákonných krocích započalo s demolicí objektu. Celá výstavba byla rozdělena na dvě etapy. První etapa obsahuje stavbu společenského objektu. Druhá etapa potom zahrnuje dobudování prostor ve druhém patře, zamýšlených jako krizové byty a byt správce. Společenský objekt má mít vzhled „starého domu“ mísícího se s prvky moderní architektury. Jedním ze záměrů je hlavní obvodové stěny lámat, aby nevznikla dlouhá stodola, ale při pohledu ze silnice i ze zahrady má být navozena iluze na sebe několika navazujících domů. To je podtrženo barevným řešením navrženým architektem.

Stavebně byl objekt navržen jako přízemní se zvýšeným podkrovím a sedlovou střechou. Půdorys budovy kopíruje původní stavbu kamenné školky. Střední část tvoří společenský sál včetně zázemí ve východním křídle budovy. V západním křídle budovy se pak nachází sídlo obecního úřadu. Hlavní vstup do sálu je projektován po dominantním schodišti z dolní části zahrady a vstup pro běžný provoz obecního úřadu od zemědělské školy, přes parkoviště sloužící pro návštěvníky. Celkové náklady na stavební práce se po podepsání posledního dodatku ke smlouvě o dílo ustálily na 29,5 mil. Kč, z toho dotace z operačního fondu EU nakonec činila cca 18 mil. Kč. Obdrželi korekci 10 % za vysokou bankovní záruku.



Úprava a zkapacitnění středu obce Dolní Město Dolní Město

Cílem úprav centra obce Dolní Město bylo vytvořit příjemnou novou vesnickou náves z místa, které, přestože historickou návesí nebylo, začalo její roli suplovat v době socialismu. Na křižovatce historických cest, před budovou obecního úřadu byla před asi 60 lety zbourána stará zemědělská usedlost, dosypáním původně klesajícího terénu vytvořena vyasfaltovaná plošina, a ta pak využívána jako neartikulované parkoviště. Kromě OU a hospody poblíž východního cípu „nové návesi“ se hlavním socializačním činitelem stala veřejná autobusová doprava. Přítomnost zastávky svým způsobem nutila obyvatele jinak nehostinné místo užívat.

A právě autobusová doprava symbolizující pro neautomobilizovaného obyvatele spojení se světem ovlivnila výrazně architektonicko-urbanistické řešení daného území. Plochy komunikací nutné pro pohyb autobusu byly v rámci možností minimalizovány a oproti původnímu stavu se také podařilo vyšetřit více prostoru pro pěší před budovou OU. Místo u rybníka se po odstranění původní čekárny autobusové zastávky otevřelo nové návesi. Prostor nyní volně plyne do klidové zóny pod lipami na břehu rybníka. Tvůrci návrhu přes nutné praktické dopravní požadavky reorganizovali tok dopravy ve prospěch pěších, jasně vymezili jejich prostor přívětivým, živým dlážděním z žulových kostek. Návrat k tradičním materiálům se jeví v oblasti s několika historickými kamenolomy zcela logicky. Hrubě opracovaná žula posloužila také k vymezení odpočinkové plochy přiléhající k místnímu rybníku. Obvyčejné patníky, žádný velký design, pouze prosté řešení pro prostý účel, hrubá práce pro drsný venkov – takový byl cíl obce. Nedogmatičnost přístupu dokládá rovněž volba typu laviček, osvětlení či pítka z běžně dostupných katalogů. Byla zbourána jedna stará zastávka, která stála ve výhledu na obecní rybník, její temné kouty skýtaly úkryt asi už jen mládeži v citlivém věku a snad můžeme i říct, že svou uzavřenou formou obecně korespondovala spíš s dobou předrevoluční. Obec se rozhodla pro formu otevřené zastávky. Umístěním zastávky do středu návesi je povýšena její role ve stmelovacím procesu venkovského obyvatelstva. Směrem k rybníku a k radnici zůstává volný průhled. Součástí stavby byla výměna veškerých pod-

zemních sítí pod návesí (kanalizace, vodovod), dále bylo provedeno nové veřejné osvětlení a rozhlas. Stavba využívá přírodních materiálů s místní tradicí (kámen, dřevo). S potěšením konstatujeme, že se postupně náves stala místem, kde se lidé rádi scházejí (např. při Mikulášské nadílce a rozsvícení vánočního stromku či při zpívání koled). Obec získala na celou akci dotaci ze státního rozpočtu a zbytek zainvestovala ze svých zdrojů. Celkové náklady akce činily 4,2 mil. Kč, z toho dotace ze státního rozpočtu byla ve výši 3 mil. Kč. Celá akce byla završena v roce 2015 provedením výsadby keřů, stromů a květin.



Objekt pro volnočasové aktivity v areálu „U Rybníka“ Chlumany

V dubnu 2015 došlo k oficiálnímu neformálnímu otevření „volnočasového areálu“ s názvem „U Rybníka“. Jedná se o projekt realizovaný na místě, které vzniklo po revitalizaci rybníka. Celý projekt je zaměřen na obnovu zeleně a vytvoření „venkovského odpočinkového parku“ s odpočinkovými místy, místem pro hraní petanqu nebo kuliček a zázemím pro venkovní akce. Projekt byl, resp. je realizován postupně, etapově od roku 2012. Na rok 2016 je plánováno ještě zřízení přípojky elektrické energie, dobudování mlatové cesty a doplnění herního mobiliáře – tato akce bude financována z prostředků získaných za Oranžovou stuhu 2015. Významným architektonickým prvkem celého areálu je netradiční dřevostavba, která slouží jako zázemí pro společenské a kulturní aktivity.

Dřevostavba je navržena jako jednoduchá dřevěná stavba do půlkruhu. Nachází se v přímé blízkosti rybníka a komunikuje jak s prostorem malého fotbalového hřiště a tak i s prostorem rybníka. Stavba je navržena velmi jednoduše a vzdušně, aby opticky zapadala do místa přechodu do volné krajiny. Je postavena z modřínového dřeva bez povrchové úpravy. Dřevo bez povrchové úpravy časem zešedne – získá patinu – a tím splyne s okolím. Stavba sestává ze skladu zahradního nábytku, skladu sportovního náčiní a dále ze zastřešené zpevněné písčotěrkové plochy. Zastřešený prostor je volně přístupný.



Replika větrného mlýna Jalubí

První datovaný záznam o existenci a vlastních větrného mlýna je v pozemkové knize z roku 1879. V roce 1938 byl jeho posledním majitelem Aloisem Smolkou zbourán. V roce 2003 zařadila obnovu větrného mlýna obec do Programu obnovy venkova a za tímto účelem odkoupila pozemek, na kterém mlýn stával. V roce 2005 se podařilo nalézt kamenné základy kruhové stavby s průměrem sedm metrů a 80 cm silnou zdí. Stavba probíhala pod odborným dohledem PhDr. Jany Spathové, vedoucí oddělení památkové péče Krajského úřadu Zlínského kraje. Přizváni byli i další odborníci ze sekce Kruhu přátel větrných mlýnů při Technickém muzeu v Brně Ing. Jan Doubek a Ing. Arch. Ivan Sládek. Na stavbě pracovali především místní řemeslníci. Na původních základech začala replika růst v červenci roku 2007. Materiál – stavební kámen, pískovec, identický s původním materiálem byl získán z bourané stodoly v 30 km vzdálených Zahnašovicích, jejich demolici provedli brigádnicky členové spolků v Jalubí. Kamenické práce provedl 67 letý František Švec občan z Jalubí a rodák z nedalekých Jankovic. Tesařské díly a jejich montáž dodala místní firma Dřevovýroba Vlachynský a atypické dveře, okna i schodiště jsou rovněž od místního řemeslníka Jana Vávry. Otočnou střechu tvořenou osmibokým jehlanem pokryli ručně štípaným šindelem z jedlí specialisté z Valašského muzea v přírodě Rožnov p. R. pod vedením ing. Milana Gesiericha. Perutě byly po sobotách vyrobeny na dvoře obecního úřadu samotným starostou obce. Již pod střechou probíhalo sestavení palečného a cévového kola a sesazení celého převodu, které již bylo na původní záměr stavby. Tyto strojařské díly vyrobil další místní specialista Jiří Machaníček.

Kolaudace proběhla v lednu 2009 a požehnání mlýna u příležitosti dožínkových slavností se uskutečnilo v srpnu 2009. Celkové skutečné náklady stavby činily 992 tis. Kč. Vzhledem ke způsobu provádění stavby vlastními silami nemohlo být žádáno o dotaci, pouze na dostavby střechy poskytl Zlínský kraj 66 tis. Kč. Díky nezištné pomoci občanů, spolků i řemeslníků i bezplatného získání stavebního materiálu a výroby křídel došlo k úspoře kolem milionu korun.

Krajíně se tak povedlo navrátit její historickou součást a návštěvníkům ukázat, co dokázali řemeslníci v polovině 19 století. Objekt byl oceněn v soutěži Stavba roku Zlínského kraje 2009 v kategorii Rozvojové projekt, Jiří Machaníček byl oceněn hejtmanem Zlínského kraje udělením titulu Mistr tradičních řemesel.



Zámecký park ve Křtinách Křtiny

Vallis Baptismi – Údolí křtu – Křtiny. Tento starobylý název dokazuje tradiční význam místa, kde se v městyse Křtiny uprostřed nádherné a pestré přírody od roku 1750 nachází barokní komplex chrámu, zámku a parku architektky Jana Blažejše Santiniho – Aichla. Na 10 200 ha okolních lesních porostů ve vlastnictví Mendelovy univerzity spravuje od roku 1923 Školní lesní podnik Masarykův les Křtiny. Stejně jako křtinský zámek s parkem. Přestože kostel a zámek nejsou umístěny na nejvyšším bodě v krajině, dominují Křtinskému údolí. V zámeckém parku, který má výměru 2,7 ha, nebyla nikdy provedena zřejmá estetická úprava, byl pouze účelově využíván, např. pro zahradnictví se skleníkem, likusovou ubytovnu, výrobu sena či parkování.

Zvrat v opravách zámku Křtiny a úpravách jeho okolí nastal až na počátku nového tisíciletí. Na podzim 2010 byla dokončena a zkolaudována generální rekonstrukce zámku, na jaře 2011 se přistoupilo k vlastní revitalizaci zámeckého parku. Přípravné práce biologické a stavební revitalizace parku, byly zahájeny již v roce 2008, kdy profesor MENDELU Ivar Otruba zpracoval prvotní dokumentaci. Na dopracování se dále podílel Ing. Ondřej Nečaský. V roce 2009 byla získána na projekt dotace z dotačního titulu OPŽP, činila 90 % nákladů na biologickou část. Související stavební práce byly financovány školním lesním podnikem. Objem prováděných prací byl značný vzhledem k novému tvarování terénu, velkému rozsahu zemních prací s přebytkem zeminy, opravě a statickému zabezpečení opěrné zdi, osazení nového zábradlí a odstranění asfaltového chodníku. Vytvořena byla síť vzájemně propojených chodníků a cest k plnění rekreační funkce parku i k umožnění jeho údržby. Celý areál byl nově oplocen, vytvořeny byly tři brány pro vjezd techniky a vstupní branka pro pěší. Na části plochy po bývalé ubytovně vzniklo parkoviště.

Celkové náklady dosáhly výše 8,1 mil. Kč, z toho dotace pokryla 1,8 mil. Kč. Park je v této podobě od roku 2012 volně přístupný. Postupně byl zámecký park ještě doplněn dřevěným mobiliářem dle návrhu posluchačů Lesnické a dřevařské fakulty MENDELU (např. Ondřejský Kříž)

a 2,7 m vysokým sousoším Cyrila a Metoděje, které navrhl a vytvořil Bedřich Vašík z Vnorov – Lidéřovic (2013). Zámek Křtiny i s parkem byl tedy v letech 1994–2015 zcela opraven, osázen a doplněn mobiliářem, plně slouží výuce posluchačů i odborné činnosti pedagogů všech fakult MENDELU, dalším vysokým školám a institucím, ale také všem obyvatelům městyse Křtiny a návštěvníkům zdejšího regionu.



Občanské centrum Pržno

Obecní úřad Pržno ještě do loňského roku sídlil ve staré a nevyhovující budově, na adrese Pržno 50. Po dlouhé a nesnadné cestě se obci podařilo vybudovat objekt nový, který zrekonstruovali z budovy bývalé mateřské školy, která byla vystavěna v letech 1982–1985, z velké části v akci „Z“.

Vše ale mohlo být jinak. Obec v roce 2005 dobudovala novou mateřskou školu a stará byla rázem k ničemu. Zastupitelstvo tehdy rozhodlo o jejím prodeji.

V roce 2006, po komunálních volbách, ale nové zastupitelstvo rozhodlo o zachování majetku v centru obce a začalo podnikat kroky k novému využití daného objektu. Po dlouhých devíti letech se věc podařila. V září 2015 slavnostně otevřeli budovu Občanského centra Pržno. Zrekonstruovali budovu do podoby multifunkčního bezbariérového objektu. Kromě obecního úřadu se zde nachází: školní družina a učebna, knihovna, klubovna Rodinného centra Mašinka, zasedací místnost, společenský sál, ordinace praktického lékaře, psychoterapeutická ambulance, administrativní a kancelářské prostory a za nedlouho zde zřejmě budou také služby (kadeřnictví). Objekt se podařilo takřka beze zbytku obsadit. Konají se zde pravidelné kulturní a společenské akce pro občany a širokou veřejnost, setkávají se zde členové různých spolků.

Zkrátka objekt žije a s ním ožilo i centrum obce. Objekt zcela přirozeně dotváří centrum obce. Občané jsou na své Občanské centrum Pržno hrdí a pyšní. Záchrana objektu přispěla k soudržnosti občanů s obcí a s tradicemi. Při slavnostním otevření byla záchrana, význam rekonstrukce tohoto objektu, přirovnán k dosavadní dominantě obce, kterou je kostel Neposkvrněného početí Panny Marie. Ten občané obce vybudovali v letech 1909–1910 z vlastních zdrojů a darů. Nyní má tedy obec dominanty dvě. Kostel a Občanské centrum Pržno, Pržno 201. Stavba byla dotována z ROP Moravskoslezsko. Dotace činila asi 7,5 mil. Kč. Náklady na rekonstrukci se vyšplhaly téměř na 19,5 mil. Kč. Současná hodnota objektu je více než 25 mil. Kč.



Obytný dům č.p. 520 Tisá

Obec byla v letech 1945 a 1946 úplně vysídlena odsunem německých obyvatel, kterých zde bylo přes 90 %. Nové osídlení pak poznamenalo celý vzhled vesnice. Počet obyvatel prudce klesl a došlo k zanedbání nebo úplné likvidaci mnoha objektů. Části obce Rájec a Ostrov spadly do Zakázaného pásma, což vyvolalo další demolice a zanedbávání. V sedmdesátých letech se o obnovu vzhledu staveb a celých částí vesnice (Bráche, Antonínov – vymezený v ÚP jako „lokalita lidové architektury“, Rájec, Ostrov) zasloužili chalupáři. Teprve v poslední době s růstem počtu obyvatel se obec zaměřila na své historické objekty. Byla opravena historická budova hasičské zbrojnice, původní četnická stanice a značné prostředky byly vloženy do budovy školy. Za podpory OPŽP byla obnovena fasáda budovy obecního úřadu (bývalý „Volkhaus“ s významnou protifašistickou historií). S příchodem nových obyvatel dochází k rekonstrukcím a obnovám původních budov, většinou citlivě v původním tvarosloví.

Rodinný dům č.p. 520 je dle přání stavebníka navržen ve tvarosloví domů – usedlostí - původního rázu, tj. objekt je přízemní s podkrovím na podstavce, využívaným k bydlení. Část půdorysu přízemí je navržena jako roubená za podstavkou, zbytek půdorysu zděný. Půdorys je prodloužený obdélník, hřeben střechy je rovnoběžný s podélnou osou objektu respektující vrstevnici terénu. Technologie výstavby odpovídá tradičním postupům výstavby podstávkového domu, charakteristického pro oblast Labských pískovců. Dispozici tvoří přízemí – zádveží, na které navazuje hala – chodba se schody, z chodby jsou přístupné všechny obytné a doplňující místnosti (velká obytná světnice se zděnou pecí, technická místnost s elektrickým kotlem pro vytápění objektu s ohřívacím TUV, sauna s ochlazovací vanou a sprchou, pohotovostní WC). Obvodové stěny velké obytné světnice jsou roubené. Ostatní stěny půdorysu jsou zděné z bloků Porotherm, vnitřní omítky hliněnou omítkou. Půdorys obytného podkrovní obsahuje 3 ložnice, šatnu, a koupelnu s odděleným WC. Dům byl zkolaudován v prosinci 2014. Stavebník v maximální míře zkombinoval zachování původní architektury, materiálů a postupů výstavby s komfortem bydlení ve 21. století.



kapitola III.

ZLATÁ CIHLA V PROGRAMU OBNOVY VENKOVA - NOMINOVANÉ STAVBY

kapitola III. I.

OBNOVA ČI REKONSTRUKCE
PAMÁTKOVĚ CHRÁNĚNÝCH
OBJEKTŮ A PAMÁTEK
MÍSTNÍHO VÝZNAMU

kapitola III. II.

OBNOVA ČI REKONSTRUKCE
STAVEB VENKOVSKÉ ZÁSTAVBY

kapitola III. III.

NOVÉ VENKOVSKÉ STAVBY

Kapličkový hřbitov Albrechtice nad Vltavou Albrechtice nad Vltavou

Albrechtický kapličkový hřbitov je unikátní památkou, která se v tomto rozsahu pravděpodobně nikde jinde nevyskytuje. Figurální malby zde vznikly na památku zemřelých, na jejich vzpomínku, která je měla zachovat i pro další generace.

Historie stavby začíná v roce 1841, kdy bylo z myšlenky místního faráře Víta Cízy, započato s výstavbou první trojice kaplí, které patřily mlynáři, faráři a rychtáři. Brzy poté se přidávají učitel a chalupník. Systém trojic kaplí byl poté proveden podél celé ohradní zdi. Mezi každou trojicí byla určitá proluka. Tímto způsobem bylo do roku 1847 vystavěno 72 kapliček. Ve druhé polovině 19. století byly dostavěny další kapličky a ohradní zeď byla zaplněna, bez proluk, avšak s porušením rytmu trojic kapliček. Malby byly provedeny freskovou technikou chiaroscuro (šerosvitu), na omítce bez intonaca (vrchní hladká omítka). Figurální malby provedl malíř František Mikule, verše složil farář Cíza.

Na stavbu působily od počátku negativně povětrnostní vlivy včetně vzlinající vlhkosti. Z těchto důvodů již několikrát byly prováděny opravy, rekonstrukce a restaurátorské práce. Někdy zdařilé, někdy méně. Poslední obnova maleb proběhla v letech 2008–2013 a v letech 2014 a 2015 byla dokončena rekonstrukce sloupů. Tato obnova byla nejzdařilejší.

Menší část maleb byla restaurována v roce 2010 a 2011 za přispění Jihočeského kraje a Ministerstva kultury. Největší část maleb byla restaurována v letech 2012 a 2013 v rámci projektu „Revitalizace historického hřbitova v Albrechticích nad Vltavou“, který byl financován z prostředků ROP Jihozápad.

Kostel sv. Petra a Pavla spolu s kapličkovou hřbitovní zdí s figurálními malbami je od roku 1958 zapsanou kulturní památkou.



Kaplička Kříše Břasy

Na sever od Rokycan se nachází obec, která nejprve překvapí svým názvem, uspořádáním, rozlohou, ale také spoustou dalších zajímavostí. Břaské návrší bylo osídleno již ve 3. tisíciletí před naším letopočtem. Místo, kde se nacházejí dnešní Břasy, nebylo po mnoho století vůbec osídleno. Les, který pokrýval celou lokalitu, se stal hraničním pásmem mezi panstvím hradu Březina a panstvím hradu Libštejna. Pouze na severním úpatí břaského návrší vznikla ves Vranov (dříve též Branůvko, Vranůvko, Vranůvek), která náležela spolu s Újezdem u Sv. Kříže a dalšími osadami k panství libštejnskému. Na západním svahu návrší se pak vytvářela ves Kříše, jež patřila spolu se Stupnem k březinskému panství. Obec Břasy sdružuje obce Břasy, Stupno, Kříše, Vranovice a Darovou.

První písemná zmínka o Břasích pochází z roku 1379. Rozvoj obce souvisí s těžbou uhlí, kterou zde od roku 1610 rozvíjel rod Šternberků.

Kaplička v Kříších je zachycena na několika dobových fotografiích. Přesné datum vzniku původní stavby nelze doložit. Podle nich byl vypracován projekt na její obnovu do původního stavu.

Kaplička byla v osmdesátých letech minulého století stržena a ze stavby zůstaly pouze zasypané základy. Parta nadšenců odhalila základy původní stavby a na nich převážně dobrovolnou prací občanů vystavěli kapličku stejnou, jako byla ta původní. Obec se finančně podílela na pořízení některých stavebních materiálů a uhradila náklady na provedení fasády a vnitřních omítek. Hrubá stavba byla postavena z materiálu, který dobrovolníci získávali z různých demolic a kapličku postavili bez nároku na odměnu.

Koncem loňského roku se občané sešli u kapličky při adventním zpívání.



Kaple sv. Urbana Buk

Na místě staré dřevěné zvonice z roku 1721 byla v roce 1841 postavena nová kaple, jako barokní lidová stavba kruhovitého tvaru s šestibokou věžičkou. Zasvěcena byla sv. Urbanovi, ochránci vinařů, což svědčí o tom, že i v této obci byla pěstována vinná réva.

V nové kapli byl ponechán zvon z původní dřevěné zvonice. V roce 1967 byla provedena oprava v hodnotě 11 000 Kčs, z toho částkou 4000 Kčs přispěli občané Buku. V roce 2004 pro havarijní stav kaple, bylo zastupitelstvem obce rozhodnuto o celkové generální opravě. V té době byla již porušena statika kaple, opravovalo se okolí kaple osázením okrasné zeleně, se zrušením průběžné komunikace (změna na chodník pro pěší). Při přípravě opravy bylo na odboru památkové péče městského úřadu v Přerově zjištěno, že kaple byla již v roce 1961 zapsána mezi kulturní památky.

Ze stavebních prací byla nejnáročnější celková konstrukce krovů a kopule kaple s pokrytím původním materiálem břidlicí a statické zajištění dvojitým lanovým sepnutím obvodu kaple. Zvon z roku 1721 byl již nevhodný pro další využití (porušený), ošetřen a vyčištěn zvonařskou dílnou Dytrychových z Brodku u Přerova, která ulila přesnou kopii podle starého zvonu. Přidáno bylo nové automatické elektrické ovládání, všechno v ceně 64 000 Kč. O starý zvon měli muzejní pracovníci velký zájem, ale byl ponechán v obci a je umístěn ve skleněné vitríně, v zasedací místnosti obecního úřadu jako obecní památka. Ve stavebních pracích bylo zajištění celkového zdiva s izolací, úprava sedmi přístupových schodů, stolářské práce - dveře, okna (se zamřížováním), oltář a lavice, vše z nového tvrdého dřeva.

Restaurátorsky ošetřen byl i obraz sv. Urbana. Celkový náklad činil 766 000 Kč, z toho 300 000 Kč bylo dotováno z prostředků KÚ Olomouckého kraje.



Kaple sv. Jana Nepomuckého Bukvice

Kaple sv. Jana Nepomuckého v Bukvicích byla postavena v roce 1767 nákladem místních občanů, pravděpodobně podle plánů architekta Anselma Martina Luraga. Od roku 2004 se kaple svatého Jana Nepomuckého nachází v majetku obce Bukvice.

Bukvická kaple patří k projevům pozdního baroka. Je klenutá se dvěma okny po stranách, má čtvercovou loď s půlkruhovým presbytářem a se čtyřhrannou vížkou nad západním průčelím, do níž vedou schody z kůru. Průčelí je členěno pilastry, nad portálem je prolamovaná římsa a okno se šambránou s klenákem. Oltářní obraz bývá připisován Ignáci Raabovi. Barokní je i chórová přepážka, balustráda s umělecky kovanými výplněmi. Nové varhany byly pořízeny v roce 1889. Podle Mgr. Radka Rejška jde snad o nejmenší varhany postavené na přelomu 19. a 20. století firmou Josefa Koblého z Lomnice nad Popelkou. Ze zápisu ve velišské kronice lze vyčíst, že na jaře 1944 byla zahájena celková oprava kaple: Její stav až dosud byl více než žalostný. Okna zcela vytlučená, omítka oprýskaná až na zdivo. Na stropě i po bočních stěnách velké trhliny. V roce 1999 měla znatelné trhliny a statik oznámil havarijní stav. Po zpracování projektů se přistoupilo k opravě na základě plné moci poskytnuté tehdejšími vlastníkem objektu Římskokatolickou církví – arciděkanstvím Jičín. První etapa začala v roce 2001 opravou krovů, statickým zajištěním a odvedením dešťových vod. V roce 2002 byly zahájeny klempířské práce, laťování, výměna střešní krytiny, oplechování věže, byl pořízen nový hromosvod a zhotovena nová kopule. V roce 2003 následovala obnova barokní římsy, výměny oken a vnější omítky. Dne 4. července 2003 byly do nově zhotovené pozlacené makovice uloženy dokumenty (zdravice pro další generace, zakládající listina psaná tuší na ruční papír, fotografie, tisk) a mince. V roce 2004 stavební práce pokračovaly – druhý nátěr vnějších omítek, oprava vnitřních sanačních omítek, kamenické práce, elektroinstalace, malování interiéru, byly zhotoveny nové barokní dveře za presbytářem, vchodové dveře a bezpečnostní mříže. Dne 16. 5. 2004, na sv. Jana Nepomuckého, kdy se koná v Bukvici pouť, byla po celkové rekonstrukci slavnostně vysvěcena.

Kaple se stala vyhledávaným objektem pro kulturní a společenské akce. Konají se zde koncerty, svatební obřady, křtiny i smuteční rozloučení.



Památník obětí 1. sv. války a pomník obětí 2. sv. války Drahouš

Památník obětí 1. sv. války byl postaven koncem 20. let minulého století, je obdélníkového půdorysu velikosti 390x300 cm. Skládá se ze dvou masivních schodů, na kterých je usazen sokl, poté dva sloupky a mezi nimi tělo pomníku s vloženou černou leštěnou nápisovou deskou se jmény padlých hrdinů. Horní partii uzavírá široký masivní kříž s osazeným litinovým Kristem. Celý památník je po obvodu ohraničen žulovým schodem, na němž jsou umístěny sloupky a zasazen litinový řetěz.



Během obnovy byl celý památník rozebrán a odvezen do ateliéru, kde byl odborně očištěn. Základy byly vykopány, znova vybetonovány a po vytvrzení byl památník znova sesazen do původního tvaru. Původní sloupky byly nevratně poškozené, proto byly nahrazeny novými z tiské žuly a na ně byl zavěšen litinový řetěz ošetřen žárovým zinkováním a nabarven černou barvou. Litinová socha Krista byla pokovena a opětovně pozlacena. Na nápisní desce bylo vyzlaceno celkem 660 znaků, devět jmen bylo z obce Drahouš a osm jmen z obce Tlestky. Na konec byl celý památník ošetřen hydrofobním prostředkem, který zajistí dlouhodobou životnost kamene.



Pomník obětí 2. sv. války pochází z let 1945 až 1950, je obdélníkového půdorysu velikosti 200x250 cm. Jsou v něm pochováni tři váleční zajatci ze SSSR. Původní pomník z materiálu TERACO, byl sesazen ze tří krycích desek a masivního soklu, kde mezi dvěma sloupky byla nápisová deska. Vzhledem ke značnému poškození (trhlina, propadlá deska, lišejníky) byl po odborném průzkumu zhotoven nový kamenný pomník z přírodního leštěného kamene s mnohonásobně vyšší životností původního půdorysu, získal tak pietnější vzhled.



Obě stavby byly v roce 2014 financovány z dotace ministerstva obrany s titulem Péče o válečné hroby. Celkové náklady činily 395 tis. Kč, výše dotace byla 315 tis. a příspěvek obce byl 80 tis. Kč. Obě stavby, jejichž majitelem je obec, jsou umístěny na místním hřbitově, vhodně zapadají do prostředí, které důstojně zachovává pietu válečných hrdinů.

Fara v Druztové Druztová

V roce 2008 byla dokončena celková rekonstrukce objektu fary z roku 1701 – památkově chráněné budovy. Další související úpravy stále probíhají a v letošním roce by mělo dojít k úpravě před budovou.

Vlastní rekonstrukce objektu byla dokončena v roce 2008 a byla provedena pouze z vlastních prostředků obce. Náklady se vyšplhaly na celkových 8 mil. Kč (rekonstrukce střechy 2006 – 2 mil. Kč a rekonstrukce budovy 2008 – 6 mil. Kč). Posledním farářem zde byl čtyřicet let Karel Stíbrál, který zemřel v roce 1957, a od té doby byly fara prázdná a chátrala. O záchranu se snažila nadace „Svatý Jan“, poté byla fara majetkem plzeňské charity. Později se stala majitelem Obec Druztová, která započala s rekonstrukcí, jejímž cílem bylo nejen budovu oživit, ale také pro ni najít plnohodnotné využití, což se povedlo.

V současné době je fara rekonstruována a sídlí zde obecní úřad, pošta, knihovna, masérka, pedikérka. V bývalém obecním úřadě byly zřízeny byty pro sociálně slabé občany. Střecha fary byla vyhlášena Střechou roku 2008 na historickém objektu v ČR. Znovuotevření fary se setvalo s nadšením, jak příslušných orgánů státní správy, včetně památkářů, tak občanů Druztové, kteří v obnovu památky již nevěřili.

K faře však patří i farská stodola a i tato byla rekonstruována a její vybavení je stále doplňováno - nejprve vznikla hospůdka se sálem, kde se konají v zimě veškeré společenské akce a přes týden je využívána ke sportovním účelům. Sál je vybaven horolezeckou stěnou. V roce 2015 bylo dokončeno sociální zařízení a šatna pro sál, dále zde byla postavena sauna (celkové náklady 1,5 mil. z vlastních prostředků).

Postupně je revitalizováno i veřejné prostranství u těchto budov. Vznikla barokní zahrada a v letošním roce se chystá úprava veřejného prostranství mezi objekty.



Kostel sv. Jakuba v Mrzlicích Hrobčice

Na úpatí Mrzlického vrchu, v nadmořské výšce 382m v Chráněné krajinné oblasti Českého středohoří se rozkládá obec Mrzlice. Je dominantou kotliny, která se táhne až k Bořni. Správně náleží pod Obecní úřad Hrobčice. Od města Bíliny je vzdálena 6 km. Kostel sv. Jakuba Většího stojí na mírném návrší, na jižním konci obce, kde ve 14. stol. stávala kaple. Byl postaven v roce 1676 a Mrzlice byly poté v péči vlastního duchovního. V roce 1725 obdržely pod patronací knížat von Lobkowitz vlastní faru. K duchovní správě až do roku 1945 patřily obce Mrzlice, Tvrdín, Razice, Hrobčice a Mukov. Fara patřila k děkanství třebeňickému a arcijáhenství litoměřickému. Posledním německým knězem byl Friedrich Wieden.

V roce 1838 došlo k přestavbě kostela, která mu dala současnou podobu. Kostel je jednodolní stavba, převážně z lomového kamene, plochostropá s vysokým fabionem. Má hranolovou věž s kupolí, polokruhový presbytář a sakristii. Stavební styl – pozdní klasicismus. Vrchol věže má cihelné ostění. V zajímavé kupoli mají být dle pověsti uloženy písemné zprávy z přestavby, jejichž kopie byly uloženy v bílinské farnosti.

Kostel Sv. Jakuba v Mrzlicích byl ve velmi žalostném stavu. Na některých mapách byl dokonce označován jako zřícenina kostela. Střecha byla na mnoha místech propadlá, kopule věže byla bez krytiny, chyběla okna a zničeno bylo i všechno vnitřní vybavení. Kostel opadávající nesoudržné části stavby ohrožovaly vše kolem. Kostela se ujali místní občané a založili občanské sdružení na jeho záchranu. Kostel je opravován postupně od roku 2012. Doposud byla opravena střecha nad hlavní chrámovou lodí kostela a okna, po té i střechy na přístavcích a kopule věže s novým kovaným křížem na vrcholu. Objekt kostela tvoří významnou dominantu zdejší krajiny, viditelnou z širokého okolí, bez níž by ztratila svoji tvář.

Stavba kostela je unikátním dokladem ucelené stavební fáze, nenarušené stavebními zásahy z mladšího období. Jedná se o pozdně klasicistní novostavbu. V roce 2008 byl kostel sv. Jakuba Většího vyhlášen Ministerstvem kultury kulturní památkou.



Kaple Panny Marie Bolestné Kunratice

Kaple Bolestné Panny Marie je dokladem lidské zbožnosti umístěné ve volné krajině, kde společně s doprovodnými stromy tvoří nenahraditelný krajinný prvek kulturní krajiny. Realizaci navržených konzervačních prací došlo k její fyzické záchraně, stabilizaci, doplnění stávajícího torza a k možnosti její prezentace v daném prostoru.

Při dostavbě stěn byl použit stávající materiál, způsob zdění byl kopírován. Rozsah prací byl v předstihu konzultován za účasti pracovníků odborné organizace, Národního památkového ústavu v Liberci. Rekonstrukce byla realizována v objektu malé kapličky z konce 18. století, zasvěcené Panně Marii Bolestné. Vlastníkem pozemku a investorem rekonstrukce je pan Jiří Severýn.

Vzhledem k míře zachování levé poloviny jižního průčelí bylo možné odvodit chybějící pravou polovinu včetně navazujícího úseku východního průčelí. Z těchto důvodů bylo rozhodnuto chybějící úseky obvodových stěn doplnit. Doplněvané zdivo bylo provedeno z plných cihel s tím, že přednostně budou použity původní cihly nebo kameny nalezené při odstraňování sutě uvnitř nebo v okolí objektu. Dále byla podle západního průčelí doplněna korunní římsa na severním a východním průčelí. Při dozdivání jižního průčelí byl štít ponechán pouze v torzu, takže koruna štítu byla ukončena nepravidelně a byla překryta vápenocementovou maltou. Zachovaná oltářní menza byla opravena a celá byla omítnuta jednovrstvou hladkou omítkou. Vzhledem k míře zachování bylo rozhodnuto obnovit omítky uvnitř interiéru včetně štukových profilací patek pendantivů. Na fasádách se omítky zachovaly pouze v minimálním rozsahu a nebylo možné spolehlivě odvodit jejich původní podobu, proto bylo rozhodnuto je neobnovovat.

Během realizace prací byly nalezeny archivní fotografické podklady k předmětné kapli, ze kterých je patrné, jakým způsobem bylo řešeno zastřešení objektu. Realizované práce nikterak nebrání budoucí možnosti výstavby střechy na kapli, neboť koruna zdi je vykryta taškami ve tvaru bobrovky a jako taková je demontovatelná. Již předběžná jednání s majitelem objektu dávají šanci realizovat i tuto akci a objekt kaple zastřešit.



Sakrální stavby Lodín

Lodín je jednou z nejstarších obcí na Královéhradecku. Jméno obce vzniklo z osobního jména Lóda, které bylo zkratkou některého delšího jména. První písemná zmínka o obci je z roku 1073 v souvislosti se založením opatovického kláštera. Posledními majiteli byli Harrachové. Janatov je naopak jedna z nejmladších obcí kraje. Vznik názvu osady Janatov je podle příjmení Janata a datuje se k roku 1790, kdy zde vznikl hospodářský dvůr. Janata byl prý první porybný na panských rybnících Herynk a Homoláč (1790).

Do kategorie Zlatá cihla v Programu obnovy venkova obec přihlásila tři sakrální stavby. První je pomník Krista spasitele, plastika božího kříže z roku 1890, který stojí v Lodíně na návsi vedle obecní hospody. Druhou je pomník panny Marie s Ježíškem z roku 1859, který stojí na křižovatce u školy a třetím a nejmladší je pomník, resp. plastika božího kříže v Janatově z roku 1916.

K rekonstrukci těchto staveb byli přizváni odborníci restaurátoři, kteří provedli průzkum a zjistili velmi vážné poškození všech pomníků, napadení mechy a lišejníky které rozrušují materiál, ze kterého baly sochy vytvořeny. Poškozeny byly sochy i podstavce a také ozdobné plůtky, chránící sochy před vandaly. V případě pomníku v Janatově zcela chyběla vrcholová část pomníku i informační deska. Plůtek byl dřevěný a dožilý. Proto byly sochy i s podstavci odvezeny do restaurátorských dílen. Opraveny byly základy soch i oplocení včetně hydro izolací a restaurovány byly samotné sochy včetně zlacení. Obnoveny byly nápisy a povrch soch byl stabilizován.

Nyní pomníky opět shlížejí v celé své obnovené kráse. Do otvorů v podstavcích soch byly vloženy informace pro budoucí generace (popis rekonstrukce pomníků, informace o obci, fotografie také drobné mince).



Kaple sv. Michaela v Dožicích Mladý Smolivec

Kaple, již nechal postavit v roce 1575 Mořic Chanovský z Dlouhé Vsi, je vystavěna nad obcí na vrcholu Kamýk. Na konci devatenáctého století byla kaple přestavěna a rozšířena. V letech 1906 - 1907 byl objekt opraven a předešlým obohacen o znaky maltézských velkopřevorů.

Stavba je jednodílná s pravoúhle zakončeným presbyteriem, se sakristií na severní straně a s hranolovou věží při západním průčelí. Hlavní oltář je barokní z období po roce 1710. Boční oltář Piety je z konce 17. století. Další dva oltáře, sv. rodiny a Proměnění Páně, jsou z první poloviny 18. století.

Kaple nebo kostel, jak je často označována, sv. Michaela vystřídala řadu majitelů až Dožice i s kaplí získal řád sv. Jana. Křížovníci drželi koupený majetek až do roku 1926. Po vzniku samostatného Československa byla i na dožickém řádovém velkostatku provedena pozemková reforma, v jejímž důsledku řád přikročil k jeho prodeji. Konečná smlouva byla sepsána 1. února 1926 a dožický velkostatek zakoupili JUDr. Karel a Vlasta Štátní, bytem v Praze – Bubenči. Součástí dispozičních práv byl i patronát nad kaplí. Po roce 1948 byl velkostatek Štátním zkonfiskován a jejich potomkům se vrátil až v rámci restitucí. Kaple však byla jako kulturní památka přidělena obci Mladý Smolivec.

V současné době není kostel využíván pro pravidelné bohoslužby. Šest let se postupně kaple proměňovala. V roce 2013 se konečně dočkal nového vzhledu. Kostel sv. Michaela, dominanta Dožic, je tak kompletně zrekonstruován z vnějšku, ještě však zbývá vnitřek a na ten snad také v příštích letech dojde.



Kostel sv. Martina Mořice

V letech 1703 až 1709 byla v obci Mořice vystavěna kaple čtvercového půdorysu s představenou otevřenou před-
síní. Později byly přistavěny dvě boční kaple a patrový
ochoz s kuželkovou balustrádou a s dvaadvaceti sochami
světců od žáků Matyáše Brauna. Stavba vznikla dle pro-
jektu architekta Kiliána Ignáce Dienzenhofera. Slavnost-
ní vysvěcení kaple na kostel sv. Martina provedl v červ-
nu roku 1728 kardinál Wolfgang ze Schrattenbachu, jak
o tom svědčí nápis na mramorové desce nad vchodem
do kostela.

Kostel byl vystavěn v barokním slohu. Oltáře jsou zho-
toveny z mokrénského a cetechovského mramoru, pod-
laha je z perštýnského kamene. Kostel zdobí malba na
kopuli a tři velké obrazy: sv. Martina, sv. Jana z Nepomuku
a sv. Františka z Pauly. Interiér je vybaven kvalitním ba-
rokním mobiliářem. Dne 12. 10. 1784 byl vranovský kon-
vent císařem Josefem II. zrušen a po odchodu Paulánů
měl být kostel zbořen. Mořičtí proti zboření protestovali,
podali proto žádosti na příslušná místa o převod kostela
do majetku obce a o přifaření k Nezamyslicím. Žádostem
bylo vyhověno.

Po druhé světové válce byla zničená střecha kostela
a také velmi utrpěla vnitřní malba a výzdoba. V roce
1958 byla zhotovena střecha nová. V srpnu 1981 bylo za-
počato s opravou a obnovou vzácných fresek a vnitřní
výzdoby. Ke konci roku 1987 byly veškeré restaurátorské
práce ukončeny. V roce 1988 byla dokončena kompletní
obnova střešní krytiny měděným plechem a oprava
balustrády. V roce 1997 začala I. etapa oprav, byla pro-
vedena oprava fasády a nové nátěry omítek. Roku 2000
byla zahájena II. etapa, jednalo se o opravu okolí kostela,
odkrytí původního kamenného soklu, opravu kamenné-
ho schodiště, zpevnění základů, odvodnění a nové in-
ženýrské sítě. V roce 2008 proběhla restaurace všech soch
a balustrády, dotaci poskytl SZIF.

Kostel je v současnosti využíván jako filiální kostel far-
nosti, mše jsou zde slouženy jednou měsíčně. Kostel je
pravděpodobně největší dominantou a symbolem obce,
jedná se o unikátní a překrásnou stavbu.



Sousoší Tří svatých Osečná

Sousoší Tří svatých se nachází v březovém hájku na návr-
ší na jihovýchodním okraji města Osečná. Sousoší vzniklo
v polovině 18. století. Jedná se o jedno ze tří identických
pískovcových sousoší, další dvě se nacházejí v Hodko-
vicích nad Mohelkou a Českém Dubu. Autorství těchto
památek je připisováno dílně Matyáše Bernarda Brau-
na, věhlasného sochaře rakouského původu. Jedná se
o skvostnou památku ojedinělou svou podobou, vzni-
kem a nejpříhodnějším umístěním v rámci Podještědí.
Pískovcové sousoší Tří svatých na jihovýchodním okraji
města Osečná je součástí městského březového lesa,
které slouží jako vyhlídka pro turisty a je cílové místo
procházek návštěvníků i občanů Osečné. Pořádá se zde
každoročně v podvečer Svatovítské poutě, Svatovítské
nocturno - vystoupení osečenského smíšeného pěvec-
kého sboru Canzonetta a jejich hostů.

Na osečenském sousoší docházelo delší dobu k degra-
daci kamene, byly patrné černé krusty a bylo zjevné silné
napadení mikrovegetací. Statika sousoší byla narušená,
poškozené byly jednotlivé plastiky sousoší – u sochy sv.
Jana chyběla hlava, z centrální plastiky bylo odlomeno
levé rameno kříže s rukou Krista a horní část kříže s hlavou
Krista. Oběma světcům chyběli kovové, pozlacené části
mečů a svatozáře. Byla odtržena podpůrná zeď od vlast-
ního sousoší.

Náročná restaurace sousoší spočívalo v těchto úko-
nech: předzpevnění, biosanace, biologické čištění, čiště-
ní krusty, výměna kovových prvků za nerezové (kramle,
spony), injektování a statické zajištění trhlin, celk. plastická
retuš + spárování, doplnění chybějících částí kříže a Krista,
osazení hlavy sv. Jana a plastická retuš, lokální barevná
retuš, osazení světcům pozlacené části mečů a svatozáře
a závěrečné povrchové ošetření (biocidní a hydrofobní).



Centrální kříž na hřbitově v Osečné Osečná

Centrální kříž na hřbitově v Osečné pochází z roku 1898. Město Osečná dokončilo koncem roku 2015 restaurování centrálních křížů na hřbitovech v Osečné, v Družcově a v Zábrdí. Tyto dominanty místních hřbitovů byly v havarijním stavu a z těchto důvodů byl nutný komplexní neodkladný restaurátorský zásah.

Restaurování centrálního kříže na hřbitově v Osečné vyžadovalo rozebrání jednotlivých částí z důvodů hloubkové koroze litinového kříže. Proběhla zde odborná oprava pískovcového podstavce včetně sanace betonového základu, ošetření litinového kříže, zvýraznění písmen nápisové desky – zlacení, oprava prasklin a zlacení korpusu Krista.

Celkové náklady na restaurování tohoto centrálního kříže činily 164.800 Kč s DPH. Na restaurování centrálního kříže přispělo Ministerstva pro místní rozvoj ČR, částkou 107 120 Kč, z podprogramu Podpora obnovy a rozvoje venkova.



Farní stodola Roseč

Roku 1785 se místní kostel stal farním pro obce Roseč, Ratiboř, Stajku, Hatín, Políkno, Polště a Jemčinu. Pamětní kniha Rosečské fary vzpomíná, že kostel, hřbitov, fara a farní zahrada jsou na gruntu odstoupeném od Mářů, čp. 39. Obec platila Mářům ročně pacht „1 zlatý dobrých peněz“. Kolem roku 1800 byla přistavěna farní stodola a chlévy, které používal místní farář. Koncem padesátých let minulého století odešel poslední farář rosečské farnosti Bartoloměj Divoký. Po odchodu místního faráře spadala rosečská farnost pod Stráž nad Nežárkou odkud dojížděl farář a sloužil zde mše a místní fara byla pronajímána různým nájemcům. Nyní rosečská farnost spadá pod farní úřad v Jindřichově Hradci.

Koupě budovy předcházela četná jednání zastupitelstva. Obec po dlouhém váhání a nejednotnosti v zastupitelstvu, nakonec souhlasí s koupí zchátralé farní stodoly do vlastnictví obce za 178 tis. Kč. A tak začala éra přestavby farní stodoly. Nejdříve bylo potřeba opravit střechu, do které zatékalo a praskající zdi. Následovala fasáda, oprava vstupních pilířů a obvodní zdi, které byly potrhány od kořenů stromů. Bylo nutné udělat nová vrata do objektu. Stávající dřevěný přístřešek byl ve velmi špatném stavu a bylo ho nutno postavit nový. Ve stodole udělali nový dřevěný strop a mlatovou podlahu. Tato stodola bude využita na umístění historických stříkaček a různého nářadí používaného na vesnici pro zachování historie obce. Prostory chléva, se zachovanými kamennými koryty a klenbami, připravují na společenskou místnost.

Na této přestavbě se podílejí většinou řemeslníci a občané z Roseče např. zedník, kovář, truhlář, ale i SDH Roseč. Použité dřevo na přestavbě je z obecního lesa pořezané místním pilařem. Celou přestavbu financuje obec ze svého rozpočtu.

Příští rok obec Roseč oslaví 650 let od první písemné zmínky. Počítá se slavnostním otevřením této budovy. První akcí by měly být „dny řemesel“, na kterých by místní řemeslníci předvedli své umění.



Drobné sakrální stavby Rudník

V krajině Rudníku se odráží i skutečnost, že obec byla do roku 1945 podobně jako celá pohraniční oblast osídlena silně věřícími německými obyvateli. Podle pasportizace, kterou si obec nechala vypracovat v roce 2015, se na jejím území nacházelo 20 poničených nebo zanedbaných křížů, soch nebo kaplí, avšak ještě v rekonstruovatelném stavu. Tato pasportizace obsahuje lokalizaci památek, údaje o památce, popis památky, současný stav památky, vyhodnocení a koncepci restaurátorského zásahu na památce včetně vyčíslení nákladů na restaurátorské práce.

Vedení obce si uvědomuje nezastupitelnou roli těchto památek v koloritu krajinného rázu příhraniční obce i jejich kulturní význam nejen pro minulé a současné obyvatelé, ale i pro budoucí generace, a proto se ve spolupráci s místními spolky i spolkem německých krajanů snaží o jejich záchranu. S využitím mnoha grantů a dotací (např. Nadace Via, Program obnovy venkova prostřednictvím MAS Krkonoše, podprogram MMR Podpora obnovy a rozvoje venkova, program MK ČR Podpora obnovy kulturních památek prostřednictvím obcí s rozšířenou působností) podařilo zachránit sedm drobných sakrálních staveb.

V roce 2015 byly na základě pasportizace památek a stavu těchto památek vytipovány památky místního významu, které budou zrestaurovány. Jednalo se o památky: pískovcový kříž u kostela sv. Martina v Javorníku, podstavec sochy sv. Jana Nepomuckého, Klugův kříž a Rückerův kříž. Restaurátorské práce na ostatních památkách budou probíhat postupně.



Zámek Svijany Svijany

Pivovar a zámek k sobě patřily již od založení pivovaru ve druhé polovině 16. století. Za minulého režimu byla památka zkonfiskována a posléze prodána do soukromých rukou, kde bohužel dál chátrala. V roce 2013 zakoupila společnost PIVOVAR SVIJANY, a.s. chátrající zámek, který se nachází přímo naproti pivovaru v obci Svijany a rozhodla se mu navrátit jeho dřívější důstojnou podobu. V době koupě zámku byla budova zámku silně zdevastována, některé části se nacházely v havarijním stavu a ohrožovaly celý zámek v další existenci.

Rekonstrukce zámku započala na začátku roku 2015. Obnova zámku byla pivovarem realizována částečně z vlastních zdrojů, částečně z EHP a Norských fondů. Pivovar si přeje zpřístupnit tuto kulturní památku veřejnosti a udělat z ní místní centrum kulturního dění, jak tomu bylo po dlouhou dobu i v minulosti. Slavnostní otevření Zámku Svijany se uskutečnilo v červnu roku 2016.

V průběhu slavnosti si návštěvníci mohli nejen prohlédnout zámek a zámeckou zahradu, ale také poslechnout živou hudbu, shlédnout vystoupení dobových tanců nebo šermířů a mnoho dalšího. Od otevření si budou moci návštěvníci prohlédnout trvalou expozici archeologických nálezů z doby bronzové, které pocházejí z okolí obce Svijany. Zpřístupněna je také zámecká kaple, výstavní prostory s historií zámku a jeho pánů Valdštejnů a Vartenberků, interaktivní expozice pivovarnictví a také zámecká zahrada.

Součástí obnovy zámku byla také rekonstrukce přilehlé budovy „staré školy“, která bude dále sloužit jako návštěvnícké informační centrum, a ve které bude vystavena expozice islandského partnera zámku, Islandského institutu archeologie.



Kostel Narození Panny Marie Vrbátky

Vrbátky leží v hanácké rovině přibližně 8 km od města Prostějova a 15 km od krajské Olomouce. Obec je tvořena třemi samostatnými vesnicemi Dubany, Vrbátky a Štětovice, které mají každá své katastrální území. První písemné zprávy o osadě Vrbátky a Štětovice pocházejí z roku 1350, Dubany jsou zaznamenány v historických pramenech již v roce 1200.

Obec dbá obnovu obecních nemovitostí a pravidelně do jejich údržby investuje nemalé finanční prostředky ze svého rozpočtu i z různých dotačních titulů.

Nejstarším objektem nacházejícím se v obci - v místní části Dubany je kostel Narození Panny Marie. Budova kostela byla několikrát přestavěna. Současná podoba v barokním slohu byla dokončena v roce 1807. V průběhu posledních let byly provedeny úpravy interiéru i vnější podoby kostela. Byla opravena střecha, okna, zvonice, topení a vnitřní vybavení včetně výzdoby kostela. V loňském roce byla provedena rekonstrukce fasády kostela. Částí finančních prostředků přispěla obec, ale především byla oprava financována ze sponzorského daru místního podnikatele. V brzké budoucnosti čeká kostel ještě oprava varhan, která bude velmi finančně nákladná. Farnost již vyhlásila veřejnou sbírku a občané přispívají na opravu varhan, část prostředků bude uvolněna také z obecního rozpočtu.

Nejstarší původní obytnou budovou v obci je budova fary v Dubanech z roku 1760. Obě budovy jsou ve vlastnictví církve. Fara v posledních dvou desetiletích stále více chátrá a nevyužívá se. Po mnoha diskuzích probíhá v současné době jednání s Olomouckým arcibiskupstvím, pod jehož správu budovat fary spadá, o jejím odkupu do majetku obce. Obec si již nechala zpracovat stavebně historický průzkum, který zhodnotil stav budovy a popsal její historickou hodnotu. Z velké části na náklady obce byla v minulosti opravena střecha budovy a v loňském roce i zídka před farou včetně vstupních schodů, protože hrozilo celkové zhroutení zídky.



Kostel sv. Jiljí Zbraslav

První písemná zmínka o obci je z roku 1222 a jejími majiteli byli páni ze Zbraslavi. V roce 1334 byla obec rozdělena na několik částí, jedna část obce patřila klášteru cisterciáků na Starém Brně a další větší část získal klášter v Oslavanech. Postupem času získal klášter v Brně více částí obce. V držení zbylých částí se vystřídala řada majitelů. V roce 1385 získává část Zbraslavi Petr Hecht z Rosic a tato část je připojena k rosickému panství. Petr Hecht postupně získal polovinu obce do svého majetku. Po zániku kláštera v Oslavanech přešel díl obce, jež klášter vlastnil, do majetku kláštera ve Starém Brně.

Dominantou obce je původně gotický kostel svatého Jiljí, pocházející ze 13. století. Ve 14. století byla přistavěna loď a kostelní věž. Jeho dnešní podoba je po přestavbě ve 20. století.

Další památkou v obci byla socha svatého Jana Nepomuckého z roku 1780. Z této sochy zůstal pouze podstavec, samotná socha byla v roce 2003 ukradena. U místní školy najdeme sochu svatého Vendelína zhotovenou v roce 1781. Zajímavou památkou na území obce je písčový smírčí kámen z roku 1596 a najdeme ho v západní části obce u silnice vedoucí do Velké Bíteše.

První písemné zmínky o kostelu jsou z roku 1294 v tisovských a bítýšských kronikách. Všechny dostupné písemnosti o výstavbě byly v roce 1752 zničeny při požáru místní fary.



Kaplička sv. Václava Železné

Kaplička sv. Václava je drobnou sakrální stavbou, ve vlastnictví obce. Kaplička byla postavena roku 1847 a zasvěcená je sv. Václavovi. Jedná se o památku místního významu.

Kaplička byla postavená svépomocí obyvateli obce. Je to podélná jednodlná stavba se sedlovou střechou, hladkou omítkou i římsou, s hranolovou věží, která je zakončena křížem s motivem svatozáře a ornamenty. Uvnitř se nachází presbytář, dvě niky, mramorová podlaha, dřevěné vstupní dveře oboustranně potažené kovovými pláty, v hluboké špaletě zapsaná dvě okna a obraz sv. Václava z poloviny 19. st., jde o olejomalbu na plátně v pozlaceném dřevěném rámu. Celkově se jedná o sakrální stavbu pozdně barokního stylu.

V roce 2007 byla obnovena fasáda i střešní krytina kaple, kdy byla v socialismu oblíbená břizolitová omítka nahrazena jednoduchou štukovou. V roce 2012 proběhla rekonstrukce vnitřních prostor kapličky, a to na náklady obce. Veškeré opravy byly provedeny s citem, byly zachovány původní stavební prvky architektonického stylu.

Od počátku svého vzniku sloužila kaple především k církevním obřadům a je tomu tak dodnes, zejména v letních měsících. Patří pod římskokatolickou církev, spadá pod farnost v Tišnově. V současné době je kaple využívána také pro setkávání obyvatel při významných událostech. Mezi nejdůležitější patří vánoční setkávání občanů v prosinci na akci Zpívání s Betlémem. Doprovodným programem je pak hudební vystoupení a občerstvení pro všechny, otevřena je kaple, kde je 1x ročně vystaven dřevěný Betlém pana Antonína Srby, místního občana.

Stavba zapadá vhodně do prostředí návsi a utváří tak její charakter, spolu s Památníkem padlým v 1. světové válce tak vytváří dominantu středu obce. Okolí kapličky je upravováno a udržováno, je obklopena vzrostlou zelení. Je místem setkávání, strategicky umístěná uprostřed návsi.



Radnice Borotín Borotín

Jedná se o původní budovu radnice, která byla postavena v 70. letech 18. století. V roce 1791 byla do budovy přestěhována škola a fungovala zde až do roku 1897, vyjma roku 1863, kdy budova vyhořela. V roce 1897 sem byl přestěhován městský úřad. V roce 1933 byla budova opatřena městským znakem.

Budova je ve vlastnictví městyse Borotín, je využívána jako víceúčelový objekt se sídlem Úřadu městyse Borotín a sídlem Společenství obcí Čertovo břemeno. V přízemí je obecní knihovna s veřejným internetem a CZECHPOINTEM, dále pošta s poštovní spořitelnou a českou pojišťovnou a provozovna holičství a kadeřnictví. V patře jsou pak kanceláře úřadu městyse a zasedací místnost.

Z hlediska stavebně technického se jedná o původní dvoupatrovou, kamennou budovu se sedlovou střechou, tesařsky vázanou krovovou konstrukcí. V objektu jsou dodnes dochovány klenby.

Po několika letech příprav došlo v roce 2014 a 2015 k realizaci opravy budovy. Byla provedena oprava střechy, oprava podlah, stropů, elektroinstalace, zdravotní instalace, omítek atd. V celém objektu byla vyměněna okna a objekt byl zateplen. Fasáda byla provedena podle dochovaných historických fotografií. Celý objekt byl odizolován od zemní vlhkosti a byla provedena oprava okolního prostranství.

Při opravě jsem byl zohledněn a zachován původní ráz borotínského rynku, proto bylo citlivě přistupováno k výběru použitých materiálů a barevného řešení fasády.

Na chodbě v prvním patře je umístěn tři sta let starý hodinový stroj z místního kostela. V současné době se pracuje na jeho renovaci.



Škaloudův statek čp. 28 Bukvice

Dům čp. 28 z roku 1920 nacházející se na bukvecké návsi bylo těžiště Škaloudova rodu již v polovině 17. století, jak nás spravuje František Pour (1865–1938) v II. díle Kroniky obce Bukvice. Příjmení Škaloud se v čp. 28 udrželo bez přerušení až do roku 1902, kdy grunt převzal Jan Slavík se svou ženou Cecílií, rozenou Škaloudovou. Ti statek v roce 1932 prodali Otakaru Škaloudovi, který roku 1935 u čp. 28 ještě přistavěl nové konírny. O 15 let později, roku 1950, byl jeho majetek vyvlastněn a předán k užívání družstvu.

Po roce 1989 byl statek ve zchátralém stavu navrácen potomku původního majitele, panu Lubomíru Škaloudovi. V roce 2005 odkoupila obec Bukvice statek včetně pozemků. Tehdy se započala nová, třetí etapa jeho dějin. Roku 2008 byla zpracována projektová dokumentace a v letech 2009–2015 probíhaly na statku stavební práce. Na vnějších omítkách objektu byly v plné míře obnoveny původní architektonické prvky. Zajímavostí je, že každá strana objektu je jinak zdobená. Z jižní strany se nacházely terasy, na kterých byly zahrádky. Pískovcové terasy byly v dobách hospodaření JZD ubourány.

Po dokončení celkové rekonstrukce objektu na podzim roku 2015 zde byl zřízen nový obecní úřad, spisovna obce, zasedací, společenská a vzdělávací místnost, zázemí pro účinkující a návštěvníky kulturních akcí konaných v kapli sv. Jana Nepomuckého, sezónní informační centrum zaměřené na turistickou oblast Mariánská zahrada a kancelář svazku obcí Mariánská zahrada. Půdní prostory na svou adaptaci čekají v roce 2016.

Škaloudův statek je přirozenou druhou dominantou bukvecké návsi. Svým charakterem představuje pro tuto oblast typický venkovský statek. Jeho obnovou došlo k výraznému zvelebení centra obce, jehož původní venkovský ráz byl tímto akcentován. Navíc do budoucna představuje silný potenciál pro další kulturní a společenský rozvoj obce a podporu cestovního ruchu.



Budova základní školy U Sokolovny Čelechovice na Hané

V Čelechovicích na Hané je plně organizovaná Základní škola a Mateřská škola se dvěma odděleními, sídlící v jedné budově. V budově se nacházejí třídy ZŠ 5.–9. třídy, odborné učebny, školní jídelna a obecní knihovna.

Historie budovy školy sahá až do roku 1946, kdy se v dubnu uskutečnilo komisionální řízení spojené s konečným výběrem stavebního místa. Architekt Sedláček připravil projekt a první přípravné práce začaly 8. 12. 1946 pod vedením p. Františka Opluštily z Kaple. Vlastní stavební práce začaly v červnu roku 1947. Stavba byla dokončena v červnu roku 1951 a při kolaudaci v červnu a v červenci zjistila kolaudační komise 60 velmi závažných nedostatků, které se napravovaly bohužel několik roků.

Škola má krásnou prosklenou aulu s ochozem a malým pódiem. V roce 2007 a 2011 se prosklené plochy v aule a na schodišti vyměnily za použití dotace POV Olomouckého kraje. Při realizaci projektu na úspory energie v roce 2015, kdy došlo k zateplení a výměně oken se zjistilo, že kmeny na stropě v aule nejsou z balzy, ale dubové.

Při pracích na zateplení střešní konstrukce nad aulou se ukázalo, že nosná konstrukce je napadena dřevokazným hmyzem a statik konstatoval, že se musí celá vyměnit. Strop bylo nutné opatrně rozebrat a po výměně nosné konstrukce byl zase seskládán do původní podoby. Dalším problémovým místem byly plastiky na čele budovy. Při bližší prohlídce bylo zjištěno, že se jedná o plastiky tvořené hrubou vyzdívkou směsí maltoviny a zbytků keramických materiálů opatřené na povrchu omítkovinou, které vykazovaly známky značného poškození a drolily se vlivem povětrnostních vlivů. Tyto aspekty vedly k rozhodnutí odstranit figurální reliéfy z důvodu bezpečnostního i funkčnosti systému zateplení. Niky byly vyrovnány tepelnou izolací a byl zde instalován nasvětlený státní znak. Proběhla i rekonstrukce šaten a odvlhčení budovy.



Víceúčelové obecní centrum Dolní Radechová Dolní Radechová

Přímo ve středu obce stojí od roku 2009 objekt s názvem „Víceúčelové obecní centrum“, jehož konečná podoba vznikla nástavbou na prodejnu potravin.

Prodejna potravin byla dokončena v roce 1970. Začátkem roku 1995 byla převedena v rámci privatizace do vlastnictví obce Dolní Radechová. Protože po přibližně 35 letech provozu již prodejna potravin nesplňovala současné hygienické požadavky, přistoupila obec v roce 2006 ke generální opravě. Ta byla dokončena ve stejném roce.

V roce 2008 obec uspěla s žádostí o dotaci z EU, regionálního operačního programu na nástavbu prodejny potravin, s projektem „Víceúčelové obecní centrum“, proto byla v tomto roce stavba zahájena a dokončena v roce 2009. Stavba si vyžádala náklady ve výši 8,15 mil. Kč, z nichž 5,99 mil. Kč pokryla dotace.

Celý objekt je bezbariérový. Přístup do vyššího patra umožňuje rekonstruovaná schodišťová vstupní hala a zdvihač plošina se závětřím. Uskutečněním projektu došlo k výrazné úspoře energie. Celý objekt byl zateplen a vyměněna všechna okna. Dále došlo k úpravě okolí objektu, vzniklo zpevněné parkoviště a plocha pro uložení kontejnerů na tříděný odpad.

Nástavba má víceúčelové využití. Část je určena pro potřeby obecního úřadu (kancelář, archiv), jedna místnost je vyhrazena pro knihovnu a největší místnost nazvaná „Volnočasové a obecní centrum“ slouží potřebám nejen obecního úřadu, ale i Základní škole a Mateřské škole Dolní Radechová a široké veřejnosti. V nástavbě má svou ordinaci se zázemím také zubní lékař. V přízemí objektu je umístěna prodejna potravin a pošta.

Realizací tohoto projektu obec zhodnotila objekt ve svém vlastnictví a navíc nástavbou získala nové prostory pro obecní úřad se zázemím a pro zubní ordinaci. Objekt se stal dominantou obce Dolní Radechová.



MŠ a ZŠ Hvožd'any Hvožd'any

Projekt „Snížení energetické náročnosti areálu ZŠ a MŠ Hvožd'any“ byl realizován v roce 2013 během pěti měsíců, od dubna do října. Tento projekt byl spolufinancován z dotace SFŽP. Projektová příprava probíhala od roku 2011. Areál školních budov je energeticky velmi různorodý. Komplex budov zahrnuje historickou budovu školy z roku 1880, přístavbu z 60. let minulého století a tělocvičnu z 80. let minulého století. Dalším důvodem, mimo sjednocení a snížení energetické náročnosti, byla také výměna nevyhovujících kotlů a tím snížení emisí.

Celá stavba byla rozdělena do několika etap, tak, aby co nejméně zasahovala do provozu školních zařízení. V první etapě bylo vybudováno 20 geotermálních vrtů, které byly propojeny přes sběrnou jímku s kotelnou. Další etapou bylo vybudování nového vchodu pro technické zázemí tepelných čerpadel a demontáž stávajících kotlů a stavební úpravy pro novou kotelnu. Po skončení školního roku byly zahájeny rozsáhlé práce v budově školy – kompletní výměna otopné soustavy, v rámci protiradonových opatření se vykopalo na 450m2 podlah do hloubky 40 cm. Podlahy byly odvětrány a odizolovány a zality finálním betonem. V budově mateřské školy práce začaly výměnou střechy, zateplením fasády, výměnou oken a výměnou veškerých topných rozvodů a radiátorů.

Nad rámec projektu obec zrekonstruovala také sociální zařízení. Všechny vnitřní prostory byly vymalovány a o překrásnou výzdobu prostor Mateřské školy se zasloužila paní Alena Smotlachová.



Dům čp. 53 Kaliště

Obec Kaliště leží severozápadně od Humpolce na náhorní rovině v n. v. 601 m. Na sever od Kaliště je táhlý zalesněný vrch Melechov, který má výšku 709 m. V krajině převládají převážně smrkové lesy a okolo Kaliště se nachází několik rybníků.

Budova čp. 53 se nachází v obci Kaliště v její horní části vedle kostela. Její stáří je odhadováno na 150 let. V budově se v dřívějších letech nacházel obchod, který ve 20. letech minulého století vyhořel. Po rekonstrukci budovy zde vznikly prostory obecního úřadu a pošty. Po výstavbě nového kulturního domu, se obecní úřad roku 1986 přesunul do této budovy a v budově čp. 53 zůstala tak nevyužitá místnost. V prvním nadzemním podlaží se nacházel byt zaměstnance pošty. Po uvolnění bytu v 80. letech minulého století zde našla své sídlo pionýrská skupina Jitřenka Kaliště. Budova již byla v havarijním stavu a nebylo možné ji užívat, proto se obec rozhodla pro celkovou rekonstrukci. Po dokončené rekonstrukci zde zůstala pošta, která tak získala odpovídající prostory a dále zde vznikl prostor pro rehabilitaci, kadeřnictví a v prvním nadzemním podlaží dvě klubovny, které bude využívat místní mládež a PS Jitřenka Kaliště.

Vlastníkem budovy je obec Kaliště. Vzhledem k tomu, že se jednalo o velmi nákladnou investici, obec usilovala několik let o spoluúčast při financování z prostředků EU, státu nebo kraje. Podařilo se získat jen spoluúčast na zateplení tohoto objektu z MŽP a SFŽP ve výši necelých 860 tis. Kč. Celkové náklady rekonstrukce činily 6,6 mil. Kč.



Kulturní dům Kostelec

Budova kulturního domu byla vybudována svépomocí v letech 1970–1974. Je umístěna v bývalé Panské zahradě a původně měla sloužit pouze jako kulturní dům. Z důvodů nedostatku místa pro obecní úřad byla část prostor vyhrazena sídlu obecního úřadu s obřadní místností. Od roku 1999 byl hlavní sál kulturního domu pronajat soukromé. Pronájem byl ukončen po deseti letech. Uvnitř bylo rekonstruováno sociální zařízení a na celé budově byla v roce 2013 vyměněna okna. V roce 2015 bylo provedeno zateplení fasády z prostředků Ministerstva životního prostředí a Státního fondu životního prostředí v celkových nákladech 4,8 mil. Kč, dotace činily 2,7 mil. Kč.

Na základě zpracované architektonické studie ve variantách bylo zvoleno řešení, které zachovalo původní tvar budovy včetně okenních otvorů. Velké plochy fasády, zejména v průčelích, byly opatřeny grafickým dekorem vycházejícím z místních folklorních motivů. Předloha pro toto ornamentální pojetí byla nalezena zcela náhodou, když autoři projektu hledali inspiraci jak přímo v obci, tak v jejím blízkém okolí a padla jim do oka brána místního hřbitova. Ta je opatřena ornamentální, kovářsky ztvárněnou výplní, kterou zhotovil místní občan někdy v 60. letech minulého století. Ornamentální motivy z této výplně byly následně digitalizovány a použity jako předloha pro plošný dekor částí fasády. Vzhledem k tomu, že se jedná spíše o jakousi „recyklaci a reinterpretaci“ lidového ornamentu, bylo s těmito motivy nakládáno s maximální pokorou – na nové fasádě se projevují v podobě decentní „krajky“, která je pouze o dva odstíny světlejší nežli podkladní barva omítky. Výsledným efektem je jakési novodobé „graffiti“, odkazující k tradičním folklorním prvkům, které je vnímáno kolemjdoucími spíše podprahově. Vystupující hmota vstupního přístavku je v kontrastu k hlavní fasádě objektu nově opatřena dřevěným obkladem a akcentuje vstupní motiv, jakožto symbolickou bránu do obecního úřadu.

Hlavní snahou nového „redesignu“ budovy OÚ v Kostelci bylo zhodnocení původního objektu s minimem finančních prostředků na soudobou architektonickou úroveň adekvátní 21. století.



Základní škola Kostelní Lhota Kostelní Lhota

V roce 2012 obec po více než padesáti letech zásadním způsobem rekonstruovala budovu základní školy. Ta je zastupitelstvem vnímána jako jeden z nejdůležitějších symbolů života na venkově a její modernizace tak byla pro obec naprostou prioritou. Celkové náklady činily bezmála 4,4 mil. Kč, přičemž 3,9 mil. Kč přispěl Středočeský kraj.

Prvního září tak na děti čekaly nové podlahy v šatně a vrchní chodbě, zbrusu nové toalety a kompletně rekonstruované učebny. Vznikla navíc i nová místnost – nářadovna, takže v tělocvičně je dnes mnohem více místa pro výuku. V novém hávu je i ředitelna a družina. Plášť budovy byl kompletně zateplen, došlo k nutné výměně oken. Původní akumulční kamna byly nahrazeny mnohem ekologičtějším tepelným čerpadlem, které je svým výkonem dimenzováno i pro budoucí rozšíření školy do půdních prostor. Specifikem školy je pak větrací systém. Rekuperace dokáže zpětně získat teplo z vnitřních vytápěných prostor a toto teplo vrátit zpět do místností s již čerstvým venkovním vzduchem. Rekuperace tak velmi výrazně šetří provozní náklady na teplo. Podstatným způsobem je navíc omezen případný vznik a rozšíření plísní a dřevokazných hub. Hlavní přínos je ale v komfortu a zdraví obyvatel. Pokud totiž pravidelně nevětráte, je v každé dobře zateplené budově brzy vydýchaný vzduch. Z hlediska architektonického přístupu bylo hlavní devizou rekonstrukce rozhodnutí o navrácení původního vzhledu budovy. Během padesátých let minulého století totiž došlo k zazdění původních oken a ta byla nahrazena většími trojdílnými špaletovými okny.

V průběhu roku 2014 a 2015 navíc došlo k úpravě veřejného prostranství kolem školy. Vybudovány byly nové chodníky, stavbou nového parkoviště došlo i k požadované regulaci dopravy v klidu. Na zelených plochách vznikly nové záhony a vysazena byla okrasná jablona. Celou plochu pak oživil i městský mobiliář. Informační panel navíc upomíná na historii budovy, okolní lipové aleje i na publicitu donátorů úpravy veřejného prostranství. Škola je tak dnes jednou z hlavních dominant obce a zároveň místem pro zastavení a odpočinek s příjemným výhle-

dem na kostel a rybník. A co je ze všeho nejdůležitější, žáci i učitelé se v ní cítí dobře.



Multifunkční dům Libochovany

Obec Libochovany zakoupila dům venkovské zástavby, pocházející z konce 19. století, ve kterém, podle dochovaných materiálů, fungoval již před druhou světovou válkou obchod se smíšeným zbožím (koloniál). Tento byl provozován i po válce a po znárodnění jej nahradila JEDNOTA, která u nás působila více jak 40 let. Obchod v naší obci historicky fungoval do začátku 90 let minulého století. Poté byl dům prodán a využíván pouze k bydlení.

V roce 2013 obec začala jednat o jeho odkoupení. Koupě se uskutečnila těsně před koncem roku 2013. Dům byl značně vybydlený a zanedbaný, ale podařilo se nám jej celkově zrekonstruovat a vrátit mu původní funkčnost. Od července 2014 funguje opět v přízemí nemovitosti obchod se smíšeným zbožím, který naše občany pravidelně zásobuje čerstvým zbožím. V rekonstrukci obec pokračovala dále. První nadzemní podlaží se proměnilo v útulnou knihovnu. Je zde rezervován i prostor pro výdejní poštovní místo Partner, protože v dohledné době očekáváme zrušení poštovní pobočky v naší obci. Rekonstrukci 1. patra práce neskončily.

V podkroví domu vybudovali nádherný prostor pro volnočasové aktivity, který je vybaven i keramickou pecí. Dílna pro volnočasové aktivity byla vybudována z dotačního titulu Programu rozvoje venkova, ostatní rekonstrukce byla financována z vlastního rozpočtu obce. Dílna v podkroví je v současné době v naší obci nesmírně populární a vyhledávaným místem pro různé tvoření jak mezi dětmi, tak mezi dospělými – kroužek Píditvoření, keramika pro malé i velké a dokonce i kroužky šití, pletení a háčkování. Noc s Andersenem, nebo noční promítání pohádek v knihovně je mezi dětmi v tomto objektu také velice oblíbené dobrodružství.

Z bývalého „obchodu u Pachtů“ Obec Libochovany vybudovala multifunkční dům, který všem občanům nabízí mnohá využití. Jediné co zbývá dodělat, je fasáda – nový kabát, jako tečka na závěr.



Hospoda U Kleslů Liptál

Liptál se rozprostírá mezi Vsetínem a Zlínem v malebném údolí řeky Rokytenky, která odděluje výběžky vrchů Hostýnských a Vizovických. První písemná zmínka o obci pochází z roku 1361. Jméno Liptál pochází pravděpodobně z německého slova Liebenthal - v překladu „milé údolí“.

Nedaleko návsí se nachází Hospoda U Kleslů. První Klesla koupil hospodu v roce 1870. Nejstarší zmínka o hospodě je ve Vsetínském archivu z roku 1750. Tento rok je také v novém logu hospody. Dle správce archivu by stáří objektu mohlo být ještě delší a určitě by se tyto zmínky našly v krajském archivu. O této hospodě se také zmiňoval nejznámější rodák Jan Kobzář, v knize O zbojníkách a pokladech. *Tá hospoda snad najprvní stavění z celej dědiny. Dědiny dlúho ešče nebylo a hospoda už byla. Ludé ešče obývali na vrchoch, po salašoch – v tých kolibách – a enom tá hospoda že stála dolu u vody na dolině sama. Šak stejně mágdo o ní směl zvěděť! Nebo zprvšku ju, víte, obývali ti zbojníci. Sami si ju aj postavili a aj v ní gazdovali. Mívali tam tý svoje rady, tam sa léčili z ran, vypravovali sa ztamatáď na ten zboj, na kupce a na pány...*

Rekonstrukce probíhala několik let a bylo opraveno a zrekonstruováno úplně vše, včetně interiéru hospody. Je až neuvěřitelné, že majitel hospody, pan Zdeněk Klesla, provedl rekonstrukci v duchu historie a neudělal z hospody moderní restauraci. Při návrhu oprav bylo čerpáno z historických fotografií a také z informací dochovaných v archivu. Příkladem je také nové logo hospody, které vychází z historie a zobrazuje původní malbu Jana Kobzáře, jelikož se jednalo, v historii, také o „zbojnickou“ hospodu. Všechny investice vložené do rekonstrukce hospody byly z vlastních finančních prostředků majitele.



Budova obecní školy Lodín

Obec Lodín se nachází 17 km od Hradce Králové. První písemná zmínka o obci je z roku 1073. Posledními majiteli byli Harrachové. K obci náleží osada Janatov, která leží 2 km západně od Lodína. Janatov je jedna z nejmladších obcí v Čechách. V katastru obce se nacházejí 2 rozlehlé rybníky. V posledních letech přispělo k rozkvětu obce vybudování kanalizace, vodovodu a plynofikace. V roce 1998 bylo nově otevřeno moderní koupaliště, na které se sjíždějí návštěvníci ze širokého okolí. Během posledních let se koupaliště rozrostlo také o hřiště s umělým povrchem a camp s chatkami, který každoročně navštěvují tisíce turistů z Čech i celé Evropy. Obec podporuje výstavbu rodinných domů na připravených stavebních parcelách, čímž do Lodína neustále přibývají další a další občané.

Obec Lodín přeměnila budovu bývalé obecní školy na bytový dům se startovacími byty pro občany obce a dále zde umístila provozovnu kadeřnictví, kosmetiky, pedikúry a také obecní knihovnu. Budova jako škola fungovala naposledy do konce prázdnin 1966. Před válkou se zde učilo téměř devadesát žáků z Lodína a okolí. V roce 1966 však počet žáků klesl na šestnáct. Rozhodnutím státu se škola zrušila a děti začaly dojíždět do školy v Nechanicích. Budovu začaly využívat firma Eltodo a v bývalých třídách se začaly vyrábět svítidla a světelné zdroje. Budova téměř čtyřicet let chátrala až do roku 2007, kdy obec zahájila kompletní rekonstrukci budovy. Vyměněny byly výplně otvorů, nová je střecha a také veškeré rozvody včetně nového topení.



ZŠ a MŠ Louňovice pod Bláníkem Louňovice pod Bláníkem

Louňovice pod Bláníkem patří celou svou rozlohou do CHKO Bláník. Správa CHKO tak dohlíží na udržování a vzhled vesnického rázu od roku 1982, kdy byla nejmenší česká CHKO založena. Jedinou stavbou, která není vesnického rázu, je administrativní budova Podblanická Louňovice pod Bláníkem a.s. pocházející z roku 1981.

Mezi kulturní památky v obci patří kaple se sochou sv. Prokopa naproti hřbitovu, areál kostela Nanebevzetí Panny Marie včetně ohradní zdi s brankami, fragmenty klášterní zdi, celý areál zámku včetně kaple před zámkem, domy čp. 86 a pivovar, dům čp. 49, čp. 95 (obě budovy jsou v soukromém vlastnictví), dále špýchar, socha sv. Jana Nepomuckého, areál Hradiště Velký Bláník, kaple sv. Máří Magdalény na Malém Bláníku, chalupa čp. 18 (taktéž v soukromém vlastnictví).

Historie budovy ZŠ a MŠ v Louňovicích pod Bláníkem se datuje od roku 1959, kdy se počalo s výstavbou základní školy. V Louňovicích pod Bláníkem byla v té době výuka umístěna ve staré budově (nyní úřad městyse) a vyšší stupeň se vyučoval v budově zámku. Výstavbou nové školy se vše umístilo do jedné budovy a přibylo zde i nové sportovní zázemí. Od té doby se areál pomalu rozrůstal. V sedmdesátých letech byla přistavěna tělocvična, poté v osmdesátých letech jídelna a naposledy byla nad jídelnou přistavěna na počátku devadesátých let mateřská školka. Areál byl využíván a pomalu stárnul a muselo se započít s opravami.

V posledních deseti letech probíhaly postupně rozsáhlé opravy a rekonstrukce celého areálu objektu: oprava střechy tělocvičny, změna vytápění tělocvičny (samostatný kotel), výměna oken v tělocvičně oprava zázemí tělocvičny, doplnění dětského hřiště u MŠ o další herní prvky a venkovní mobiliář, výměna oken ve škole a v mateřské školce, zateplení budovy a obnova střešní krytiny ZŠ a MŠ.



Budova obecního úřadu v Měrunicích Měrunice

Obec Měrunice se nachází v okrese Teplice. Leží na rozmezí tří okresů: Teplice, Louny a Most. Katastrální území obce je složeno ze dvou území: Měrunice a Žichova o celkové rozloze 1148 ha. Celé katastrální území se nachází v CHKO České středohoří. Obcí protéká Lužický potok.

Budova obecního úřadu pochází z 1. třetiny 20. století. Byla postavena pro účely německé základní školy. Po 2. světové válce ji vystřídala česká základní škola, která byla zrušena v 70. letech. Poté zde získal sídlo národní výbor. Po roce 1989 až do dnes slouží budova jako obecní úřad. V 90. letech bylo využito 1. NP po dobu 5 let jako mateřská školka. Od roku 2003 až do dnes je v 1 NP. provozována Místní knihovna Měrunice. Vlastníkem budovy je v současnosti Obec Měrunice. • Rekonstrukce budovy obecního úřadu započala již v roce 2010 a to opravou střechy díky podpoře z Programu obnovy venkova Ústeckého kraje.

V roce 2015 obec realizovala celkem tři projekty, aby dokončila celou rekonstrukci budovy: „Snížení energetické náročnosti multifunkčního objektu čp. 67 v Měrunicích“ (dotace OPŽP na nová okna, nový systém vytápění a zateplení budovy), - „Havarijní rekonstrukce stropu na 1. NP, Měrunice čp. 67“ (tato akce nebyla plánovaná, havarijní situace nastala při odkrytí podlahy v 1. NP – byla vybourána celá podlaha a stropy včetně trámů a nahrazeny novými, Ústecký kraj obci poskytl dotaci z Fondu Ústeckého kraje), - „Rekonstrukce objektu čp. 67 v Měrunicích“ (jednalo se o vnitřní úpravy budovy – nová sociální zařízení, nová elektroinstalace, opravy omítek a podlah, úpravy vstupu do budovy, zde také kraj přispěl z Fondu Ústeckého kraje). Celkové náklady na rekonstrukci budovy od roku 2010 činily 4,1 mil. Kč z toho dotace 2,2 mil. Kč.



Centrum Caolinum a hasičská zbrojnice Nevřeň Nevřeň

Objekt Centra Caolinum Nevřeň a hasičské zbrojnice je netradiční a nadčasová stavba, která svým podélným objemem odpovídá původní urbanistické struktuře a historii vesnické zástavby. V prostředí malé severoplzeňské obce zasluženě přitahuje pozornost všech, kteří obci projíždějí.

Celá budova o rozměrech 37x11 m je členěna na dva stavební objekty - Centrum Caolinum a hasičskou zbrojnici. Obě části budovy mají společné podélné rysy s převýšenou sedlovou střechou a výraznými štítovými zdmi. Strmá sedlová střecha přináší budově výraznou siluetu a dominantní pozici v obci. Pod hřbetem je jižní pásový světlík pro tepelné zisky domu. Centrum Caolinum charakterizuje podélný otevřený prostor navržený jako víceúčelový sál. Celý prostor doplňuje několik menších místností (WC, šatna, sklad a zázemí). Do veřejného prostoru je objekt otevřen formou novodobého zápraží. Celoskleněná stěna v podélné fasádě propojuje exteriér s interiérem a kryté zápraží umožňuje kromě ochrany před povětrnostními vlivy také venkovní posezení, nebo příležitostné umístění venkovní expozice. Plochá „zelená“ střecha nad zázemím Centra vytváří krásnou skalničkovou zahradu. Celý objekt Centra je plně bezbariérový včetně hygienického zázemí.

Velmi zajímavě a přitom účelně je řešená hasičská zbrojnice. Přízemí budovy slouží pro běžné potřeby sboru dobrovolných hasičů Nevřeň, jako např. parkování hasičského vozu, uchovávání majetku SDH, prostor pro dílnu, mytí hadic a sociální zařízení včetně sprchového koutu. Kovové točité schodiště je předěleno malou podestou vedoucí do šatny jednotky sboru dobrovolných hasičů. Z této šatny je velkým proskleným oknem vidět do přízemí zbrojnice. Schodiště dále pokračuje do útulné podkrovní hasičské klubovny, ze které je střešními okny výhled na veřejné prostranství. Průčelí budovy hasičské zbrojnice zdobí socha svatého Floriána, patrona hasičů, i horníků, z dílny akademického sochaře Jaroslava Veseláka, kterou hasičům darovali místní občané a přátelé SDH.

Protěží krytá pergola umožňuje příjemné venkovní po-

sezení a společně s budovou Centra tvoří ucelený volnočasový areál, kde mohou celé rodiny příjemně trávit volný čas po celý rok. V roce 2015 se stavba zúčastnila soutěže Grand Prix architektů 2015, ve které získala Čestné uznání v kategorii novostavby. V témže roce získalo Centrum také nominační ocenění v soutěži stavba roku Plzeňského kraje.



Základní škola Nová Ves u Chotěboře Nová Ves u Chotěboře

Již v roce 1813 byla postavena první škola na území obce Nová Ves u Chotěboře a to za finančního přispění majitelky zámku z rodu de Fin. Dle dostupných informací se jednalo o jednotřídní budovu na čísle 56, dále byla škola provozována na čísle 56 a 112. Po smrti majitele barona Mayrana v roce 1894 kupuje novoveské panství Ing. Alois Mixa a chotí Annou. Paní Mixová v roce 1903 zadala stavbu nové budovy obecní školy staviteli Liškovi z Chotěboře. Ten zahájil stavbu v roce 1904 a v září téhož roku byla škola otevřena. Jednalo se o trojtřídní budovu s bytem pro řídícího v přízemí.

V roce 2009 zastupitelstvo obce přijalo záměr rekonstrukce školy z důvodu poškození dřevěných stropů. V roce 2013 obec zahájila vlastní rekonstrukci a to výměnu stropních konstrukcí, stavební úpravy v interiéru včetně přístavby vstupu pro žáky a výměnu oken včetně zaštopovacích prací. Část prací proběhla z vlastních zdrojů – za pomoci úvěru u ČS, a.s. a část z dotací. V roce 2014 se provedla úprava hlavního vstupu a zajištění bezbariérového vstupu do budovy školy a obnova chodníku u školy. Po vyklizení půdních prostor a vystěhování tříd do náhradních prostor v květnu 2013 byly odstraněny podlahy, navážky na stropěch, dřevěné zákryty a následně trámy podlah i stropů. Stavba stropu byla provedena ocelovou konstrukcí, kdy došlo k zmonolitnění celé budovy jak 2 NP a 3 NP. V přízemí se vybudoval nový vstup pro žáky, bezbariérový záchod a umývárna. V 2. a 3. NP se následně provedli suché montáže podlah se závěrečnou finalizací krytin z vinylu. Vlastní úklid a stěhování nábytku bylo provedeno za přispění rodičů a přátel školy. Vlastní provoz byl zahájen v říjnu 2013. Realizace bezbariérového vstupu se prováděla za provozu školy.



Rekonstrukce obecního domu Patokryje

Budova Obecního domu, která je ve vlastnictví obce, byla postavena v osmdesátých letech minulého tisíciletí v akci „Z“ a sloužila jako samoobsluha a restaurace. Postupem času byla prodejna potravin zrušena a budova se využívala pouze jako restaurace, která se pronajímala různým zájemcům. Ti však hleděli pouze na svůj zisk a do údržby budovy neinvestovali. Vedení obce proto rozhodlo, že budovu postupně zrekonstruuje.

Nejdříve došlo k rekonstrukci otopného systému, tedy došlo na výměnu rozvodů topení, radiátorů a osvětlení v celé budově. Po té přišly na řadu toalety, kde došlo k úplné rekonstrukci místností. Měnila se dlažba i obklady, dělaly se nové rozvody vody, odpadů i elektrické energie. V závěrečné fázi rekonstrukce sociálních zařízení došlo k instalaci nového sanitárního zařízení. Na rekonstrukci sociálního zařízení navázala rekonstrukce pláště budovy a změna vytápění. Budova se celá zateplila, a to včetně střechy, na kterou pak byla položena nová krytina. Na zateplovací vrstvu přišla pak nová barevná omítka. Zároveň se zateplováním budovy došlo k výměně kotle na uhlí za kotel na plyn, včetně instalace jeho regulace. Po skončení zateplování došlo na výstavbu přístupového chodníku k zadní části budovy.

Další etapou rekonstrukce, byla výměna dlažby ve všech sálech. V jednom ze sálů byl zhotoven též taneční parket a podium. Při výměně dlažby došlo i k demontáži původního baru, který byl umístěn v jednom ze sálů a jeho nahrazením barem novým, který byl vyroben dle požadavků obce. Téměř posledním počinem byl nákup nového mobiliáře do všech sálů budovy. Zakoupili se nové stoly i židle.

Opravdovou tečku za rekonstrukcí budovy bylo přidání nápisu „Obecní dům“ na fasádu a venkovní osvětlení budovy.

Budova nyní slouží pro pořádání kulturních akcí, besedy se zajímavými lidmi nebo zábavy. V části budovy je též umístěna moderní knihovna, která disponuje bezplatným internetem pro obyvatele obce. V knihovně má své prostory dětský klub „My z Pato“.



Bytový dům Přehýšovice

Stávající objekt č. p. 101, bývalá německá škola, jejíž stáří lze odhadovat na třicátá léta minulého století, stojí na návsi obce Přehýšov. V pozdější době byla provedena přestavba přízemí na dvě bytové jednotky a prostory v patře byly využívány pro potřeby obecního úřadu. Objekt nebyl vyhovující, jak z hlediska stavebně technického, tak z hlediska tepelně technického. Proto bylo rozhodnuto objekt kompletně zrekonstruovat. V době, kdy bylo rozhodnuto o celkové rekonstrukci, obecní úřad již pro své potřeby využíval sousední objekt č. p. 201, v přízemí objektu byly dvě bytové jednotky, které byly ve zcela nevyhovujícím stavu. V první fázi rekonstrukce byl upraven a staticky posílen krov a byla provedena výměna střešní krytiny, včetně klempířských částí. Ve druhé fázi byla provedena kompletní rekonstrukce objektu, která spočívala v dispoziční úpravě objektu a také v kompletní stavebně technické rekonstrukci. Vlivem dispozičních úprav nově vznikly v objektu čtyři bytové jednotky. Součástí rekonstrukce byla kompletní výměna rozvodů technického zařízení.

V rámci rekonstrukce byla vybudována nová ČOV, která zároveň slouží pro potřeby obecního úřadu a nové parkoviště, které bude sloužit pro potřeby bytového domu. V celém objektu byla provedena nová omítka, výměna oken, vnitřních a vstupních dveří. Jako poslední etapa rekonstrukce bylo provedeno kompletní zateplení fasády objektu. Po zateplení objekt plně vyhovuje současným tepelně technickým požadavkům. Vytápění bytů a ohřev vody je z kotlů na zemní plyn. Dům je připojen na vodovodní řád obce. Financování opravy bylo z vlastních zdrojů a dotace.

Na závěr je možné konstatovat, že kompletní rekonstrukce objektu umožnila, aby stávající objekt bývalé školy, jehož využití bylo velmi omezeno z důvodu jeho špatného stavu, byl znovu využit pro potřeby obce a to jako objekt pro bydlení.



Multifunkční dům Radvanice

Budova stávajícího multifunkčního domu zůstala z bývalého gruntu, jehož pozemky se rozprodaly. Staří je přes sto let. Dříve sloužila jako bytový dům pro několik rodin, později zde byla klubovna pro mládež, opět zde v devadesátých letech byla vytvořena bytová jednotka. Pro nevyhovující stav byl byt zrušen a dům navržen k rekonstrukci.

V roce 2009 obec vydala dotazníkové šetření-průzkum spokojenosti občanů se životem v obci Radvanice a návrhy na jeho zlepšení. Výstupem a z dalších podnětů občanů na veřejných jednáních vznikl záměr, vybudovat multifunkční dům, sloužící pro kulturní a společenské akce i obecní zázemí umístěné ve středu obce, které by bylo důstojným kulturním centrem obce pro všechny věkové kategorie a především pro děti a mládež.

Vznikl projekt pro obecní dům - sídlo obecního úřadu a knihovny, hasičské zbrojnice a víceúčelového sálu s provozním zázemím. V první etapě došlo k přístavbě. Byla rozšířena hasičská zbrojnice a provozní sklad. Ve druhé etapě došlo ke stavebním úpravám. Vybudována byla půdní vestavba stávajícího objektu na sídlo obecního úřadu v přízemí a knihovny v podkroví včetně bezbariérového vstupu a parkoviště. Ve třetí etapě došlo k přístavbě víceúčelového sálu s provozním a sociálním zázemím. Po navrhovaných stavebních úpravách a půdní vestavbě si objekt ze strany uličního průčelí zachová svůj původní architektonický ráz. Přístavby ve dvoře jsou stavebně propojeny se stávajícím objektem. Odbourání hospodářských budov obec provedla svépomocí za pomoci místních občanů.

Obec získala v programu PRV dotaci na rekonstrukci Multifunkčního domu. Žádost byla schválena až na výzvu v roce 2012 z programu PRV. S rekonstrukcí se započalo v červenci v roce 2012. Stavba byla dokončena a zkolaudována 30. 5. 2013. Vznikl tak multifunkční dům s obecním úřadem, knihovnou s klubovnou pro místní spolky, hasičskou zbrojnicí se zázemím, garáží pro obecní techniku a víceúčelovým sálem se sociálním a provozním zázemím s kapacitou 120 osob pro konání sportovních, společenských a kulturních akcí.



Revitalizace náměstí Svobody a okolí kostela Nanebevzetí Panny Marie Rapotín

Obec Rapotín leží na severní Moravě, v údolí řeky Desné, severovýchodně od okresního města Šumperk. Na severu je lemována malebným pohořím Jeseníku. Osm kilometrů dlouhá obec se rozkládá od města Šumperka až po Losinský zámek. Na území obce se nacházejí kulturní památky, zapsané v Ústředním seznamu kulturních památek ČR. Kaple Svatého Michala, Starý trakt, kostel Nanebevzetí Panny Marie z roku 1874, významná pohledová dominanta údolí řeky Desné dotvářející panorama podhůří Jeseníků, v jejímž okolí obec vybudovala parkové úpravy. Dále sloup se sochou Panny Marie s kovovou ohrádkou, kříž s leštěnou žulou s bronzovým korpusem Krista z roku 1896 a boží muka.

Náměstí se nachází v zastavěném území a je ohraničeno existujícími stavbami. V těsné blízkosti se nachází Kostel Nanebevzetí Panny Marie a sloup se sochou Panny Marie s kovovou ohrádkou. Nedaleko se také nachází památka místního významu, pamětní deska „Čarodějnické procesy“.

V rámci revitalizace náměstí došlo k rekonstrukci stávajících místních komunikací, úpravě stávajících křižovatek, výměně konstrukce vozovky, úpravě směrových i výškových parametrů, vybudování dvou autobusových zálivů včetně nástupiště a k nahrazení stávajícího zděného přístřešku zastávky. Další částí bylo vybudování chodníků navazujících na stávající chodníky kolem kostela Nanebevzetí Panny Marie. Výstavba rozvodů a stožárů nového veřejného osvětlení a provedení vegetačních úprav na náměstí a kolem kostela jsou stavbami souvisejícími.

Navržené umístění stavby nenarušilo krajinný ráz ani jiné zájmy ochrany přírody. Stavba zohledňuje v maximální míře umístění stávajících keřů a stromů. Upravované zemní plochy byly ohumusovány a zatravněny a byla provedena náhradní výsadba za vykácené stromy.



Kostel Českobratrské církve evangelické v Ratiboři Ratiboř

Kostel z roku 1842 Českobratrské církve evangelické v Ratiboři je nejstarší dochovanou a jedinou památkou místního významu, jehož plány byly zpracovány vídeňským architektem prof. Ludwigem Försterem. Kostel si postavili místní věřící svépomocí na pozemku, který byl sboru darován. Stavba trvala přes deset let. Zadní část kostela je postavena na olšových pilotech z důvodu náhonu, který vedl za kostelem. Náhon byl později zasypán, piloty postupně uhnily a tím byla narušena statika celé lodi. Sbor problémy se statikou objevil, když se rozhodl k drobným opravám a nové výmalbě. Z drobné stavební akce se během čtrnácti dnů po objevení problémů stal boj o existenci kostela, největšího duchovního, kulturního i stavebního symbolu obce.

Ak. arch. Libor Sošťák společně se statikem Ing. Martinem Mynaříkem a mistrem Měšťanem pomohli zahájit akci za záchranu celé budovy. Nejdůležitějším krokem bylo zpevnění zdiva. Všechny záchranné práce musely být prováděny s ohledem na zachování původního interiéru kostela, také výmalba byla navržena tak, aby byl kostel co nejvíce prosvětlený. Byla kompletně vyměněna elektroinstalace a všechny světla byla nahrazena novým LED osvětlením, kromě historického lustru. Jelikož se zjistilo, že celá loď je postavena z kamene, byla jedna stěna ponechána zcela obnažená, aby i budoucí generace viděly, z jakého materiálu je kostel postaven. Celou atmosféru kostela dotvořil mistr skla pan Valér Kováč, který vytvořil skleněnou plastiku, ta je umístěna na kamenné zdi a navrhnul skleněnou vitráž nad vstupem do kostela.

Zpráva o havarijním stavu kostela a nebezpečí zřícení vyvolala velkou vlnu solidarity, jak mezi Ratibořany, tak i v okolních obcích. Pořádaly se sbírky, benefiční koncerty. Sboru ČCE se podařilo získat bezúročnou půjčku u Tolerančního fondu, dar Jeronýmovy jednoty, také přispěla obec Ratiboř nejen finanční částkou, ale poskytla i obecní techniku a zaměstnance. Celá rekonstrukce vyvrcholila slavnostním otevřením, kterého se zúčastnilo více než 600 lidí, hosté z okolních obcí, významných organizací, členové spřáteleného sboru z Pittsburghu, řada farářů působících v minulosti v Ratiboři. Byla odhalena pamětní

deska, jako vzpomínka na tuto akci s heslem „Všichni se stáváte živými kameny při stavbě duchovního chrámu“.



Kulturní dům v Sebranicích „Orlovna“ Sebranice

Kulturní dům v Sebranicích byl postaven v roce 1932 ze sbírek občanů a nákladů spolku OREL. V současnosti je vlastníkem stavby obec. V letech 1974–1975 proběhla rekonstrukce, kdy byla vyměněna střešní krytina za plechovou a pálené tašky a rozšířen půdorys budovy o přisálí a kabiny sportovců. V listopadu 2013 začala rekonstrukce nová, v rámci které byla vyměněna střešní krytina za novou – velkoformátové plechové tašky. Byl zateplen plášť budovy, strop sálu, vyměněna okna. Změněn systém vytápění z elektrického AKU vytápění na systém tepelným čerpadel, který snižuje cenu vytápění na zlomek původní ceny. Financování akce bylo částečně z prostředků SFŽP program životní prostředí ve výši 5,5 mil. Kč a z rozpočtu obce ve výši 4,9 mil. Kč.

Budova byla a je stále využívána naplno na různé účely. V patře je obecní úřad a byt. V přízemí je pohostinství pronajaté fyzické osobě. Sál o kapacitě 100 lidí slouží jako tělocvična pro žáky základní školy, cvičebna tanečního kroužku ZUŠ, pro tréninky fotbalových družstev TJ Sebranice, Salesiánského střediska. Konají se zde kulturní akce obce, divadla.

V přisálí o kapacitě 80 lidí se konají srazy spolužáků, oslavy, schůze spolků. V přízemí jsou kabiny fotbalistů se sprchami a provozovna kadeřnictví. Pod jevištěm je prostor o kapacitě 30 lidí, který slouží k posezení a občerstvení.

Kulturní dům je umístěn v severozápadní části obce v těsné blízkosti kostela sv. Mikuláše, fary, základní školy a hřbitova. Je v centru staré části obce Sebranice. Při poslední rekonstrukci se architekti snažili co nejvíce přiblížit podobě domu z 30. let minulého století, kdy byl dům postaven. Byly zachovány tvary oken a barevnost fasády. V příštím roce je plánováno osazení několika stromů a parčík do prostoru mezi objektem a silnicí. Vnitřní interiéry zůstaly rovněž ve stejném duchu.



Základní škola a Mateřská škola Věžnice Věžnice

Základní škola a Mateřská škola Věžnice se nachází v dolní části obce u hlavní silnice vedoucí směrem na Havlíčkův Brod. Stavba pochází z počátku 19. století a od samého počátku sloužila jako škola. Jelikož se nacházela v německé části obce, sloužila jako německá škola. V roce 1920 proběhla přístavba 1. patra, kde vznikla jedna třída a byt pro učitele. A od tohoto roku sloužil objekt jako česko-německá škola. Na tomto patře byl kabinet pro učitele, jedna třída pro žáky a sociální zařízení. Původní budova byla kamenná, přístavba pak cihlová. Budova byla vlhká a studená. Na budově byla původní nevyhovující okna, střecha a komíny byly již v dezolátním stavu a fasáda si vyžadovala opravu a nový nátěr.

S rekonstrukcí budovy obec začala již v roce 2014. Na budově se kompletně vyměnila střešní krytina se zateplením stropů, proběhla výměna oken a dveří, zateplila se fasáda a odvětraly se základy budovy. Ve škole i školce bylo vybudováno rekuperační zařízení, které napomáhá odvětrávání vlhkosti z budovy. Upravili jsme prostory kolem školy a školky, kde jsme nechali vybudovat bezbariérový přístup do školky. Rekonstrukce byla částečně hrazena dotací ve výši 849 tis. Kč ze SFŽP a zbylých 1,1 mil. Kč z vlastních zdrojů obce.

Od září loňského roku navštěvuje naši školu 17 dětí a školku 25 dětí, proto bylo nutné v loňském roce provést rekonstrukci objektu vevnitř. V první řadě bylo potřeba zvětšit prostory pro školu, kde zrušením původního bytu, vznikla nová třída a místnost na hraní, která slouží zároveň jako tělocvična se šatnou pro žáky 1.–5. třídy a sociální zařízení pro učitele. Financování rekonstrukce budovy Základní školy a Mateřské školy Věžnice bylo z vlastních prostředků, kdy obec celkově do oprav investovala 975 tis. Kč.



Kulturní dům Železná Železná

Budova současného Kulturního domu byla postavena přibližně v 15. století, má číslo popisné 1 a od počátku sloužila ke společenským účelům. Od svého vzniku až do 70 let 20. století fungoval KD jako hospoda. V letech 1970–1973 sloužil jako prodejna potravin a v roce 1974 byl zrekonstruován občanskou svépomocí pro účely kulturního využití, jako kulturní dům a tomuto účelu slouží dodnes.

V posledních letech je budova hojně využívána nejen pro obecní akce, jako jsou ples, karneval pro děti, Mikulášská besídka, výtvarné dílny, koncerty, besedy a přednášky, ale také pro další aktivity. Probíhá zde cvičení žen, cvičení diabetiků, taneční tréninky souboru Fe-MINA, zkoušky ochotnického souboru, sál je pronajímán také k soukromým účelům a dalším sportovním aktivitám. Probíhají zde narozeninové oslavy i výtvarné výstavy. Prostory KD s veškerým jeho vybavením si mohou zapůjčit obyvatelé obce i blízkého regionu.

Kulturní dům je plně vybavený pro všechny možné příležitosti. Je tu sociální zázemí, šatna, velké podium, galerie, výčepní pult s veškerým kuchyňským a přístrojovým vybavením. Je centrálně vytápěn. KD disponuje také terasou, která je využívána pro obecní akce.

Kulturní dům byl po částech zrekonstruován v letech 2009, 2011 a 2015. Proběhla rekonstrukce toalet, elektroinstalace, položené parketové podlahy, celková rekonstrukce terasy včetně vybudování nájezdu pro tělesně znevýhodněné. Byl kompletně zateplen a byla opravena fasáda, pořízena byla i nová okna. Splňuje tak současné energetické nároky na provoz. Rekonstrukce byla hrazena ze zdrojů obce a dotací Jihomoravského kraje, program rozvoje venkova a SFŽP v celkové ve výši 1 372 908 Kč, přičemž souhrn finančních prostředků z dotací činil 665 344 Kč.

Budova kulturního domu stojí na strategickém místě, na začátku návsi, v centru obce, je dobře dostupná a přesto, že jde o budovu většího rozměru, plynule zapadá do stavebního charakteru středu obce.



Kulturní centrum Bzová Běleč

Veškerá občanská vybavenost obce Běleč je historicky v Bělči. Ve Bzové byla v osmdesátých letech vybudována střešnice se zázemím a v devadesátých letech tenisový kurt. Klubovna na střešnici je ve vlastnictví spolku a z hlediska jakýchkoliv akcí a rozvoje vybavenosti je nevyhovující, a to tím spíše, že jde o prostor střešnice se všemi s tím souvisejícími omezeními. Ve Bzové nebyl k dispozici žádný nevyužívaný objekt, takže jedinou možností pro rozvoj občanské vybavenosti byla výstavba novostavby klubovny se sociálním zařízením. Protože se osvědčilo, že vybudování podobného prostoru vytvoří zázemí pro akceleraci spolkové činnosti, ve Bzové již tak dost silné, a protože centrum obce je na návsi u kapličky, rozhodla se obec vybudovat nové kulturní centrum nedaleko návsi, u tenisového kurtu, doslova na zelené louce.

Místní občan obci prodal nezbytné pozemky, obec v roce 2014 vybudovala na přední části pozemku dětské hřiště a upravila kurt. Stavba kulturního centra Bzová započala na podzim 2015 a dokončena byla v polovině roku 2016. Projekt a dispoziční řešení vzešlo z ideového návrhu občanů místní části Bzová, který byl v roce 2012 předložen na zastupitelstvu obce. V roce 2013 byla vypracována studie dřevostavby, projekt již zděné stavby byl objednan ještě ve funkčním období minulého zastupitelstva obce a vypracován na přelomu let 2014/2015 a v létě 2015 byla podepsána smlouva.

Stavba není ničím výjimečná nebo extravagantní, charakterově dobře zapadá do prostředí vesnice Bzová a návazností na tenisový kurt a dětské hřiště přesouvá kulturní centrum obce mimo malý návesní prostor. Financování stavby bylo výhradně z vlastních prostředků obce. Provozní náklady by měly být minimální, objekt bude vytápěn dřevem, které budou občané připravovat v obecních lesích. Kulturní centrum zahrnuje bezbariérovou klubovnu pro společenské aktivity s kuchyňkou a sociálním zařízením, velkou terasu jako zázemí venkovních akcí a sklad pro umístění komunální techniky pro údržbu sídla Bzová.



Obecní knihovna Boršov nad Vltavou

V říjnu 2015, po přestěhování z nevyhovujících prostor budovy Staré školy, otevřeli novou obecní knihovnu, která vznikla přestavbou a dostavbou troj-garáže z roku 1985. Je to takový typický recyklát. Jako starý papír na nové knihy se recykloval objekt starých garáží v těsném sousedství obecního úřadu, jehož konverzí a dostavbou vzniklo kulturní centrum obce určené čtenářům i spolkové činnosti obyvatel. Knihovnu se obec rozhodla postavit vzdor nedostatku vhodného pozemku i finančních prostředků.

Nic okázalého. Prosté, levné materiály, to podstatné se skrývá uvnitř, ne na povrchu. Prostor tvoří vlastní knihovna, čítárna, zázemí knihovnice s kuchyňským koutkem, sociální zařízení, dětská herna se šatnou a sklad.

Stěny z cihelného zdiva, střecha z lepených dřevěných trámů a trapézového plechu, vnější okna a dveře z hliníkových a plastových profilů, hladké štukové omítky, podlahové PVC. Bílá, žlutá a přírodní dřevo.

Mezi pultové střechy parafrázujícími otevřenou knihu je vklíněn zinkovaným plechem obložený vstupní portál. Rozměrná západní okna ústí do malé zahrady určené k venkovnímu posezení na schodech s knihou, zde se na oplocení doinstalují černé tabule na psaní a kreslení pro děti. Prostoru dominuje stylizované torzo vrtule z amerického letadla sestřeleného na konci 2. světové války u obce.

Koncept recyklování se uplatňuje u venkovní dlažby ze staré obecní cesty a pálených cihel z původního oplocení garáží, u lampy veřejného osvětlení realizované z ocelového nosníku starého železničního mostu.

Nová budova obecní knihovny se tak stala přitažlivým majákem mezi starým a novým Boršovem nad Vltavou.



Mateřská škola Bory Bory

Nahradit provizorní prostory a postavit v obci novou mateřskou školku byl dlouhodobý záměr. Mateřská školka byla již součástí komunitního plánování a přípravy strategie obce v roce 2005. Plánovaná stavba navazuje na školní areál a v další etapě se předpokládá vybudování nové společné kuchyně a jídelny v rámci jednoho celku. V roce 2011 byla zpracována projektová dokumentace na mateřskou školku a získáno stavební povolení. Obec na základě vypracované Strategie a platného stavebního povolení získala v roce 2014 dotace v rámci programu ROP.

Objekt mateřské školky je součástí dlouhodobě vytvářeného celku (školní areál) uprostřed obce. Již v průběhu let byla vybudována přístavba školy, školní tělocvična a venkovní hřiště. Dlouhodobá vize se postupně naplňuje a nová školka je součástí tohoto procesu. V dalších etapách se předpokládá úprava okolních venkovních ploch nově získaných pozemků.

Objekt školky je nízká jednopodlažní budova vytvořená z několika proporčně přiměřených hmot s různým sklonem střech. Jsou použity soudobé materiály a stavební technologie, jako například pohledový beton, systém kovoplastických stěnových panelů. Objekt nevytváří novou dominantu, spíše kultivuje prostředí, je obklopen zelení a svým drobnějším měřítkem reprezentuje předškolní děti, které pozvolně přecházejí mezi domácím a školním prostředím.

V současné době je dlouhodobý cíl úprav školního areálu i středu obce samotné (projekt Mezibory) zatím v daleké budoucnosti. Ale dílčí kroky – jako například vznik mateřské školky – jsou důkazem, že je strategie naplňována a že koncepční uvažování má smysl a je pro obecní komunitu přínosné.

Novostavba mateřské školky v Borech, její tvar, materiály a estetika není důležitá sama o sobě, ale dává smysl pro obec jako celek. Obec doplňuje, navazuje na dříve budované, estetikou se přimyká ke stávajícímu a jasně říká, že obec se vyvíjí, zlepšuje a je potřeba pracovat dál. Obnova venkova je nikdy nekončící proces.



Kaple u Boudy Slovanka v Černém Dole Černý Důl

Městys Černý Důl leží v údolí potoka Čistý na úpatí Krkonoš 6,5 km východně od Vrchlabí ve výšce 684 m n. m. Název vznikl patrně díky poloze uprostřed hlubokých černých lesů. Městys se stával z několika částí, z městyse Černý Důl, obce Nová Ves a tzv. III. horského dílu, což bylo uskupení horských bud Bobí, Böhnischovy, Hrnčířské, Liščí a Spieglovy boudy, zvané také Na Zrcadle. Nejstarším dílem byla Nová Ves, první zmínka o ní pochází již z roku 1489. Byla to ves lánového typu rozložená na obou březích potoka Čistý.

Nedaleko městyse se nachází horská Bouda Slovanka. V roce 2015 se vlastník této boudy, společnost Bouda Slovanka s.r.o. zastoupená jednatelem Josefem Matyášem, rozhodl postavit v blízkosti svého objektu novostavbu kaple. Inspirací mu byla v roce 1995 zbouraná kaple, která zde v minulosti stála, také v blízkosti objektu. Záměrem tedy bylo obnovit jednu z horských kapliček v Krkonoších v původním architektonickém řešení. Stavba byla dokončena v listopadu 2015.

Kaple je klasického tvaru, zastřešena sedlovou střechou s valbou na severní straně, která kopíruje půdorys objektu s orientací sever – jih. Výška hřebene je 4,3 m na úrovni okolního upraveného terénu. Vrchol věže zvoničky je ve výšce 5,9 m.

Materiály použité na stavbu jsou přírodní a jsou spolu sladěny tak, aby tvořily harmonický celek. Fasáda je v provedení hladké vápenné omítky, podezdívka a portál jsou ze žlutého pískovce. Střecha je ze skládané krytiny – dřevěný štípaný šindel. Celkový dojem je podpořen terénními a zahradními úpravami.

Ve zvoničce je umístěn bronzový zvon s automatickým vyzváněním dvakrát denně, ve 12 hod. a v 18 hod.



Nemovitost čp. 96 Davle

Městys Davle má tři části: Davle I, Davle II – Sázava, Davle III – Sloup. Dříve samostatná osada Kilián táhnoucí se proti proudu Vltavy je dnes součástí Davle I. V katastru najdeme několik samot, například Na Jeřábu či Šerpiny. Počet obyvatel Davle k 1. 1. 2016 činil 1597. Dne 11. března 2008 byla Davle opět ustanovena městysem.

Občanská vybavenost je na uspokojivé úrovni. V Davli je devítiletá základní škola, mateřská škola, pošta, zubní ordinace, lékárna, lékařská ordinace pro děti a dospělé, dům s pečovatelskou službou, kostel, kaple, kulturní dům Vltavanka, společenský sál v Pivovaře, multifunkční sportovní hala, venkovní sportovní areál, dvě hasičské zbrojnice, knihovna, pět dětských hřišť, vodovod a kanalizace. Autobusová a vlaková doprava je součástí Pražské integrované dopravy.

Nemovitost čp. 96 stojí na stavební parcele v katastrálním území městyse Davle, který je také jejím vlastníkem. Jednopatrová budova byla postavena v roce 1900. V roce 1932 po přístavbě jižního a severního křídla byla otevřena ještě škola měšťanská. V lednu 1943 až do konce války sloužila škola jako ubytovna pro německé vojáky. V průběhu let se názvy školy měnily – hlavní škola, osmiletá škola, základní devítiletá škola. V roce 1984 byla dokončena přístavba nové budovy a v roce 1995 byla přistavěna moderní školní jídelna.

Davelská ZŠ je spádová pro dalších pět obcí – Měchenice, Hvozdnice, Bojanovice, Bratřínov a Petrov. Vedení obce se vždy domnívalo, že kapacita školy je dostačující. Ale situace ukázala, že kapacitu školy je nutno navýšit. Díky dotaci z Ministerstva financí byla vybudovaná nástavba z kontejnerových modulů na přístavbě školy. Kapacita školy se tak zvýšila o šest tříd, tj. o 154 dětí.



Rodinný dům v Druztové Druztová

V roce 2008 byla dokončena celková rekonstrukce objektu fary z roku 1701 – památkově chráněné budovy. Další související úpravy stále probíhají a v letošním roce by mělo dojít k úpravě před budovou.

Vlastní rekonstrukce objektu byla dokončena v roce 2008 a byla provedena pouze z vlastních prostředků obce. Náklady se vyšplhaly na celkových 8 mil. Kč (rekonstrukce střechy 2006 – 2 mil. Kč a rekonstrukce budovy 2008 – 6 mil. Kč). Posledním farářem zde byl čtyřicet let Karel Stibral, který zemřel v roce 1957, a od té doby byla fara prázdná a chátrala. O záchranu se snažila nadace „Svatý Jan“, poté byla fara majetkem plzeňské charity. Později se stala majitelem Obec Druztová, která započala s rekonstrukcí, jejímž cílem bylo nejen budovu oživit, ale také pro ni najít plnohodnotné využití, což se povedlo.

V současné době je fara rekonstruována a sídlí zde obecní úřad, pošta, knihovna, masérka, pedikérka. V bývalém obecním úřadě byly zřízeny byty pro sociálně slabé občany. Střecha fary byla vyhlášena Střechou roku 2008 na historickém objektu v ČR. Znovuotevření fary se setvalo s nadšením, jak příslušných orgánů státní správy, včetně památkářů, tak občanů Druztové, kteří v obnovu památky již nevěřili.

K faře však patří i farská stodola a i tato byla rekonstruována a její vybavení je stále doplňováno – nejprve vznikla hospůdka se sálem, kde se konají v zimě veškeré společenské akce a přes týden je využívána ke sportovním účelům. Sál je vybaven horolezeckou stěnou. V roce 2015 bylo dokončeno sociální zařízení a šatna pro sál, dále zde byla postavena sauna. Postupně je revitalizováno i veřejné prostranství u těchto budov – vznikla barokní zahrada a bylo upraveno veřejné prostranství mezi objekty.



Altán se zvoničkou sv. Anny Hrobčice

Postupně, od roku 2010, se obci za pomoci dotačních prostředků podařilo obnovit a opravit téměř všechny drobné sakrální stavby. Dokonce díky místním spolkům i velké sakrální stavby, které nejsou ve vlastnictví obce, ale jsou ve vlastnictví církve, ale nejsou využívány. Obnoveny byly všechny zdevastované památníky a ve spolupráci se studenty Akademie výtvarných umění Praha vybudován nový pomník Křídlo na počest sestřelených amerických letců.

Projekt Altán se zvoničkou sv. Anny byl realizován v rámci uceleného projektu nazvaného „Revitalizace obce Hrobčice“ podpořeného programem ROP. Obdobné, ale jednodušší altány byly vybudovány ve všech obcích jako místa pro setkávání občanů, dětí a mládeže. Částečně se tím obec snaží nahradit chybějící veřejné prostory pro setkávání, protože prostory, které pro tyto účely sloužily jako knihovny, prodejny a sály byly v minulosti rozprodány a slouží většinou jako rekreační objekty.

Stavba je jednoduchý dřevěný atypický altán se zvonicí, je postavena uprostřed návsi obce Tvrdín na místě kde v minulosti stávala kaple Sv. Anny. Původní kaple byla v padesátých letech zbořena, kvůli stavbě nové silnice, zachoval se pouze zvon, který obec inspiroval k tomu, aby vybudovali funkční stavbu pro obyvatele, kam budeme moci i navrátit zvon. Místní studentka architektury, kterou pro tento úkol oslovili, navrhla jednoduchý dřevěný altán se zvoničkou. Altán má zejména sloužit pro setkávání lidí a současně jako pieta a připomenutí zničené historicky cenné stavby kaple Sv. Anny.



Zámecké náměstí Kostomlaty pod Milešovkou

Nové Zámecké náměstí se nachází v historickém středu obce. Zde v 17. století nahradil moderní zámek původní tvrz. V 18. století byl přistavěn k zámku statek, který sloužil výhradně zemědělské výrobě. V roce 2006 statek ve značně zdevastovaném stavu zakoupila obec s tím, že objekt využije ke svému dalšímu rozvoji. Část objektů však byla ve velmi špatném stavu a předpokládala se jejich demolice. Na základě odborného posudku statika však obec musela nechat odstranit větší část objektů, než původně předpokládala. Z původního rozsáhlého objektu statku tak zůstaly pouze 4 objekty, bývalý teletník, kravín, stodola a domek správce statku.

V roce 2010 obec uspěla se žádostí o dotaci na projektovou dokumentaci. Dotaci obdržela z ROP Nuts2Severozápad. PD zpracovala v roce 2012 firma SUDOP Project, a.s. Plzeň. Na základě zvážení reálných možností obce byl projekt rozdělen na 3 realizační etapy: 1. etapa - Náměstí s multifunkční plochou pro setkávání občanů, odpočinkovou zónou a veřejnou zelení a dům pro seniory; 2. etapa – knihovna, muzeum a infocentrum; 3. etapa - startovací byty.

První etapa zahrnovala výstavbu nového náměstí s multifunkční plochou, odpočinkovou zónou a veřejnou zelení. Součástí projektu byly dále veškeré inženýrské sítě, aby mohly být v následujících letech realizovány i další etapy bez zásahu do nového náměstí. Stavební práce byly dokončeny včas a tak mohlo být v listopadu 2015 nové náměstí slavnostně otevřeno.

Úkol, který byl před projektanta postaven, tzn. začlenit nové prostory do prostředí obce, využít původní budovy (stodolu, kravíny, domek správce) a navázat na okolní zástavbu se podařilo splnit. Součástí stavby je veřejná zeleň (téměř 3000m²). Z objektu, který splňoval všechny podmínky pro označení brownfields, tak vznikl zajímavý objekt, který pomůže rozvoji společenského a kulturního života v obci. Současně byly vytvořeny technické podmínky pro realizaci dalších etap projektu.



Mateřská škola ECO Librantice

Librantice se nachází asi 10 km východně od Hradce Králové. Severní stranou protéká Librantický potok. V obci ale i jejím okolí se nachází rybníky. Jihovýchodně od obce se nachází vrch Baba (280 m n.m.). Školou povinné děti mohou v obci navštěvovat základní školu nižšího stupně. Pro využití volného času je v obci k dispozici sportovní hřiště. Dále je v obci našli knihovnu.

V roce 2013 se obec rozhodla reagovat na špatnou situaci v umístění dětí předškolního věku v okolních mateřských školách a zahájila výstavbu nové mateřské školy. Obec se rozhodla pro stavbu nízkoenergetické ECO školky pro 24 dětí, a to taky z důvodu krátké dodací lhůty. Budova byla navržena jako jednopodlažní, nepodsklepená dřevostavba s valbovou střechou. Při výběru střechy se přihlíželo k tomu, aby nenarušila estetický vzhled centra obce. Stavba je obdélníkového půdorysu o rozměru 17,25x10,2 m. Hlavní místnost, tj. herna je orientována na jih a západ a má přímý vstup na zahradu. Místnost herna zároveň plní funkci ložnice. K mateřské škole také přísluší zahrada, která splňuje všechny certifikované i dětské požadavky.

S výstavbou bylo započato v září 2013, kdy svépomocí, za přispění rodičů a příznivců, byly vykopány základy. V říjnu téhož roku bylo staveniště předáno zhotoviteli dřevostavby a v lednu následujícího roku proběhla kolaudace stavby. Mateřská škola je součástí příspěvkové organizace Základní a mateřská škola Librantice.



Výstavba spojovacího chodníku Patokryje

V osmdesátých letech minulého století došlo k masivní výstavbě v jižní části obce, která pak pokračovala i v letech devadesátých. Tehdejší Československé dráhy zde vystavěly pro své zaměstnance dvě řady domů typu OKAL. V pozdějších letech k těmto domům pak přibyla výstavba čtrnácti individuálně postavených domů.

Spojení těchto domů s centrem obce, obchod, autobusová zastávka, restaurace, bylo možné jen po místní komunikaci, která však nevede přímo, ale obchází celou novou výstavbu.

Obyvatelům obce se samozřejmě nechtělo pěšky obcházet celou výstavbu a začali si cestu zpracovat přes zeleň kolem dnes stojícího Obecního domu. To by nebylo nic divného, kdyby nebylo nutné překonávat výškové převýšení cca pět metrů. Časem se zde vyšlapala kamenitá stezka, jejíž zdolání bylo namáhavé i pro zdravého mladého člověka. Jenže nejvíce tuto nebezpečnou zkratku využívali právě lidé pokročilého věku, kteří si takto zkracovali cestu do obchodu a malé děti, které tudy zase chodili na zastávku autobusu.

Proto vedení obce v roce 2015 rozhodlo, že vystaví chodník, který bude spojit centrum s jižní částí obce. Na projektovou dokumentaci získala obec finanční podporu od Hospodářské a sociální rady Mostecká, na samotnou výstavbu pak od Ústeckého kraje. Obec vyhlásila výběrové řízení na dodavatele stavby a během dvou měsíců byl nový spojovací chodník postaven a zkolaudován.

V současné době, po více než půlročním užívání chodníku se potvrzuje, že rozhodnutí obce, postavit takový chodník, bylo správné. Postup výstavby chodníku, hlavně pak výchozí stav a konečný stav, je vidět na příložených fotografiích.



Mateřská škola Úholičky Úholičky

Obec v roce 2012 vypsala výběrové řízení na projektanta stavby, vítězem se stala projekční kancelář ATLAS s.r.o. Záměrem bylo postavit dvoutřídní mateřskou školu, která pokryje zájem místních a dále i smluvních obcí z okolí. V roce 2013 byla stavba zahájena. Stavba neprobíhala zcela bez problémů, ale nakonec se podařilo školku včetně nové místní komunikace, inženýrských sítí a zahrady s hřištěm v únoru 2014 zkolaudovat. Vybavení školky nábytkem bylo nové, interiér si ve spolupráci s architektem vyladila paní ředitelka. Hračky a vybavení ze staré školky přestěhovali rodiče během víkendu. Nové děti i nové paní učitelky byly přijaty od března.

Jedná se o přízemní stavbu ve tvaru písmene L, která má velkoformátová dřevo-hliníková okna situovaná na jih, částečně je zapuštěná do terénu, je zařazena v energetické třídě „A“ a splňuje parametry pasivní stavby. Pasivní stavba je stavbou, která spotřebuje na vytápění, větrání a ohřev vody jen 1/3 energie, kterou by spotřebovala, kdyby byla obyčejnou novostavbou. Celá budova bude spotřebovávat stejně energie jako běžný rodinný domek. Školka je vytápěna příjemným podlahovým topením v kombinaci s deskovými radiátory, kuchyně je kompletně vybavena moderním gastrovybavením. Topení a ohřev vody zajišťuje plynový kotel. Větrací systém zajistí pravidelné větrání prostor, kde si děti hrají. Rekuperace je součástí systému. Používá ohřátý „vydýchaný“ vzduch k ohřátí vzduchu čerstvého, který je přiveden do místnosti, snižuje se tak spotřeba energie.

Stavba je moderní, fasáda je částečně dřevěná, provětrávaná. Rovná střecha je připravena a uzpůsobena pro osazení fotovoltaické elektrárny, která by pokrývala spotřebu elektrické energie. Nová MŠ zapadá do krajiny, na kterou na konci obce bezprostředně navazuje.

Venku můžou děti využívat zastřešenou terasu a zastíněný ohoz, hřiště s herními prvky a bezpečným povrchem. Školka je obklopena zahradou, na části je malé hřiště na míčové hry, nechybí pískoviště.



Park u kostela Vítonice

První písemný záznam o vsi Vítonice je z roku 1381, pořízený v zemských deskách olomouckých v jazyce latinském. Vítonice se nachází v Kelčské pahorkatině na rozhraní Zlínského a Olomouckého kraje a zaujímají plochu 766 ha. Struktura sídla se formovala paralelně s osou potoka Moštěnka na obou březích – obec má lineární charakter se zastavěnou návší. Zástavba byla uspořádána podél komunikace okapově s jednoduchou uliční čarou vytvářející ulicovku. Hospodářská funkce sídla je dnes potlačena – hlavní funkcí je bydlení, které postrádá hospodářské budovy v zahradách. Výstavba se rozšiřuje podél silnic II. a III. třídy.

V roce 2009 obec zakoupila ve veřejné dražbě hospodářské stavení, které bylo v havarijním stavu. Celý objekt byl postaven na břehu potoka Moštěnka. Několik let budova dále chátrala. Místní hasiči a dobrovolníci zahájili demoliční práce a vyklidili celý pozemek.

V roce 2014 za podpory SZIF z Programu rozvoje venkova se podařilo realizovat park v samotném centru obce. Dotace činila 172tis.Kč. Zastupitelé obce se pro tento záměr rozhodli vzhledem k blízkosti kostela sv. Cyrila a Metoděje. V této části se nachází i farská zahrada, konají se zde slavnostní církevní obřady, občané i hosté jej využívají k focení. Během roku zde nachází odpočinek obyvatelé i turisté, kteří navštěvují místní památku. V parku najdete ptáčí budky, krmítka i broukoviště, což uvítali žáci ZŠ a MŠ Vítonice, mobiliář doplňuje dřevěný altán se střechou šestihranu jako je věž kostela, dále pak lavičky a koše. Jednotlivé prvky vyrábí místní stolaři nebo je věnují občané.

O údržbu se starají nejen pracovníci obce, ale i sousedé bydlící poblíž. Odbornou péči o nově vysázené stromy zajišťuje zahradnická firma. Park je oblíbeným a vyhledávaným relaxačním místem.



kapitola IV.

POZEMKOVÉ ÚPRAVY

Polní cesta CHN1-II.etapa a polní cesta P1

Jihomoravský kraj, okres Blansko

Jedná se o dvě na sebe navazující polní cesty P1 v k. ú. Mladkov u Boskovic a CHN1 – II. etapa v k. ú. Chrudichromy. Stavba navazuje na silnici II/150 a na v minulém období realizovanou pobočkou Blansko polní cestu CHN1-I. etapa v k. ú. Chrudichromy. Realizací stavby došlo k propojení tří katastrálních území Mladkov u Boskovic, Chrudichromy a Bačov. Polní cesty jsou využívány pro zpřístupnění zemědělsky využívaných pozemků současnou zemědělskou technikou, dále se zlepšilo spojení s městem Boskovice a s železničním uzlem Skalic nad Svitavou. Zároveň cesty plní funkci protierozní. Voda z přilehlých příkopů je neškodným způsobem svedena do řeky Svitavy. Cesta je často využívána cyklisty. Stavba byla realizována v roce 2014.



Výstavba polní cesty C7 v k.ú. Hradec nad Svitavou

Pardubický kraj, okres Svitavy

Polní cesta C7 je součástí plánu společných zařízení KoPÚ, která primárně zabezpečuje zpřístupnění přilehlých pozemků a plní dopravní funkci. Jedná se o polní cestu kategorie P 5,0/30 délky 2866,72 m, s odvodněním drenáží, příkopy a odvodňovacími žlaby. Povrch nové cesty je proveden z asfaltobetonu tl. 50mm v šířce 4 m s krajnicemi 2x 0,5 m z asfaltového recyklátu. Součástí cesty jsou čtyři výhybny a sjezdy na pozemky. Součástí je také výsadba jednostranné aleje stromků kolem cesty v celkovém počtu 179 kusů. Trasa polní cesty C7 začíná napojením na stávající sjezd ze silnice III/36625. Dále pokračuje severním směrem a je zakončena připojením na místní komunikaci v obci.



Kolejové polní cesty

Středočeský kraj, okres Nymburk

Projekt představuje realizaci polních cest C10, C13 a C14 navržených v plánu společných zařízení KoPÚ Sovenice. Cesty navazují na místní komunikaci na okraji intravilánu Bošína a vedou přes k.ú. Sovenice na okraj intravilánu Sovenic. Celková délka cest je 2950m. Cesty jsou navrženy jako kolejové z betonových prefabrikátů ve šterkovém loži. Součástí projektu je i obnova hrušňové aleje a dosadba doprovodné zeleně cest. K odvodnění pláně cesty je použita vsakovací drenáž, která vodu z území neodvádí, ale naopak dotuje podpovrchové zvodně.

**Vodohospodářské opatření Rtyně nad Bílinou**

Ústecký kraj, okres Teplice

Účelem opatření bylo vybudování několika souvisejících společných zařízení v daném území. Malá vodní nádrž je vybudována na ploše 47 805 m². Vybudovaným vodohospodářským opatřením došlo ke stabilizaci poškozeného zamokřeného území, k ochraně drážního a silničního tělesa, k ochraně přilehlých pozemků a zamezení stoupání spodní vody v části obce Rtyně nad Bílinou. Malá vodní nádrž s litorálním pásmem, plnící funkci zejména zadržení vody v krajině, zvýšení ekologické stability a v neposlední řadě i estetické funkce krajiny. Vznikla nová relaxační zóna, která účelně spojuje přírodní prvky s možností oddechového a sportovního vyžití nejen místních obyvatel, ale také všech návštěvníků. Vodohospodářské opatření bylo doplněno o soustavu polních cest HPC 2, VPC 8 a VPC 5 o celkové délce 1 739 m, čímž došlo k zpřístupnění malé vodní nádrže, ale zejména k prostupnosti krajiny s návazností na vedlejší katastrální území.

**Protipovodňová opatření Hněvnice**

Plzeňský kraj, okres Plzeň

Obec Hněvnice se v uplynulých letech potýkala s opakovanými problémy se zaplavováním obce Hněvnice srážkami ze svažitého pozemků a navazujících lesních komplexů, které se nacházejí v severní části nad obcí Hněvnice. Ještě před pozemkovou úpravou obec Hněvnice provedla revitalizaci rybníka, který slouží jako poldr a na který navazuje systém přehrázek v úvozu. V rámci pozemkové úpravy bylo nutno vyřešit oblast západně od silnice III/203 12. Původně zde byl obcí Hněvnice navržen poldr, ale v rámci zpracování plánu společných zařízení bylo jako výhodnější varianta zvoleno vybudování záchytného příkopu a prohloubení navazujícího silničního příkopu a výstavba soustavy tůň v místě nefunkčního zatrubnění. Pozemkovou úpravou byly vyčleněny obecní pozemky pro vybudování protipovodňových opatření pro bezpečné odvedení přívalových vod z bloku orné půdy a navazujícího lesního komplexu nad obcí Hněvnice a současně snížení eroze. Vybudovaná protipovodňová opatření zahrnují záchytný příkop, prohloubený silniční příkop a odtrubnění kanálu, na jehož místě bylo vybudováno 6 tůň vzájemně propojených mělkou stružkou s vyústěním do Vlkyšského potoka. Tůň slouží k bezpečnému a postupnému odvodu vody ze silničního a záchytného příkopu. Rovněž se staly novým ekologicko - stabilizačním prvkem a významným krajinným prvkem. V okolí tůň byla provedena rovněž výsadba 12 dubů. Nedílnou a důležitou funkční součástí realizace protipovodňových opatření je ochranné zatravnění provedené mj. v pásu nad oběma příkopy a dále v údolnici na pozemku s tůňmi.

**Vodní nádrž Cenklov**

Kraj Vysočina, okres Třebíč

Vodní nádrž Cenklov vychází ze schváleného plánu společných zařízení KoPÚ Mohelno. Účelem je vytvoření biocentra s vodní plochou v zemědělsky využívané krajině. Významná je vodohospodářská funkce díla, spočívající v zadržení vody v krajině a zpomalení povrchového odtoku. Nádrž tak zároveň plní funkci ekologickou, krajinnou, protierozní, protipovodňovou i vodohospodářskou. V horní části nádrže byl vytvořen rozsáhlý litorál a tak se do krajiny vrátilo mnoho vodních a mokřadních společenstev, jak živočišných tak i rostlinných. Nádrž svým akumulacím a zásobním prostorem zajistí udržení minimálního průtoku v toku pod ní a dojde i k příznivému upravení odtokových poměrů při povodních, včetně zadržení vody v krajině. Výstavbou nádrže byl vytvořen ucelený vodohospodářský systém s významnou krajinnou funkcí, kde došlo k vytvoření nových podmínek pro rozvoj vodní soustavy ovlivňovaných rostlinných a živočišných společenstev, tím i ke zlepšení životního prostředí, kompenzaci negativních důsledků rozvoje zemědělství, zvelebení krajiny a zvýšení její ekologické stability. Zároveň vznikla přírodní, klidová a relaxační zóna využívaná nejen člověkem, ale i řadou živočichů a rostlin.



Protierozní opatření v k.ú. Horní Lipka

Pardubický kraj, okres Ústí nad Orlicí

Realizace Protierozní opatření v k.ú. Horní Lipka je součástí II. etapy realizací v KoPÚ Horní Lipka. Vychází z potřeb identifikovaných v plánu společných zařízení. Výstavba zahrnuje soubor dvou staveb: - Vodní nádrž s litorálním pásmem, mokřady a doprovodnou zelení - Protierozní příkop P5. Obnovení v minulosti funkční vodní nádrže včetně rozsáhlé plochy litorálu na nátoku v horní části nádrže, doplněné revitalizací koryta nad nádrží a dvěma bezodtokovými tůňemi představuje ucelený vodohospodářský systém s významnou krajinnou funkcí, podmínkami pro rozvoj vodní soustavy ovlivňovaných rostlinných a živočišných společenstev. Realizací vznikla lokalita přírodní, klidové a relaxační zóny v daném území. Významnou je vodohospodářská funkce realizované stavby, kdy zadržením vody v krajině v samotné nádrži a zpomalením toku v revitalizovaném korytě nad nádrží jsou jednak zmírňovány povodňové průtoky a dále je umožněno vsakování vody v krajině. Protierozním příkopem P5 je rozdělen blok svažitých zemědělsky užívaných pozemků. Povrchový odtok je neškodně sveden do vodoteče a tím se předchází erozi orné půdy na níže položených pozemcích pod příkopem. Celá realizace je v území Kralicka v oblasti Natura 2000, takže jak příprava, tak vlastní realizace musely být řešeny citlivě s ohledem na předmět ochrany – chrástala polního. Závěrem lze říci, že se jedná o komplexní opatření s vysokou estetickou hodnotou a silným krajinným potenciálem.

**Výsadba zeleného pásu v k.ú. Myslkovice**

Jihočeský kraj, okres Tábor

Během realizace společného zařízení došlo k výsadbě stromů a keřů na protihlukový val v blízkosti dálnice D3 a IV. železničního koridoru. Cílem bylo ochránění zastavěné části obce Myslkovice před hlukem a omezení prašnosti způsobené dopravou na dálnici a plánovanou železniční dopravou. Vysázené dřeviny budou postupně zvyšovat protihlukový účinek, omezí prašnost a v budoucnosti druhově pestrá zeleň vytvoří vhodné podmínky pro zvěř a pro ptactvo. Výsadba vhodným způsobem začlenila protihlukový val do okolní krajiny a zvýšila estetickou hodnotu krajiny zasažené liniovými stavbami. Částečně se tak zmírňují negativní dopady liniových staveb. Realizovaný projekt se částečně nachází v lokálním biokoridoru. Vytvořily se tak zároveň vhodné podmínky pro snadnější migraci a úkryt zvěře v rámci biokoridoru. Celkově došlo ke zvýšení ekologické stability území.

**Realizace společných zařízení Třanovice – I. etapa**

Moravskoslezský kraj, okres Frýdek-Místek

V rámci komplexních pozemkových úprav v katastrálním území Třanovice byla navržena a následně i zrealizována krajinná nádrž U křižovatky. Nádrž se stálou vodní plochou o celkové výměře 0,7150 ha. Nádrž slouží k zvýšení biodiverzity území a zachycování vody v povodí. Plní funkci vyrovnávací, akumulací, čistící i estetickou. Při zvýšených průtocích v toku řeky Stonávky snižuje velikost povodňové vlny. Realizací stavby došlo ke zlepšení situace zachování vody v krajině, bylo vytvořeno prostředí pro další společenstva vodních rostlin a živočichů. Došlo tak ke zvýšení ekologické stability celého území.

**Realizace výsadby lokálního biokoridoru K-14**

Olomoucký kraj, okres Šumperk

Realizace výsadby lokálního biokoridoru K-14 v k.ú. Bludov provedena jako výsadba nové zeleně na orné půdě. Důvodem bylo zvýšení ekologické stability krajiny a propojení se stávajícími prvky ÚSES. Součástí zakázky bylo provedení 3-leté údržby. Výsadba realizována na 3,20 ha.



Další díl edice Tvář venkova – Venkovské stavby prezentuje úspěšně realizované projekty zaměřené na obnovu a rozvoj v oblasti architektury prostřednictvím obcí účastnících se soutěže Vesnice roku v Programu obnovy venkova v roce 2016.

Venkovská zástavba představuje osobité kulturní dědictví, typické pro naši zemi. Je trvalou součástí naší svébytnosti, a proto je potřebné o ně soustavně pečovat. Citlivé začlenění nových staveb do prostředí sídla a krajiny je společně s funkčností základním předpokladem dobré venkovské architektury. Výsledky stavební obnovy na venkově zasluhují větší pozornosti. Je společensky důležité, aby působivé příklady, v nichž se spojily odborné znalosti s etickým vztahem k venkovskému prostředí, byly oceněny a publikovány.

Tvář venkova – Venkovské stavby 2016 prezentuje památkově chráněné objekty, památky místního významu a stavby venkovské zástavby obnovené či rekonstruované. Dále prezentuje nové venkovské stavby.

The new edition of the Face of the Countryside – Rural Buildings series presents successful architectural renewal and development projects carried out in municipalities participating in the 2016 Village of the Year competition under the Rural Renewal Programme.

Rural buildings incorporate our unique and typical cultural heritage. They are a part of our identity as a nation and require constant care. The hallmarks of a good rural architecture include sensitive integration of new buildings in the existing communities and landscape as well as their functionality. The results of rural renewal deserve more attention. It is of paramount social importance that examples of good practice which combine expertise with an ethical approach to the rural environment receive more praise and publicity.

The Face of the Countryside – Rural Buildings 2016 presents heritage buildings, local monuments and restored or reconstructed rural structures as well as new rural buildings.

Edice:	TVÁŘ VENKOVA
Publikace:	Venkovské stavby 2016
Editor, autor:	Ing. arch. Petr Moráček, Jan Machovský a kolektiv
Spolupracovali:	Starostky a starostové vítězných obcí soutěže Vesnice roku 2016 i dalších uvedených obcí, investoři a autoři projektů a realizací staveb, dále pak zástupci Spolku pro obnovu venkova ČR, Ministerstva pro místní rozvoj ČR, Státní pozemkový úřad, Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy, v.v.i.
Grafická úprava a sazba:	Machovský mapy s.r.o.
Jazyková úprava:	Machovský mapy s.r.o.
Tisk:	Machovský mapy s.r.o.
Vydavatel:	Obec Běloutín

Vydáno v roce 2016, Náklad 3000 ks. ISBN 978-80-906283-1-1

Projekt byl realizován za přispění prostředků státního rozpočtu ČR z programu Ministerstva pro místní rozvoj a Spolku pro obnovu venkova ČR.



**MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR**



